

Nota van beantwoording zienswijzen Ontwerp Structuurvisie
Windenergie Emmen

2 december 2013

Inhoudsopgave

I.	Inleiding	4
II.1	Aanleiding structuurvisie	4
II.2	Het proces	5
II.3	Bevoegdheden	6
II.4	De milieueffectrapportage	7
II.5	Relatie Structuurvisie- milieueffectrapport	7
II.6	Communicatie met de inwoners	8
II.7	Rechtsbescherming	8
III.	Samenvatting zienswijzen	8
III.1	Gezondheid	9
III.2	Geluid	9
III.3	Landschap	10
III.4	Effecten op natuur	11
III.5	Gebiedsontwikkeling	11
III.6	Relatie toerisme en werkgelegenheid	12
III.7	Waardedaling woningen	12
III.8	Rol van het Windteam	13
III.9	Gebiedskeuze	13
III.10	Wijzigingen en aanvullingen in het Ontwerp Structuurvisie	16
IV.	Reacties op de zienswijzen	17
IV.1.	Proces en procedure	17
IV.2	Zienswijzen over de milieueffecten	23
IV.2.1	Gezondheid	23
IV.2.2	Natura 2000 en EHS	24
IV.2.3	Geluid, laagfrequent geluid en slagschaduw	29
IV.2.4	Algemeen	30
IV.2.5	Zienswijzen over het landschap	32
	Algemene reactie	32
	Thema: Omvang van het windpark	33
	Thema: Beleidsuitgangspunt	33
	Thema : Interferentie	34
	Thema: Opstellingscriteria	36
	Thema: Kenmerken van het landschap	38
	Cultuurhistorie	40
IV.3	Zienswijzen gebiedskeuze	41
IV.4	Zienswijzen over gebiedsontwikkeling	51
IV.5	Zienswijzen over de relatie met toerisme –recreatie (!)	62
IV.6	Zienswijzen over de waardedaling woningen (!)	65
IV.7	Zienswijzen over het Windteam	67
IV.8	Zienswijzen over de overige thema's	70

I Inleiding

Naar aanleiding van de ontwerp-structuurvisie "Windmolen opstelling gemeente Emmen", die van 25 april tot en met 20 juni ter inzage heeft gelegen, zijn 917 zienswijzen binnengekomen.

Voor u ligt de Nota van beantwoording zienswijzen Structuurvisie Windenergie gemeente Emmen. In deze nota van beantwoording wordt op de zienswijzen ingegaan.

Het College van B&W is verantwoordelijk voor deze nota van beantwoording. De nota van beantwoording maakt deel uit van het voorstel van het College van B&W aan de gemeenteraad tot vaststelling van de structuurvisie.

Veel zienswijzen blijken overeenkomstige opmerkingen en vragen in te houden. Sommige bevatten gedetailleerde vragen, andere zijn algemeen van aard. Om voor deze onderwerpen duidelijkheid te bieden en het gemeentelijk standpunt te verhelderen is eerst een algemeen deel (hoofdstuk II) opgenomen. Hier gaan we in op de politieke context en het proces van de structuurvisie.

In het hoofdstuk III zijn de zienswijzen samengevat. Daarbij is ook aangegeven of de zienswijzen aanleiding geven voor de aanpassing van het ontwerp structuurvisie.

Het hoofdstuk IV bevat de antwoorden op de zienswijzen. Dit dus per thema en per zienswijze. Soms is in het hoofdstuk nog een onderverdeling van het thema gemaakt. Voorafgaand aan de antwoorden zijn de vragen en opmerkingen uit zienswijzen steeds beknopt, en soms ook letterlijk, opgenomen. Daar waar zienswijzen hebben geleid tot wijzigingen zijn deze weergegeven bij de gegeven reacties op de zienswijzen.

Zienswijzen en/of onderdelen die niet in een thema konden worden ondergebracht zijn afzonderlijk beantwoord in paragraaf IV.8. In vele gevallen stellen de verschillende sprekers dezelfde vraag (weliswaar in andere formulering). In deze situaties wordt op alle vragen, die op hetzelfde neerkomen, in één reactie antwoord gegeven.

Vervolgens zijn alle ingediende zienswijzen afzonderlijk genoemd in een Word-lijst.

T.b.v. een efficiënte en overzichtelijke beantwoording zijn de zienswijzen zoveel mogelijk gerubriceerd in een aantal thema's. Verwante zienswijzen, of onderdelen van zienswijzen, zijn dus per thema gecombineerd. Er zijn op deze wijze 7 thema's onderscheiden.

Wij wijzen er verder op dat in de versie van de nota van beantwoording, die gepubliceerd wordt op de website op internet, de persoonlijke gegevens (naam, adres e.d.) zijn geanonimiseerd. De wet op de Privacybescherming schrijft namelijk voor dat persoonlijke gegevens niet digitaal bekend worden gemaakt. In het voorstel, zoals dat aan de leden van de gemeenteraad wordt verstuurd, worden de persoonlijke gegevens echter wel opgenomen.

II.1 Aanleiding voor de Structuurvisie windenergie gemeente Emmen

Gemeentelijk beleid

In januari 2006 heeft de gemeenteraad een amendement aanvaard in relatie tot de besluitvorming over het klimaatbeleid. Het College heeft opdracht gekregen te verkennen hoe en te stimuleren dat grootschalige windenergie een plek kan krijgen in de gemeente Emmen. Marktpartijen hadden Emmen al ontdekt als regio waar ze willen ondernemen in windenergie. In samenspraak met de provincie Drenthe zijn de mogelijkheden onderzocht.

De Raad heeft vervolgens de ambitie uitgesproken en vastgelegd in de Energienota om in 2050 in de gemeente Emmen volledig hernieuwbare energiebronnen te gaan gebruiken (energie-neutrale gemeente). Het amendement is door de Raad in Energienota vertaald als beleidsuitgangspunt. Onderzoek heeft uitgewezen dat deze ambitie alleen een kans van slagen heeft als alle mogelijke duurzame energiebronnen worden aangesproken: zonne-energie, windenergie en diepe geothermische energie. In de Energienota heeft de Raad besloten om een windenergievermogen van 60 MW in de gemeente Emmen mogelijk te maken.

De vraag over wel of geen windenergie in Emmen is daarom geen onderdeel meer van de besluitvorming in het

kader van de Structuurvisie.

Provinciaal beleid

Recentelijk heeft Provinciale Staten van Drenthe de Gebiedsvisie Windenergie Drenthe vastgesteld. Emmen maakt onderdeel uit van het zoekgebied van de Veenkoloniën waar installatie van maximaal 285,5 MW aan windenergie mogelijk zal worden gemaakt.

Rijksbeleid

De Rijksoverheid heeft als taakstelling dat per 2020 14 % van de gebruikte energie duurzaam opgewekt dient te worden. Per 2023 dient dit zelfs 16% te bedragen. De realisatie van windenergie is vastgelegd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Daarin zijn zoekgebieden vastgelegd waar grootschalige windenergie zal worden ontwikkeld. Emmen is daarbij onderdeel van het zoekgebied de Veenkoloniën. De uitwerking van het beleid voor windenergie krijgt op Rijksniveau zijn beslag in de Structuurvisie Windenergie op Land. Het ontwerp van deze rijksstructuurvisie voor windenergie is dit voorjaar ter inzage gelegd. Einde dit jaar zal deze visie worden vastgesteld.

II.2 Het proces

Werkwijze Emmen Revisited

In dit proces van de planvorming voor windenergie passen wij de werkwijze Emmen Revisited (ER) De kern is dat bewoners en organisaties samen zorgen voor het toevoegen van kwaliteit aan hun leefomgeving.. En dan gaat het over een goede woning, veilige omgeving en goede voorzieningen, maar ook over bijvoorbeeld burenhulp, de kans op onderwijs en maatschappelijke betrokkenheid.

Het college heeft in zijn aanpak voor windenergie een geheel nieuwe weg ingeslagen. Er is een interactieve aanpak opgezet waarbij het vooral de bedoeling is geweest om zelf als samenleving in Emmen aan zet te blijven bij de realisatie van windenergie. Dit in tegenstelling met de huidige praktijk als het om ontwikkeling van windenergie gaat waarbij gemeenten vaak een afwachtende houding hanteren en reactief handelen bij het binnenkomen van een initiatief.

Het College van de gemeente Emmen heeft gekozen voor regie op het gehele proces en neemt de verantwoordelijkheid daarvoor. Daarbij is vanaf het begin ingezet op een grote betrokkenheid van bewoners bij de ontwikkeling van beleid voor windenergie. Er is een directe/interactieve participatie van de bewoners tot stand gebracht. Het instellen van het Windteam is daarbij een belangrijke stap geweest. Het Windteam is een onafhankelijke adviescommissie voor het College. Een groep bewoners uit het zoekgebied en een aantal gemeentelijke medewerkers vormen het Windteam.

Als uitgangspunt heeft het college gekozen om windenergie daar tot ontwikkeling te laten komen waar dat uit een oogpunt van gebiedskwaliteit, energieopwekking en gebiedsontwikkeling het meest tot zijn recht komt. Om dit te bewerkstelligen is de Beleidsregel Windmolenopstelling gemeente Emmen opgesteld. In de Beleidsregel zijn de ruimtelijke en procesmatige randvoorwaarden vastgelegd voor de realisatie van windenergie.

De hoofdgedachte in de beleidsregel is dat de realisatie van een windmolenpark samen moet gaan met gebiedsontwikkeling in de regio waar het windpark wordt gerealiseerd. Doelstelling is om meerwaarde in het gebied te realiseren. Deze meerwaarde kan mede tot stand gebracht worden door een gebiedsfonds te creëren van waaruit initiatieven voor het gebied mogelijk gemaakt kunnen worden.

In de Beleidsregel heeft het College aangegeven welke route zij gaat volgen om tot de formulering van voorwaarden te komen voor de ontwikkeling van windenergie. De belangrijkste 'mijlpalen' zijn de volgende:

- het gebied waar de windmolens kunnen komen, zal worden aangewezen in een structuurvisie;
- er wordt een programma voor gebiedsontwikkeling opgesteld;
- de bewoners zullen bij het planproces betrokken worden en zullen de mogelijkheid krijgen om financieel in het project te participeren.

De voorliggende structuurvisie is het resultaat van het proces dat is gevolgd volgens de aangestipte route. In de ontwerp Structuurvisie Windenergie Emmen is een keuze gemaakt voor een gebied en zijn ruimtelijke voorwaarden gesteld aan de realisatie van het windmolenpark in dit gebied. Daarnaast zijn ook de kaders van

de gebiedsontwikkeling vastgelegd. Het betreft de thema's, de gebiedsorganisatie en (het beheer van) het gebiedsfonds. In de structuurvisie is rekening gehouden met het advies van het Windteam.

De duidelijke koers en heldere aanpak van de gemeente hebben er toe bijgedragen dat initiatiefnemers geen grootschalige initiatieven hebben genomen. Ze hebben het gemeentelijk spoor gevolgd. Volgend op de besluitvorming over de Structuurvisie Windenergie Emmen zal een vergunningprocedure worden gevoerd om, in afwijking op het bestemmingsplan, de realisatie van windmolens in het keuzegebied te kunnen realiseren.

II.3 Bevoegdheden Rijksoverheid, Provincie en Gemeente

Vanwege energie en klimaatdoelstellingen wil de Gemeenteraad van Emmen investeren in duurzame energie. Windenergie is daarbij de belangrijkste duurzame energietoepassing. De gemeente Emmen begon met de verkenning van de mogelijkheden voor windenergie op een moment dat de provincie nog geen beleidsmatige ambities had voor windenergie en er door het rijk nog geen dwingende windtaakstelling voor Drenthe (en daarmee voor onze gemeente) was geformuleerd. Inmiddels is er op rijks en provinciaal niveau beleid geformuleerd dat samen met de Crisis en Herstelwet (hierna CHW) de gemeente op afstand kan plaatsen bij de realisatie van windenergie.

Emmen heeft er bewust voor gekozen om met daadkracht beleid te formuleren voor windenergie binnen de gemeente (Beleidsregel) en voorts om een ruimtelijk kader te ontwikkelen (Structuurvisie Windenergie Emmen) om de realisatie van windenergie mogelijk te maken. Doelstelling hierbij was om er naar te streven dat hierdoor windenergie op de meest wenselijke locatie wordt ontwikkeld (en niet gespreid over de gemeente en/of te grootschalig) en op basis van voorwaarden die kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van de gemeente (ondermeer voorwaarde tot creëren van mogelijkheden voor Gebiedsontwikkeling).

Het gemeentelijke proces werd ingehaald door de ontwikkelingen op provinciaal en landelijk niveau. Zo heeft het Rijk de Crisis en Herstelwet van toepassing verklaard op het plaatsen van windmolens om de ontwikkeling en realisatie van windenergie versneld mogelijk te maken. (de CHW is van toepassing vanaf 31 maart 2010 en wijzigt de Electriciteitswet van 1998). In de CHW zijn de bevoegdheden vastgelegd of herbevestigd voor overheden bij de ontwikkeling van windenergie.

Voor windenergieprojecten tot 5 MW is de gemeente bevoegd gezag. Van 5 tot 100 MW is de provincie verantwoordelijk.

Vanaf 100 MW is de Rijkscoördinatie­regeling van toepassing en is het Rijk, het ministerie van Economische Zaken, verantwoordelijk voor het opstellen van een rijksinpassingsplan. Dit is een ruimtelijk besluit dat in de plaats treedt van het gemeentelijk bestemmingsplan en dat de ontwikkeling van windenergie planologisch mogelijk maakt.

Voor de provinciale verantwoordelijkheid geldt dat de provincie bij windenergie projecten moet coördineren en een provinciaal inpassingsplan moet opstellen. Onder voorwaarden kan het Rijk hiervoor ontheffing verlenen en kan de provincie deze verantwoordelijkheid delegeren naar een gemeente.

Bewoners/belanghebbenden kunnen op ontwerpbesluiten reageren met een zienswijze.

De CHW bepaalt dat er vervolgens slechts beroep ingesteld kan worden bij één instantie, te weten bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (de rechtbank wordt dus "overgeslagen"). Dit heeft als belangrijke effect dat een versnelling gerealiseerd kan worden in de anders traag verlopende procedures. Bezwaren van overheden zullen niet ontvankelijk worden verklaard (beroepsrecht decentrale overheden). De CHW heeft namelijk bepaald dat decentrale overheden (gemeenten) geen bezwaar kunnen aantekenen tegen besluiten van andere/hogere overheden.

De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft inmiddels ook enkele belangwekkende uitspraken gedaan op het vlak van windenergie. Zo heeft de Raad van State uitgesproken dat realisatie van een windpark valt onder dwingende redenen van groot openbaar belang".

Dit is belangrijk als diverse belangen (bijvoorbeeld belangen van omwonenden, ecologische belangen, enz.) moeten worden afgewogen tegen het belang van het plaatsen van een windpark.

II.4 De milieueffectrapportage

Het toepassen van het instrument ‘milieueffectrapportage’ is een wettelijke verplichting bij bepaalde activiteiten boven een bepaalde omvang. Een activiteit waarbij de realisatie van 60 Mw mogelijk wordt gemaakt is m.e.r.-plichtig.

Het doel van de milieueffectrapportage is om de milieubelangen een volwaardige rol te geven in de besluitvorming. In de wetgeving wordt onderscheid gemaakt tussen milieueffectrapportage voor plannen (Plan m.e.r.) en milieueffectrapportage voor projecten (Projectm.e.r.).

De Planm.e.r. wordt uitgevoerd voor (strategische) ruimtelijke plannen en hebben een globaal karakter. De Projectm.e.r. wordt uitgevoerd voor concrete projecten waarvan meer details bekend zijn en heeft daardoor een hogere detailniveau.

Afkortingen: m.e.r. wordt gebruikt voor het proces, MER wordt gebruikt voor het document waarin de resultaten van de onderzoeken zijn beschreven.

Welke betekenis heeft het milieueffectrapport voor de besluitvorming

Omdat in de fase van de Structuurvisie veel details nog onbekend zijn kan het effectenonderzoek alleen op een globale manier, in veel gevallen op basis van aannames, worden uitgevoerd. Het milieuonderzoek heeft daarom in deze fase meer een signaalfunctie; het geeft richting aan de gedachtenontwikkeling doordat het inzicht geeft in de te verwachten effecten. Het onderzoek vertelt ons bijvoorbeeld in welke gebieden het project minder effecten heeft (vanuit de verschillende effecten: geluid, veiligheid, natuureffecten, landschappelijke effecten, etc.) en/of waar men op meer belemmeringen kan rekenen. Gezien de onbekendheid met de detailinformatie kan de PlanMER nog niet aangeven of een project met een bepaalde omvang ‘vergundbaar’ is vanuit de wet- en regelgeving en zo ja op welke manier (concrete uitwerking). Hiervoor zijn meer details noodzakelijk zoals het type molen of een concrete opstellingsvorm.

De PlanMER is geen beslisdocument maar geeft een beschrijving van de effecten. De PlanMER geeft een voorlopige indicatie. Het PlanMER vertelt ons niet waar een project uitgevoerd moet worden. Het is een wettelijk instrument waarmee milieueffecten een wettelijke plek krijgen in de afweging. Op basis van de resultaten moet het bevoegd gezag de betrokken belangen afwegen en de conclusie trekken waar gewenste plannen uitgevoerd zouden kunnen worden of waar het juist niet wenselijk (maar misschien wel mogelijk binnen de wettelijke kaders) is om dat te doen.

Voorbeeld voor de betekenis van de resultaten

In het voorliggende milieuonderzoek bijvoorbeeld is men nagegaan hoeveel woningen binnen de wettelijke contour van 47 dB vallen. In het ene gebied gaat het om bijvoorbeeld een 3-tal woningen en in een ander gebied om 9 woningen. Of bij het concrete windpark deze geluidbelasting zich zo manifesteert, hoeft zeker niet het geval te zijn. Het zal afhankelijk zijn van verschillende factoren zoals: de concrete positionering van de molens, molentype, etc. Dit resultaat signaleert echter dat bij een aantal woningen mitigerende maatregelen (geluidreductie of voorkomen van slagschaduw) aan de orde kunnen zijn en dat het aantal woningen, waarvoor maatregelen noodzakelijk zijn, in het ene gebied groter kan zijn dan in het andere.

Toetsingsadvies van de Commissie voor de milieueffectrapportage

Onderdeel van de procedure voor de milieueffectrapportage is een toetsingsadvies van de Commissie voor de milieueffectrapportage over het uitgevoerde onderzoek. In dat advies geeft de Commissie aan of naar haar oordeel het milieueffectrapport de essentiële informatie bevat over de milieueffecten om een goed overwogen besluit te kunnen nemen.

De Commissie concludeert dat het milieueffectonderzoek en de aanvullingen daarop, uitgevoerd ten behoeve van de Structuurvisie windenergie Emmen, de juiste en volledige informatie bevat over de te verwachten milieueffecten. Op basis van het uitgevoerde onderzoek is vergelijking van de gebieden mogelijk. Tevens geeft het milieueffectonderzoek het bestuur de mogelijkheid om een goed overwogen besluit te nemen.

II.5 Relatie Structuurvisie – milieueffectrapport

De Structuurvisie is gericht op het mogelijk maken van een ruimtelijke ontwikkeling en het waarborgen van ruimtelijke kwaliteit (de reeds aanwezige en toekomstige kwaliteiten) in een bepaald gebied. In deze taak baseert de Structuurvisie zich op onder andere het milieueffectenonderzoek. In de vertaling van de

onderzoeksresultaten naar de Structuurvisie kan het bestuursorgaan aan de verschillende effecten een verschillende gewicht toekennen. om de gewenste ruimtelijke kwaliteit te waarborgen. Naast de milieubelangen betreft het bestuur ook andere (algemene) belangen bij de besluitvorming. Daarvoor benut het bestuur ondermeer gemeentelijke beleidsdocumenten. Door alle belangen af te wegen komt het uiteindelijke besluit tot stand.

II. 6 Communicatie met inwoners

Windenergie brengt een grote verandering mee in de woon-, leef -en werkomgeving van de inwoners. De gemeente beseft zich dat terdege. Hiervoor is ook omschreven dat om deze reden een intensief proces is opgezet om de inwoners te informeren over en te betrekken bij de ontwikkeling van windenergie. Daarnaast wordt beoogd dat, ook nadat het windpark in bedrijf is genomen, bewoners betrokken blijven bij het functioneren van het windpark. Hierbij kan de op te richten Gebiedsorganisatie in de toekomst een belangrijke rol spelen.

Als College zullen we ook in het vervolg van het proces actief met bewoners, organisaties en instanties blijven communiceren over de ontwikkelingen rondom het proces van windenergie voor onze gemeente.

II.7 Rechtsbescherming

De Structuurvisie staat niet open voor een bezwaar- en beroepsprocedure. De belanghebbenden kunnen wel bij het College zienswijzen indienen als reactie op de Ontwerpstructuurvisie Windenergie Emmen en op de milieueffectrapportage over de effecten van de voorgenomen activiteit.

De inspraakperiode is inmiddels verstreken en in dit document geeft het College aan hoe is omgegaan met de ingediende zienswijzen.

Een bezwaar- en beroepsprocedure wordt mogelijk bij de procedure van de omgevingsvergunning. Tegen het besluit over de vergunningaanvraag kunnen belanghebbenden bezwaar maken (dat wordt behandeld door de onafhankelijke gemeentelijke commissie voor de bezwaarschriften) en vervolgens beroep instellen bij de Raad van State.

III. Samenvatting zienswijzen en het standpunt/reactie van het College

Zoals hiervoor al is toegelicht hebben wij bij de invulling van de windenergieopgave voor onze gemeente, gekozen voor een intensief proces waarbij bewoners en andere stakeholders ruimschoots zijn betrokken bij de beleidsontwikkeling en –formulering. Ook de zienswijzen zoals wij die hebben ontvangen op de ontwerp Structuurvisie en het milieueffectrapport zijn voor ons van groot belang bij de verder te nemen stappen om te kunnen komen tot realisatie van windenergie in Emmen.

Voor het College is duidelijk geworden dat, ondanks het naar ons idee zorgvuldige proces, er onder inwoners nog steeds veel vragen leven rond windenergie. De voorliggende nota zal door de beantwoording van de zienswijzen nadere verduidelijking kunnen bieden voor inwoners. Daarnaast zullen wij bij de verdere ontwikkeling van windenergie voortdurend in gesprek blijven met inwoners en andere stakeholders over de wijze waarop windenergie ingepast kan worden in Emmen, met het oog op gezondheid, milieu en de kwaliteit van de leefomgeving.

De Structuurvisie is het kader voor de inpassing van windenergie. Het milieueffectonderzoek biedt een globaal inzicht in de effecten voor bewoners. Voor de verdere planontwikkeling geeft dit afdoende houvast. Echter voor de effecten van hinder op woningniveau is meer onderzoek noodzakelijk. Op basis van het voorliggende milieuonderzoek kunnen wij nog geen uitspraak doen over de effecten op woningniveau. Deze duidelijkheid kan worden bepaald op het moment dat meer informatie ter beschikking is over de vorm van de opstelling en de technische kenmerken van het windmolentype. In deze Structuurvisie wordt het gebied aangewezen waar onder voorwaarden windenergie gerealiseerd kan worden. In de volgende fase wordt de exacte locatie voor de windmolenopstelling bepaald op basis van nader onderzoek. Er wordt dan een nauwgezet milieueffectonderzoek uitgevoerd, op basis waarvan vergunningverlening ten behoeve van de realisatie van het windpark mogelijk wordt. Ook op dat moment kunnen inwoners en andere betrokkenen hun bedenkingen en bezwaren kenbaar maken.

Onderstaand wordt op de belangrijkste thema's een samenvattende reactie gegeven door het College van Emmen. In het vervolg wordt inhoudelijk ingegaan op de binnengekomen zienswijzen.

III.1 Gezondheid

Uit de ingediende zienswijzen blijkt dat er veel ongerustheid bestaat over de mogelijke effecten van de plaatsing van windturbines op de gezondheid van de omwonenden. De indieners van de zienswijzen vragen zich af of de gemeente in voldoende mate rekening houdt met de consequenties op de gezondheid bij het aanwijzen van het gebied.

Standpunt College

Dat een activiteit effect kan hebben op de omgeving en in voorkomende gevallen op de gezondheid, is vaker het geval. Het geldt bijvoorbeeld ook voor de aanleg en het gebruik van wegen, industriële bedrijven en voor veel andere zaken. Zo ook kan dit effect verondersteld worden voor het plaatsen van windturbines.

Laagfrequent geluid is overal om ons heen. Ook windmolens brengen laagfrequent geluid voort. Tot op heden is er op basis van gangbaar wetenschappelijk onderzoek geen duidelijk beeld dat bevestigt dat laagfrequent geluid, voortgebracht door windmolens, gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Echter ook geen eenduidig beeld dat het niet zo is. Er zijn ook nog geen voorschriften of regelgeving rond windenergie die beperkingen met zich meebrengen voor het situeren van windmolens op basis van laagfrequent geluid.

Ons college gaat, voor zover concrete richtlijnen ontbreken, uit van informatie van GGD-Drenthe en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) over de gezondheidsaspecten van de plaatsing van windmolens.

Bij het opstellen van de Gebiedsvisie Windenergie Drenthe heeft dit aspect ook regelmatig aandacht gehad. Dit heeft er toe geleid dat de provincie Drenthe er bij de verantwoordelijke minister op heeft aangedrongen nader onderzoek in te stellen naar de effecten van laagfrequent geluid en zo nodig daarvoor een norm vast te stellen.

Op dit moment heeft het College geen bevoegdheden om bepalingen op te nemen ten aanzien van Laagfrequent geluid.

De zienswijzen over gezondheid hebben niet geleid tot verandering in de gebiedskeuze of tot wijzigingen in de Structuurvisie.

III.2 Geluid

Het aspect geluid (ook laagfrequent geluid) komt in de zienswijzen terug in twee benaderingen: als bron van overlast en in het verlengde hiervan als bron voor gezondheidsklachten. De bewoners maken zich zorgen over een te hoge geluidsbelasting op hun woningen die enerzijds het woongenot zal verminderen en anderzijds een negatief effect heeft op de gezondheidstoestand. Men stelt in de zienswijzen voor om een veilige afstand aan te houden tussen woningen en windmolens.

Standpunt College

In Nederland zijn milieunormen ontwikkeld en vastgesteld, die aansluiten op de Europese regelgeving. Bij de vaststelling van de normen is een afweging gemaakt tussen de maatschappelijke belangen van windturbines voor energievoorziening en de schadelijk effecten. Provincie, gemeenten en initiatiefnemers zijn gehouden aan de landelijke normstelling. De normstelling is zo gekozen dat effecten op gezondheid van bewoners worden vermeden.

Niet altijd is te voorkomen dat mensen hinder ondervinden. Dit zal duidelijk worden bij de uiteindelijke locatiebepaling. Indien sprake is van hinder dan zal met de gehinderden overleg plaatshebben over te nemen maatregelen om hinder te voorkomen of te verzachten.

Bij het ontwerpen van de opstelling, zoals dat in de volgende fase van ontwikkeling plaats zal hebben, streven wij ernaar om de geluidbelasting afkomstig van de windmolens zo laag mogelijk te houden.

Laagfrequent geluid

Over het laagfrequent geluid kunt u uitgebreid lezen op pagina 71 (paragraaf 5.3.5) van het milieueffectrapport.

Het College onderkent dat laagfrequent geluid hinder kan veroorzaken bij mensen die daarvoor gevoelig zijn. Het omgaan met de effecten van laagfrequent geluid wordt bemoeilijkt door het feit dat er nog geen landelijke normen zijn gesteld waaraan de activiteiten zich moeten houden.

Standpunt College

Samen met bewoners uit het zoekgebied en de provincie zijn wij in gesprek met de GGD-Drenthe en het RIVM over een onderzoek naar de gezondheidseffecten van windmolens, waaronder de effecten van laagfrequent geluid. De uitkomsten daarvan zijn tijdens het schrijven van deze nota nog niet bekend. Uiteraard zullen wij als gemeente de uitkomsten met de bewoners communiceren zodra deze bekend zijn.

De zienswijzen over geluid hebben niet geleid tot verandering in de gebiedskeuze of tot wijzigingen in de Structuurvisie omdat in het gekozen gebied de windmolenopstelling binnen de wettelijke kaders kan worden gerealiseerd.

III.3 Landschap

De zienswijzen met betrekking tot landschap laten zien dat er enerzijds onduidelijkheid en anderzijds twijfel bestaat over de toegepaste maatstaven en over de keuzen die aan de hand daarvan gemaakt zijn. Voor een deel beroept men zich op de subjectieve beleving van het beeld van een windmolenpark en van het landschap. Men vindt een windmolenpark ‘storend’, een ‘aantasting’ van het huidige landschap, te ingrijpend. Een belangrijk deel van de zienswijzen is ingegeven door onduidelijkheid. Vooral de (visuele) interferentie met hoogspanningsleidingen en windmolenopstellingen in de wijde omgeving roept veel vragen op. Twijfels bestaan vooral ten aanzien van de gebiedskeuze. Hierop richten zich veel bezwaren.

Daarnaast is ook verwarring ontstaan over de beschrijving van het fenomeen van de (visuele) interferentie in het planMER en in de structuurvisie. De twee beschrijvingen kwamen niet overeen. Hierover is door het adviesbureau TA UW, dat het milieueffectonderzoek heeft uitgevoerd, geconstateerd dat er een fout in het rapport is opgetreden. Deze fout is inmiddels aangegeven in een Erratum bij het milieueffectrapport.

Standpunt College

De beoordeling van de effecten op het landschap bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen vindt plaats aan de hand van bestaande beleidskaders, zoals de Wet op de ruimtelijke ordening dit voorschrijft ten behoeve van ‘een goede ruimtelijke ordening’. Het College heeft hiervoor in opeenvolging de Structuurvisie Emmen 2020, de Ruimtelijke Waardenkaart en het Bestemmingsplan Buitengebied ontwikkeld. Deze drie beleidskaders zijn alle door de gemeenteraad vastgesteld. De Ruimtelijke waardenkaart is het instrument waar mee het College in staat is rekening te houden met landschappelijke waarden en een basis te leggen voor landschappelijke kwaliteit. Daarnaast is gebruik gemaakt van bestaande expertise en is specifieke expertise en een beleidskader voor windmolens in Drenthe en Emmen ontwikkeld (de Gebiedsvisie). Gezamenlijk hebben deze expertise en beleidskaders geleid tot het landschappelijke beoordelingskader in de PlanMER.

Anders dan bij aspecten zoals geluid en slagschaduw, is de beoordeling van het aspect landschap niet gebonden aan kwantitatieve wettelijke normen. Voor de beoordeling van het landschappelijke is gebruik gemaakt van voornamelijk relatieve, kwalitatieve waarden. Deze beoordelingswijze lijkt een zekere subjectiviteit te bevatten. Het College onderkent dit en hecht dan ook aan een helder, transparant en navolgbaar beoordelingsproces waarbij conclusies gedeeld kunnen worden. Visualisaties zijn hierbij van wezenlijk belang. Om die reden is in het beoordelingsproces gebruik gemaakt van een digitale 3 D-maquette waarmee betrokkenen zich een beeld kunnen vormen van opstellingen en de landschappelijke effecten. Met behulp van dit model zijn ruimtelijke verkenningen gedaan, zijn de beoordeelde opstellingen van de PlanMER getoetst, alternatieven onderzocht en is met het publiek gecommuniceerd. Op grond van dit proces, met behulp van dit instrument, heeft het College haar keuzes gebaseerd.

Desalniettemin moet het College constateren dat de argumentatie en de conclusies in de Ontwerp Structuurvisie niet altijd navolgbaar waren voor de lezer. Op dit punt wordt de Structuurvisie aangepast.

Consequenties zienswijzen

Op grond van de zienswijzen concluderen wij dat de effectenbeschrijving in het milieueffectrapport op het punt van interferentie¹ verbeterd moet worden. Daar waar onduidelijkheden zijn geconstateerd in de argumentatie wordt de Structuurvisie aangepast. Het betreft aanpassingen in de formulering van hoofdstuk 6 van de Structuurvisie.

De zienswijzen op het onderdeel landschap geven geen aanleiding om de gebiedskeuze te herzien. De conclusie uit de structuurvisie is gebaseerd op het gemeentelijke beleid van de Ruimtelijke Waardenkaart. Op basis van dit document wordt bij de besluitvorming de weg van de verschillende landschapsaspecten bepaald.

III.4 Effecten op de natuur

De zienswijzen over de natuur (Bargerveen en de Ecologische Hoofdstructuur) geven aan dat de indieners het onwenselijk vinden dat windmolens in de nabijheid van Bargerveen worden geplaatst. Men vindt dat bij het maken van de keuze voor het gebied onvoldoende rekening is gehouden met de natuurwaarden (beschermde fauna). Het college wordt verzocht om bij de concrete uitwerking van de windmolenopstelling nadrukkelijk rekening te houden met pendelroutes van beschermde soorten.

Standpunt college

Het college onderkent het belang van de bescherming van natuurgebieden en de soorten die daarin voorkomen. In de verdere uitwerking van de windmolenopstellingen wordt een gedetailleerd natuuronderzoek uitgevoerd zoals dat bij wet is voorgeschreven.

Consequenties zienswijzen

We hebben geconstateerd dat de begrenzing van het zoekgebied, zoals nu in de Ontwerp Structuurvisie is opgenomen, te dicht bij het Bargerveen komt. Daarom is in de definitieve versie van de Structuurvisie het zoekgebied aan het zuiden beperkt tot de Verlengde Hoozeveense Vaart. Hiermee worden de effecten op de Ecologische Hoofdstructuur grotendeels opgeheven.

III.5 Gebiedsontwikkeling

Uit de zienswijzen kan worden geconcludeerd dat indieners geen meerwaarde hechten aan de beoogde gebiedsontwikkeling. In hun opvatting is de gebiedsontwikkeling een 'zoethoudertje' dat voor minder weerstand moet zorgen. Daarnaast oordeelt men dat de gebiedsontwikkeling is bedoeld om de gemeentelijke begroting te ontzien. Begroting bijdragen, aan het keuzegebied het Rundveen, van gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden zouden bekostigd gaan worden uit het Gebiedsfonds. Zij geloven er niet in dat het gebiedsfonds een economische vooruitgang met zich mee zal brengen en maken zich zorgen over de maatschappelijke ontwrichting in het gebied.

Standpunt college

Het college heeft haar visie over het ontwikkelen van windenergie in Emmen vastgesteld in het document Beleidsregel Windmolenopstelling gemeente Emmen. Het college heeft hier duidelijk aangegeven dat bij de gebiedskeuze voor windenergie de mogelijkheden voor gebiedsontwikkeling een zwaarwegend argument vormen.

Het opstellen van een structuurvisie is voorwaarde uit de Beleidsregel. In de structuurvisie is de gemeentelijke visie over de ruimtelijke/economische ontwikkeling, gerelateerd aan windenergie, geformuleerd.

Uitgangspunt is dat windenergie door middel van het Gebiedsfonds een economische impuls kan geven aan het gebied. Wij zetten bewust niet in op de 'compensatie' zoals dat in den lande de praktijk is omdat wij vinden dat een dergelijke compensatieaanpak tot onder andere maatschappelijke ontwrichting kan leiden. In plaats daarvan wordt een gezamenlijk fonds gecreëerd. Uit dit fonds kunnen laagrentende leningen worden verstrekt aan ondernemingen en burgers uit het gebied om de realisatie van hun plannen te ondersteunen. Hierdoor wordt de werkgelegenheid gestimuleerd.

De inhoud van de gebiedsontwikkeling en de weg er naar toe is beschreven in de Ontwerp Structuurvisie.

¹ Het op elkaar inwerken van verschillende beelden waarbij verstoring van de afzonderlijke beelden optreedt.

Het gebiedsfonds kan ervoor zorgen dat laagrentende leningen de beginnende (minder kapitaalkrachtige) ondernemingen een goede start kunnen maken.

Het gebiedsfonds kan er ook voor zorgen dat bijvoorbeeld zonnepanelen op woningen kunnen worden geplaatst waardoor de energierekening omlaag gaat. Het plaatsen van zonnepanelen kan werkgelegenheid opleveren bij de lokale ondernemers.

III. 6 Relatie toerisme en werkgelegenheid

De indieners van de zienswijze maken zich zorgen over de ongewenste effecten van het toekomstige windpark op de toeristische attracties in het gebied zoals het Veenpark, het Sportlandgoed en de recentelijk geopende vaarverbinding Erica- Ter Apel. De zorg gaat vooral uit naar het minder aantrekkelijk worden van deze toeristische objecten waardoor er minder bezoekers op afkomen en de werkgelegenheid zal afnemen.

Standpunt College

Windenergie heeft doorgaans weinig tot geen effect op de keuze van de recreant voor de omgeving waar hij gaat recreëren. Dit blijkt ook uit referentiegebieden die hiervoor als voorbeeld zouden kunnen dienen (in Zeeland, Noord-Holland, Flevoland).

De basis kwaliteit van het gebied het Rundeveen is goed. Windenergie zal daar geen ingreep op plegen. Wel krijgt de landschappelijke kwaliteit een andere uitstraling. Ervaringen elders in ons land, zoals in de provincie Flevoland, leren dat als een toeristische attractie het publiek aanspreekt de windmolens geen belemmering vormen voor het bezoeken van de attractie. Dit is ook de ervaring in regio's als Goeree Overflakkee, Groningen en Friesland. In Flevoland blijft zowel de verblijfsrecreatie als de dagrecreatie groei vertonen naast de gelijktijdige doorontwikkeling van windenergie.

De komst van windenergie kan ook nieuwe kansen brengen. Het zoeken van samenwerking met gebiedspartners kan daarbij een belangrijke dienst bewijzen. Het kan nieuwe voorwaarden voor financiering en exploitatie brengen met als gevolg het aantrekken van nieuwe recreanten in het gebied.

Het College vindt het belangrijk dat het windmolenpark zo wordt ontworpen dat daarbij de toeristische doelen ook worden meegewogen.

De daling van werkgelegenheid over het algemeen is al een tijdje aan de orde in het gebied Rundeveen. Wij merken dat mensen wegtrekken uit het gebied op zoek naar werkgelegenheid. Met de realisatie van windenergie wordt beoogd om juist ook werkgelegenheidsimpulsen te creëren, door deze ontwikkeling te koppelen aan gebiedsontwikkeling. De bedoeling is om het de bewoners en ondernemers makkelijker te maken om te ondernemen door faciliteiten als een laagrentende lening aan te bieden. Deze lening wordt gefinancierd uit het gebiedsfonds. Dit gebiedsfonds wordt beheerd door een organisatie die tot stand wordt gebracht door het gebied zelf. Dit 'ondernemen' kan gaan over het aanbrengen van isolatie van de woningen, het aanschaffen van zonnepanelen of het opstarten van een eigen onderneming of het stimuleren van investeringsinitiatieven. Bij de uitvoering van isolatie of installatiewerkzaamheden wordt in eerste instantie gekeken naar de bedrijven die in het gebied zelf gevestigd zijn.

III.7 Waardedaling van de woningen

In verschillende zienswijzen wordt gesteld dat er sprake zal zijn van waardedaling van woningen of (recreatieve) bebouwing/investeringen als gevolg van de realisatie van het windpark.

Standpunt College

Hoe de waarde van de woningen zich ontwikkelt is moeilijk te voorspellen omdat deze samenhangt met de specifieke lokale omstandigheden: is de windmolen direct in het zichtveld van bewoners geplaatst, is beplanting aanwezig die het zicht wegneemt, zijn er ook andere verstoringseffecten (bijvoorbeeld industrie, glastuinbouw, etc.).

Recent onderzoek naar de optredende waardedalingen in het geval van de bestaande windmolenparken wijst uit dat de realisatie van de onderzochte windmolenparken niet of een te verwaarlozen effect hebben gehad op de prijzen van de omliggende koopwoningen binnen de bebouwde kom. Dit effect is doorgaans minder dan 1%. In een enkel geval is een grotere waardevermindering geconstateerd maar meestal gaat het om een hele specifieke situatie en een beperkt aantal woningen. Als voorbeeld worden onder andere een landelijk en vrij gelegen woonboerderij genoemd waarbij het windmolenpark uiteindelijk vol in het zicht is gerealiseerd.

In het geval zich een situatie voordoet die aanleiding geeft voor planschade, wordt hiervoor de voorgeschreven wettelijke procedure gevolgd.

III.8 Rol van het Windteam

In de zienswijzen vraagt men zich af in hoeverre het windteam objectief is in het proces. De indieners denken dat het Windteam alleen bestaat uit personen die voorstander zijn windenergie. Daarnaast wordt de schakelfunctie van het Windteam tussen de bewoners uit het gebied en de gemeente ter discussie gesteld. De indieners distantiëren zich van het advies dat uitgebracht is door het Windteam.

Standpunt College

Het college heeft bij het project windenergie gekozen voor een benadering die de bewoners uit het provinciale zoekgebied (op het grondgebied van de gemeente Emmen) maximaal betreft in het proces op basis van gelijkwaardigheid. De gemeente heeft daarom een oproep gedaan tijdens de eerste publieke bijeenkomst over windenergie. Iedereen die bereid was om mee te denken in dit proces was welkom zonder enige voorselectie. Er zijn diverse oproepen gedaan om mee te denken in het proces 'windenergie'.

Op deze uitnodigingen hebben 15 bewoners uit het zoekgebied zich aangemeld. Samen met vijf gemeente ambtenaren vormen zij het Windteam. Er is een bewuste keuze gemaakt om de werkwijze van Emmen Revisited te gebruiken. Het is een in onze gemeente gangbare aanpak die ook herkend wordt door onze bewoners en die aansluiting vindt bij de EOP's, plaatselijke organisaties die onderdeel vormen van het inspraak kader dat wij hanteren in Emmen.

De vorming van het Windteam heeft een vergelijkbare basis als ook aan de orde is bij de ontwikkeling van de dorpsprogramma's of voor processen die op dorpsniveau plaatshebben. Daar is sprake van een dorpssteam of –platform. Omdat er bij windenergie sprake is van een groot zoekgebied (veenkoloniale deel van Emmen) is er voor gekozen om bewoners uit het hele zoekgebied te werven om een "gebieds"team te vormen, het huidige Windteam. Een bewuste keuze van het College omdat we het bij een belangrijk en ingrijpend project, wat windenergie zeker is, van belang vonden en vinden dat er sprake is van burgerparticipatie. Het Windteam is gevraagd om mee te denken en te adviseren over de mogelijke gebiedskeuze voor windenergie en over de gebiedsontwikkeling en de organisatie daarvan. Ze draagt geen uiteindelijke verantwoordelijkheid in de gebiedskeuze, het windteam geeft onderbouwd een advies aan het bestuur met betrekking tot de gebiedskeuze. Het uiteindelijke besluit over de Structuurvisie met de daarin voorgestelde gebiedskeuze wordt door de gemeenteraad van Emmen genomen.

III.9 Gebiedskeuze en de argumentatie daarvoor

In de meeste zienswijzen wordt de juistheid van de gebiedskeuze in twijfel getrokken. De indieners vinden dat op basis van onjuiste argumenten voor het Rundeveen is gekozen als voorkeursgebied. Ter ondersteuning zoekt men naar en voert men argumenten aan uit het milieueffectrapport (PlanMER).

Het voornaamste bezwaar voor de gebiedskeuze is dat er een discrepantie zou bestaan tussen de conclusies uit het milieuonderzoek en de argumentatie uit de structuurvisie. Men is van mening dat nadrukkelijk voor dat gebied moet worden gekozen waar minder hinder ontstaat. De Monden is in de ogen van de indieners een geschikter gebied voor windenergie dan het gebied Rundeveen. Het realiseren van meerwaarde in het gebied heeft voor deze bewoners een ondergeschikte rol en betekenis.

Standpunt College

Uit de zienswijzen concluderen wij dat de argumentatie voor de gebiedskeuze in de Structuurvisie aanpassing vraagt. Vooral de verkenning naar de landschappelijke mogelijkheden en de vertaling van de resultaten van het milieueffectonderzoek naar keuzes is niet herkenbaar. Dit moet en kan beter verwoord worden.

Hieronder zetten wij voor u de argumenten in het denkproces, dat ons naar het gebied Rundeveen leidde, op een rij:

De vraag waarop antwoord werd gezocht vanuit ruimtelijke oogpunt was de volgende: in welk gebied kan 60 MW aan windenergie in één opstelling gerealiseerd worden en wat zijn de effecten daarvan op de bewoners, milieu (geluid, slagschaduw, natuur, externe veiligheid en landschap) en bedrijvigheid?

In de keuze voor een gebied is rekening gehouden met alle aspecten die een rol spelen voor het gebied.

Milieuaspecten (geluid, slagschaduw, externe veiligheid)

De belangrijkste (en meest bepalende) milieuaspecten zijn geluid en slagschaduw (en de daarmee mogelijk samenhangende gezondheidseffecten) en landschap. Het milieueffectenonderzoek heeft ons inzicht gegeven in de globaal te verwachten hinder en het aantal bewoners (gehinderden) dat daar mee te maken kan krijgen. In dit onderzoek is gewerkt met aannames over het type molens en de opstellingsvormen. De opstellingsvorm die wij in het onderzoek gehanteerd hebben is geen optimaal scenario, maar een worst-case scenario (bij alle onderzochte gebieden) waarbij de beschikbare ruimte is ingevuld met windmolens. Er is in de PlanMER nog geen ontwerpprincipe toegepast om effecten op landschap en milieu te verzachten.

In deze fase werd geconstateerd dat drie gebieden (gebied 1- De Monden, gebied 3 en gebied 4- Rundeveen) in aanmerking komen voor het plaatsen van 60 MW windenergie in relatie tot de beschikbare ruimte. Een verdere bestudering van deze drie situaties leidde ons tot de conclusie dat er bij zoekgebied 3 sprake is van substantiële bezwaren: binnen de geluid- en slagschaduwzones vallen relatief te veel woningen.

In het gebied De Monden vallen minder woningen binnen de slagschaduwcontour en meer woningen binnen de geluidscontour van 45 Lden. Deze contour is belangrijk omdat binnen deze contour de meeste hinder valt te verwachten².

In het gebied Rundeveen zijn meer woningen binnen de slagschaduwcontour en minder binnen de contour van 45 Lden.

Deze feiten leidden ons tot de conclusie dat zowel in Rundeveen als in De Monden rekening moet worden gehouden met bepaalde hinder. De milieugebruiksruimte met betrekking tot geluidbelasting en slagschaduw is naar de uitkomsten van het milieuonderzoek ruimer in het gebied De Monden dan in het gebied Rundeveen. Met mitigerende maatregelen is in Het Rundeveen ook voldoende milieugebruiksruimte aanwezig voor windenergie met een omvang van 60 MW

Landschap

Bij de volgende stap is in samenspraak met het Windteam verkend of in deze twee gebieden een opstelling mogelijk was, die recht doet aan landschappelijke kenmerken en ruimtelijke waarden, en landschappelijk voldeed. De verkenning werd uitgevoerd met behulp van het driedimensionale computermodel (van ROM3D) en ondersteund door twee onafhankelijke landschapsdeskundigen met veel kennis en ervaring op het gebied van landschappelijke inpassing van windmolens: een landschapsontwerper (de ontwikkelaar van het 3D-model) en een landschapsarchitect (opsteller van de Ruimtelijke waardenkaart voor de gemeente Emmen).

Vooral met enkelvoudige lijnen was het mogelijk om heldere, overzichtelijke en rustige opstellingen te creëren. Strakke (lijn)opstellingen sluiten goed aan bij de rechtlijnige structuur en monumentaliteit van het landschap. Afhankelijk van hoe men tegen windmolens aankijkt zou een dergelijke opstelling ook een landschappelijke impuls aan de monumentaliteit van het gebied kunnen geven en de monumentaliteit ervan kunnen versterken. Dit geldt overigens voor beide gebieden, alleen in De Monden is de kans op verstoring groter.

Op basis van deze landschappelijke verkenning werd het volgende geconstateerd:

Beide gebieden hebben hun specifieke mogelijkheden, wat landschap betreft, voor het ontwikkelen van een windpark.

Het gebied van De Monden heeft als voordeel dat er veel ruimte beschikbaar is. De doelstelling van 60 MW lijkt hier goed realiseerbaar. Tegen dit praktische voordeel staan ruimtelijke bezwaren:

- Belevingsonderzoek leert dat het wordt gewaardeerd wanneer een windpark ruimtelijk helder is afgekaderd, wanneer duidelijk is waar het park begint en waar het eindigt. Bij De Monden staan de eventuele turbines straks vrij in de ruimte, zonder kader;
- Lineaire opstellingen worden over het algemeen meer gewaardeerd dan zwerm- of grit-opstellingen. In de beschikbare opstellingsruimte in de Monden liggen lijnopstellingen minder voor de hand;
- De turbines gaan interfereren met de hoogspanningsleidingen, hetgeen in het veld tot een onrustig beeld zal leiden, waarbij de wieken als het ware door de leidingen gaan draaien;
- Doordat de ruimte niet is begrensd gaat het windpark in de toekomst mogelijk interfereren met het toekomstig windpark in de buurgemeente Borger-Odoorn en het windmolenpark in Duitsland.

Het gebied Rundeveen heeft als bezwaar dat de ruimte hier relatief beperkt is. Wanneer alle beperkingen

² RIVM onderzoek: "Evaluatie nieuwe normstelling windturbinegeluid"

vanuit de regelgeving in acht worden genomen dan blijken de mogelijkheden aanwezig, maar het wordt meer dan in De Monden 'passen en meten'. Dit betekent dat naar verwachting mitigerende maatregelen moeten worden ingezet om een opstelling te realiseren die recht doet aan de landschappelijke kenmerken. Tegen dit praktische bezwaar staan ruimtelijke voordelen:

- Het gebied Rundeveen is ruimtelijk begrensd waardoor ook het windpark een duidelijk begin en eind zal kennen;
- Kans op interferentie vanuit de aangrenzende dorpen met andere windmolenparken is veel minder aanwezig;
- Kans op interferentie met andere hoge landschappelijke elementen (zoals hoogspanningslijnen) is niet aanwezig;
- Door de langwerpige beschikbare opstellingsruimte lijken op het eerste oog hier mogelijkheden te liggen voor lineaire opstellingen, die goed aansluiten op de structuur van het veenkoloniale landschap;

Deze analyse samen met ons landschapsbeleid heeft ons tot de conclusie geleid dat de voorkeur vanuit landschappelijk perspectieven uitgaat naar het gebied Het Rundeveen.

Gebiedsontwikkeling

Bij de gebiedsontwikkeling gebaseerd op het gebiedsfonds is het belangrijk dat een bepaalde concentratie aan deelnemers (bewoners, bedrijven, instellingen) aanwezig is om voldoende initiatieven te krijgen voor het optimaal gebruik maken van het gebiedsfonds. Daarnaast moeten ook voldoende gebruikers aanwezig zijn, wanneer bijvoorbeeld een maatschappelijke voorziening wordt gerealiseerd. Dit is een van de aspecten waarom de kansen voor gebiedsontwikkeling in het Rundeveen hoger dan in De Monden.

De toeristische/recreatieve sector (vooral in het gebied Rundeveen) en de bouwsector, bieden aanknopingspunten als het gaat om eigen economische initiatieven van burgers. Te denken valt aan initiatieven gerelateerd aan de aanwezige toeristische activiteiten zoals het Veenpark, het Sportlandgoed en de Vaarverbinding Erica- Ter Apel. Deze initiatieven kunnen mogelijk worden ondersteund uit het gebiedsfonds. Het gebied Rundeveen stijgt boven de andere gebieden uit als het gaat om de mogelijkheden om verschillende bronnen van alternatieve energie in te zetten. Deze voorkeurpositie ontleent het gebied aan de mogelijkheid voor geothermische energie, windenergie en zonne-energie. Geothermie speelt op dit moment een grote rol voor de kastuinbouw. Maar zoals aangegeven in de zienswijze van een aantal tuinders is geothermie niet voldoende om de nodige verduurzaming te bereiken.

Een belangrijke belemmering voor de haalbaarheid van geothermie is gelegen in het feit dat er momenteel voor de elektriciteitsproductie (belichting) en/of warmte en CO₂-productie aardgasgestookte WKK's gebruikt worden. Als de tuinbouw beschikking zou hebben over duurzame alternatieven voor elektriciteit (in dit geval met de windturbines) en CO₂ (bijv. met biovergisting) is de realisatie van geothermie nog aantrekkelijker. Juist de beschikbaarheid van deze verschillende duurzame energiebronnen naast elkaar dragen bij aan de economische haalbaarheid ervan.

Hier kan een directe link worden gerealiseerd met de verschillende vormen van energiewinning. Dit kan bijdragen tot gebiedsversterking en kan leiden tot de ontwikkeling van een meervoudig energiecomplex waarbij een nieuwe identiteit aan het gebied kan worden gegeven.

Mogelijkheden zijn er voor het ontwikkelen van een SMART GRID waarbij in de dorpen en binnen het glastuinbouwcluster de productie en het gebruik van de verschillende energiestromen geoptimaliseerd worden waardoor kostenvoordelen kunnen worden behaald.

Daarnaast maakt de aanwezigheid van het Elektriciteitsonderstation het mogelijk dat de exploitatie van het windpark efficiënter kan met minder verlies bij het transport van elektriciteit. Dit kan ook ten goede komen van het Gebiedsfonds.

Alternatieve gebiedskeuze: De Monden

Een veel gestelde vraag is waarom de molens niet in De Monden komen terwijl daar volop ruimte is en minder mensen er last van zouden ondervinden.

Het onderzoek naar de hindereffecten (geluid, slagschaduw), uitgevoerd in het kader van het milieueffectrapport, geeft aan dat in beide gebieden is sprake van bepaalde hinder. In het Rundeveen is de kans op hinder van slagschaduw groter, in De Monden is de kans op geluidhinder groter.

Dit feit in relatie met de boven genoemde ruimtelijke argumentatie en in relatie met de mogelijkheden voor gebiedsontwikkeling heeft ertoe geleid dat het gebied De Monden niet als voorkeur wordt gezien.

Consequenties zienswijzen

De onderbouwing en uitleg in de Structuurvisie met betrekking tot de gebiedskeuze wordt aangepast zodat de stappen die in de gedachtegang zijn gemaakt navolgbaar en herkenbaar zijn voor de lezer.

De zienswijzen op het onderdeel gebiedskeuze geven geen aanleiding om de gebiedskeuze te herzien.

III.10 Wijzigingen en aanvullingen in het Ontwerp Structuurvisie

1. Het Zoekgebied Het Rundeveen wordt beperkt in het zuiden tot de Verlengde Hoogeveense Vaart.
2. Aanpassingen in hoofdstuk 6 van de Structuurvisie Windenergie Emmen. Hoofdstuk 6 van de Ontwerp Structuurvisie is aangepast waarbij de onderbouwing van de gebiedskeuze overzichtelijk en navolgbaar is beschreven.

IV. Reacties op de zienswijzen

IV.1 Zienswijzen over proces en procedures

Zienswijze

Lang is er voor gepleit dat omwonenden in een vroeg stadium bij de planvorming voor windparken worden betrokken. Waardering wordt uitgesproken voor het proces dat is gehanteerd door de gemeente Emmen bij het realiseren van de winddoelstelling. De betrokkenheid van bewoners door de inzet van het Windteam en door het overigens georganiseerde proces vormt een voorbeeld van participatieve aanpak die navolging verdient.

Reactie

Het College heeft bewust gekozen voor een proces met een intensieve betrokkenheid van bewoners. Het Windteam is een bewuste keuze geweest om een 'thermometer' in het gebied te hebben. De betrokkenheid is een noodzaak om vorm te geven aan de gebiedsontwikkeling die door de gemeente als voorwaarde is gesteld.

Zienswijze

Windturbines veranderen de beleving van het landschap. Verzoek is om bij de ontwikkeling van het project vast te houden aan het bereiken van de doelstelling van 60 MW en te accepteren dat deze verandering in de beleving van het landschap daarvoor noodzakelijk is. Uit de ruimtelijke randvoorwaarden, zoals in de ontwerp Structuurvisie aangegeven, blijkt dat de gemeente zich goed verdiept heeft in de materie.

Reactie

Beseft wordt dat de ingreep op het landschap groot is. Door goede vormgeving kan een extra dimensie aan het landschap worden toegevoegd. Er ontstaat een nieuwe landschapslaag die bestaande structuren (wijken en kanalen) kan begeleiden en accentueren. Voor vele insprekers is dat nog een stap te ver. Echter de inzet is om door een zorgvuldige ontwerp opdracht, met betrokkenheid van bewoners, uitwerking te geven aan de inpassing van windmolens.

Zienswijze

Vraag is of in het voorkeursgebied Rundeveen de doelstelling van 60 MW gehaald kan worden. Daarbij wordt betrokken dat verwacht wordt dat Rijk en provincie een beroep zullen doen op de gemeente om een grotere taakstelling te realiseren dan 60MW zoals nu uitgangspunt is voor de Structuurvisie. Ook wordt het in dit kader als onbegrijpelijk ervaren dat de windmolenlocatie langs de grens met Duitsland buiten het onderzoek is gelaten. Verzocht wordt voortvarend de ontwikkeling van het voorkeursgebied Rundeveen ter hand te nemen, maar ook de realisatie van de grenslocatie met Duitsland mogelijk te maken. Gemeente ook aan de slag gaat met de locatie van Windpark Grens Duitsland. Dit komt zowel tegemoet aan het halen van de initiële doelstelling van 60 MW als van de taakstelling vanuit de Gebiedsvisie.

Reactie

Uit de ProjectMER blijkt dat de taakstelling van 60 MW gerealiseerd kan worden binnen het Keuzegebied het Rundeveen. Toekomstige doelstellingen van provincie en Rijk zijn voor de gemeente in deze fase niet opportuun. De grenslocatie is na overleg met provincie en afstemming met het Rijk niet in het onderzoek van de PlanMER betrokken wegens het verdrag van Meppen dat nog steeds geldig is. Het opheffen van dit historische verdrag vereist een intensief proces op ministerieel niveau met een onzekere afloop. Emmen heeft vanuit haar Energie- en Klimaatbeleid gekozen voor de realisatie van 60MW aan windenergie (gecombineerd met gebiedsontwikkeling als voorwaarde). Toekomstige overwegingen worden niet betrokken bij de formulering en vaststelling van de Structuurvisie.

Zienswijze

De gemeente Stadskanaal spreekt zich uit tegen de Gebiedsvisie Windenergie Drenthe.

Reactie

De Gebiedsvisie is een gezamenlijk beleidsdocument voor windenergie. Emmen benut de Gebiedsvisie als een bouwsteen voor de Structuurvisie. Er wordt kennisgenomen van de uitspraak van de gemeente Stadskanaal.

Zienswijze

Zowel in de Energienota als in de Ontwerp Structuurvisie wordt aangegeven dat wordt gekeken naar nieuwe vormen van eigendom en beheer. De gemeente Emmen kiest nadrukkelijk voor de regie bij de planvorming waarbij inwoners intensief betrokken worden en waarbij de mogelijkheden voor gebiedsontwikkeling worden gecombineerd. Welke vorm van eigendom en beheer is hierbij voorzien?

Reactie

Wij beogen om een ontwikkel en exploitatiemaatschappij te bevorderen waarin initiatiefnemers met posities participeren en waarin bewoners, al dan niet via een gebiedsorganisatie, betrokken worden. Doel is om een gezonde basis voor een windonderneming te creëren.

Daarnaast valt te denken ook aan de situaties waarbij bewoners en/of bedrijven samen lokale ondernemingen oprichten (in vorm van coöperaties bijvoorbeeld) om financieel (en risicodragend) in het project te participeren.

Zienswijze

Waarom dient een aanvraag, voor een windmolenopstelling, van samenwerkende initiatiefnemers te voldoen, gegeven het gestelde uitgangspunt dat de gemeente zelf een ProjectMER uitvoert? Welke aspecten dienen wel en niet te worden behandeld in de aanvraag.

Reactie

Een aanvraag dient te voldoen aan de wettelijke eisen om in behandeling te kunnen worden genomen. Daarnaast moet de aanvraag aan de ruimtelijke voorwaarden voldoen die voorgeschreven zijn in de Structuurvisie.

De gemeente zal opdracht geven voor de Projectm.e.r. Bij de Projectm.e.r. worden de ontwikkel- en exploitatiemaatschappij en de bewoners betrokken. Bedoeling is om de initiatiefnemer te ondersteunen om een vergunningaanvraag in te dienen die op een breed draagvlak kan rekenen. De gemeente heeft hiervoor gekozen om regie te houden op het proces in het belang van de gewenste kwaliteit en de combinatie met gebiedsontwikkeling.

Zienswijze

Actuele inzichten geven aan dat in minder windrijke locaties, zoals de Veenkoloniën, de windmolenkeuze beperkt is. Een rendabele bedrijfsvoering is van belang en daarbij hoort een juiste turbine. Dit wordt steeds belangrijker omdat enerzijds de overheid stimuleert tegen een zo laag mogelijke kostprijs te produceren en er tevens financiële middelen worden gevraagd voor het Gebiedsfonds. Vraag is of de gemeente bereid is het uitgangspunt van minimaal 3,0 MW per turbine te verlaten?

Reactie

Wij zijn bereid om in nauwe samenspraak te komen tot een juiste windmolenkeuze. Daarbij zijn de productiecapaciteit voor stroom, financieringsuitgangspunten, de bedrijfsvoering en de afdracht aan het Gebiedsfonds belangrijke afwegingscriteria.

Zienswijze

De overzichtskaarten in de Structuurvisie geven op verschillende manieren het plangebied weer. Vraagstelling is wat de werkelijke begrenzing van het plangebied is en of het glastuinbouwgebied hier geheel of gedeeltelijk onder valt?

Reactie

We hebben verschillende kaarten uit verschillende beleidsdocumenten benut bij het opstellen van PlanMER en Structuurvisie. In de definitieve Structuurvisie zullen duidelijke kaartweergaves worden gemaakt en zal met een legenda tekst en uitleg worden gegeven.

Wijziging

In de Structuurvisie zullen goede overzichtskaarten worden opgenomen.

Zienswijze

Gebiedsontwikkeling is door de gemeente ingezet als het “Paard van Troje” om aan te sturen op, naar het soms lijkt, een al van te voren gemaakte keuze; Rundeveen. Bij de gebiedskeuze had de gebiedsontwikkeling in eerste instantie geheel buiten beschouwing moeten worden gelaten. Pas als andere parameters een gebied aanwijzen als (meest) geschikte regio voor windenergie zou gebiedsontwikkeling kunnen worden ingezet en worden gekeken wat de pijn voor het gebied, inwoners, bedrijven en natuurorganisaties, zou kunnen verzachten. Het gebied dat de lasten draagt mag dan ook de lusten krijgen!

Reactie

Het College heeft voor de realisatie van windenergie beleid ontwikkeld de “Beleidsregel Windmolenopstelling gemeente Emmen. De Beleidsregel is opgesteld in een intensief en open proces met de samenleving. De Beleidsregel formuleert dat windenergie alleen gerealiseerd kan worden in combinatie met gebiedsontwikkeling. Essentie van dit beleid is dat “het gebied dat de lasten draagt mag ook de lusten

krijgen". Dit idee wordt bewerkstelligd door de voorwaarde gebonden aan gebiedsontwikkeling. Volgens het College kan de gebiedsontwikkeling het beste er voor zorgen dat het gebied als geheel van deze ontwikkeling kan profiteren zonder maatschappelijke ontwrichting als gevolg te hebben. De regio met de grootste potentie voor gebiedsontwikkeling zal daarom de voorkeur krijgen zo is in de Beleidsregel gesteld. De gemeente heeft geen zienswijzen ontvangen op de Beleidsregel met tegengeluiden tegen deze beleidskeuze. Om windenergie in een regio te kunnen realiseren moet, op basis van een wettelijk vastgelegde procedure, milieueffectonderzoek plaats hebben. Als aan de hand van de onderzochte milieuthema's is gebleken dat de realisatie van windenergie mogelijk is binnen de geldende wet en regelgeving en er geen zwaarwegende belemmeringen zijn kan de realisatie van windenergie, een plek krijgen. Er is met gebiedsontwikkeling niet gestuurd op de gebiedskeuze. Het keuzegebied is de uitkomst van een zorgvuldige overweging zoals dat beschreven is in paragraaf III.9. In lijn met de indiener kan worden gesteld dat "het gebied dat de lasten draagt daarvan dan ook de vruchten mag plukken". Dat is dan ook het uitgangspunt van de beleidskeuze voor windenergie van het College zoals gemaakt in de Beleidsregel.

Zienswijze

De wethouder heeft veelvuldig gezegd dat we als bewoners wel "ja" moeten zeggen omdat anders via de Rijkscoördinatieregeling de windmolens alsnog komen. In de ontwerp Structuurvisie Windenergie Emmen is echter weergegeven dat de gemeente geen onderdeel uitmaakt van de elf gebieden die door de Rijksoverheid zijn aangewezen voor de ontwikkeling van grootschalige Windenergie. Wel is de regio Emmen onderzocht in de MER, maar vervolgens is het Veenkoloniale deel van het zoekgebied niet opgenomen in de ontwerp Structuurvisie Windenergie op Land van het Rijk. De bewering van de wethouder dat er uitsluitend "Ja" gezegd moet worden klopt dus niet en in feite worden hier de inwoners van het gebied misleid en spelen er andere belangen.

Zienswijze

Onbehoorlijk is ook dat de wethouder mw. Houwing steeds roept en laat schrijven "Windmolens, ze komen er toch". Zij maakt hier op een incorrecte en onbehoorlijke wijze gebruik van haar positie als wethouder en heeft de besluitvorming gestuurd. Ook beïnvloedt ze hiermee de publieke opinie. Het is een discussie of de plaatsing van molens een bedreiging is of een kans. Te snel is (ook op aangeven van de wethouder) ervan uit gegaan dat de bedreiging niet af te wenden is. "Ze komen er toch". Een deel van het windteam is hiervan 'blind' uitgegaan en is meegegaan in het sturend proces van de ambtenaren en heeft zich gericht op de gebiedsontwikkeling als kans. Het gevolgde proces van het windteam is foutief en laakbaar. Niet het meest geschikte gebied uit milieuoverwegingen is gezocht maar een geschikt gebied voor gebiedsontwikkeling.

Reactie op de bovenstaande twee zienswijzen

Het dossier windenergie is complex en omvangrijk. Er vindt beleidsontwikkeling voor Windenergie plaats op elk bestuursniveau. Rijk, provincie en de gemeente Emmen zijn gelijktijdig bezig maar vaak in verschillende fasen met de ontwikkeling van plannen voor de taakstelling windenergie. Als College beseffen we dat dit tot verwarring kan leiden. We hebben in het proces aandacht gevraagd voor het belang van een eigenstandig proces vanuit eigen verantwoordelijkheid en regie. Hierbij hebben we de overtuiging dat we daarmee het belang van de inwoners en onze gemeente het meest dienen.

Het vigerende rijksbeleid zoals vastgelegd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR, maart 2012) wijst de Drentse Veenkoloniën aan als zoekgebied voor grootschalige windenergie. Dit zoekgebied komt overeen met het provinciale Omgevingsbeleid zoals is vastgelegd in de Provinciale Omgevingsvisie Drenthe (juni 2010). Het Veenkoloniale deel van de gemeente Emmen maakt onderdeel uit van het zoekgebied voor grootschalige windenergie van de SVIR. Op dit moment wordt er door het rijk gewerkt aan het vastleggen van het beleid voor de ontwikkeling van grootschalige windenergie. Dat beleid wordt verwoord in de Structuurvisie Windenergie op Land (SWoL). De ontwerp SWoL is op 28 maart jl. aangeboden aan de Tweede Kamer en is in april ter visie gelegd. Dit beleid is dus nog niet vastgesteld. Echter de rijks invloed neemt daarmee niet af. Drenthe heeft van het Rijk de verantwoordelijkheid gekregen om de ontwikkeling van 285,5 MW windenergie in de provincie mogelijk te maken. Het Rijk stuurt daar op en kan de provincie overrulen als zij in gebreke blijft.

In de beantwoording van zienswijzen op de ontwerp SWoL formuleert het Rijk dit als volgt: "Op grond van artikel 9f van de Elektriciteitswet 1998 is de provincie bevoegd een inpassingsplan vast te stellen voor de aanleg of uitbreiding van windparkprojecten met een capaciteit van 5 tot 100 MW. Over de aanpak van het

realiseren van de beoogde doelstelling ten aanzien van windparken zijn afspraken gemaakt tussen rijk en provincies. Hierop zal worden gestuurd. Mocht het onverhoopt zo zijn, dat een grootschalig windpark van minder 100 MW niet door een provinciaal inpassingsplan kan worden gerealiseerd, dan kan het kabinet overwegen een besluit te nemen om dat windpark onder de rijkscoördinatie te brengen, indien dat wenselijk is ter verwezenlijking van het nationaal ruimtelijk beleid. Zie hiervoor de aanhef van artikel 3.35, eerste lid, Wro”.

De provincie heeft voor windenergie een provinciaal beleidskader ontwikkeld. Samen met de provincie hebben de vier gemeenten uit de Veenkoloniën, Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen, gewerkt aan dat provinciale beleid voor windenergie. De provinciale Gebiedsvisie Windenergie Drenthe is op 20 juni jl. vastgesteld door Provinciale Staten van Drenthe. De Gebiedsvisie vormt het provinciale kader voor de ontwikkeling van windenergie in de gemeente Emmen. Als de gemeente in gebreke blijft dan behoudt de provincie zich het recht voor om op basis van de Crisis- en herstelwet (CHW) de Provinciale coördinatieregeling toe te passen. Ze ontwikkelt dan zelf een bestemmingsplan voor windenergie in de gemeente Emmen. De Gebiedsvisie schetst deze aanpak op pagina 26 als volgt: “Indien de gemeenten hierbij in gebreke blijven zal de provincie de procedure starten voor een provinciaal inpassingsplan”. Wanneer ook de provincie in gebreke blijft dan kan het Rijk de verantwoordelijkheid nemen om de windtaakstelling in Emmen vast te leggen in een inpassingsplan, een rijksbestemmingsplan, voor windenergie. Locaties waar windenergie gerealiseerd kunnen worden zijn niet ruim voor handen in Nederland. Het Rijk zal vanuit de taakstelling van 6000 MW sturen op de mogelijkheden die beschikbaar zijn. Uit divers (milieueffect)onderzoek blijkt dat er in Emmen mogelijkheden voorhanden zijn voor de ontwikkeling van windenergie. Tevens blijkt uit onderzoek dat het Veenkoloniale deel van de noordelijke Drentse gemeenten op geen enkele manier de volledige Drentse taakstelling van 285,5 MW kunnen herbergen.

In de beantwoording van zienswijzen op de ontwerp SWoL formuleert het Rijk dit als volgt: “Alleen gebieden geschikt voor grootschalige windenergie (≥ 100 MW) komen in aanmerking om opgenomen te worden in de SWoL. Het is niet de verwachting dat het IPO nieuwe gebieden voor grootschalige windenergie zal aandragen, maar dit zal invullen met kleinere gebieden geschikt voor kleinschalige projecten (< 100 MW). Gelet op de garantie door het IPO, is het behalen van de doelstelling van 6.000MW niet afhankelijk van het aantal grootschalige windenergieprojecten. Maar indien nodig kan de SWoL worden herzien ten behoeve van extra RCR-Projecten.” Voorts wordt de volgende afspraak tussen Rijk en IPO nog benadrukt: “Medio 2014 moeten de provincies 5.715MW planologisch hebben vastgelegd. In gevallen van provincies die voor medio 2014 niet leveren wat in overleg is afgesproken, geeft lid 4 van de afspraken aan dat het kabinet zelf zal zorgdragen voor een adequate ruimtelijke inpassing.”

Waar wethouder Houwing telkens op heeft gewezen is dat als wij onze taakstelling voor windenergie niet serieus zouden nemen, dat dan het Rijk de verantwoordelijkheid over kan/zal nemen. De gemeente is dan geen partner meer en het Rijk voert dan overleg met initiatiefnemers. Vanwege de CHW is er dan geen mogelijkheid meer voor de gemeente om daar bezwaar en beroep tegen aan te tekenen tegen de plannen die worden ontwikkeld. Nu sprake is van een ontwerp SWoL is het voorgaande traject mogelijk niet meer van toepassing, wanneer de SWoL conform wordt vastgesteld door het Kabinet/Tweede Kamer. Dan tredt op basis van de Gebiedsvisie de provincie in de sporen van het Rijks verantwoordelijkheid en stuurt dan op omvang windenergie in de vier “windgemeenten”, dus ook in Emmen. Overigens behoudt het Rijk zich te allen tijde het recht voor om ook de taakstelling van de provincie weer over te nemen als de doelstellingen van het Rijk niet worden gehaald. Emmen blijft als gemeente daarmee een belangrijke schakel voor het Rijk om de winddoelstellingen te kunnen realiseren.

De situatie die wij als bestuur willen vermijden is dat ons een rijks- of provinciale coördinatieregeling overkomt en dat dan windenergie wordt ontwikkeld op plekken waar wij als bestuur, maar ook u als bewoners, mogelijk niet blij mee zullen zijn. Ook hebben we dan geen mogelijkheden om de combinatie van gebiedsontwikkeling tot stand te brengen. Er blijven dan alleen lasten over en de lusten krijgen niet de aandacht waarvoor wij als gemeente, samen met het windteam, strijden.

Zienswijze

Waardering is er voor de keuze van de gemeente voor de ontwikkeling van 60 MW windenergie, ook omdat

windenergie de grootste bijdrage kan leveren aan het verduurzamen van de energieproductie. De wijze waarop de gemeente deze opgave probeert vorm te geven met betrokkenheid van inwoners wordt positief gevonden. Echter als initiatiefnemer vinden wij het een gemiste kans dat wij als initiatiefnemer niet bij de locatiekeuze zijn betrokken. Hierdoor is er ook geen gelegenheid geweest om eventuele verkeerde vooroordelen weg te nemen die een rol hebben gespeeld bij de locatiekeuze.

Reactie

De gemeente heeft bewust gekozen voor duurzame energie en voor een intensieve betrokkenheid van de bewoners. Wij hebben niet voor de initiatiefnemers als directe partners in het bepalen van de locatie gekozen om het proces zuiver te houden van elke schijn van zakelijke invloed. Initiatiefnemers zijn goed op de hoogte van mogelijkheden voor de ontwikkeling van windenergie. Daarbij wordt vooral ook gekeken vanuit de kansen voor eigen bedrijfsvoering en minder naar het algemene belang. Elders in ons land bepalen vooral de door initiatiefnemers ingenomen posities de ontwikkeling van het windpotentieel. In Emmen hebben wij gekozen voor een benadering met participatie vanuit de bevolking. Op basis van de Beleidsregel zijn er uitgangspunten geformuleerd voor de realisatie van één windmolenopstelling. Zowel in het kader van de Provinciale Gebiedsvisie Windenergie alsook voor de ontwerp Structuurvisie zijn de kansen voor ontwikkelingen gewogen. In dat kader hebben wij de initiatieven/aanvragen van ontwikkelaars ook betrokken bij onze verkenningen. Uiteindelijk zijn er zes locaties betrokken in het Milieueffectonderzoek, omdat dit de locaties betrof die in potentie de beste perspectieven boden (voor de ontwikkeling van windenergie en gebiedsontwikkeling).

Zienswijze

De economische uitgangspunten van de Structuurvisie voor een goede windbedrijfsvoering vragen om nadere onderbouwing. Zo is sprake van een aanname van windopbrengst die niet overeenkomt met praktijk waarnemingen in de omgeving en is het belasten met een gebiedsafdracht ook een grote claim op de exploitatie. Hierdoor kan de economische uitvoerbaarheid ter discussie komen. Een afweging op basis van een business-case ontbreekt.

Reactie

De gemeente beseft dat de Structuurvisie voorwaarden stelt die verstrekkend zijn voor de bedrijfsvoering van een windpark. Echter ze acht deze verdedigbaar aangezien windenergie ook grote invloed heeft op haar omgeving. Door intensieve samenwerking tussen initiatiefnemers/exploitanten en bewoners, gecoördineerd door de gemeente, willen we de voorwaarden voor alle partijen optimaliseren. De gemeente heeft daarvoor mogelijkheden beschikbaar die aangewend zullen worden in overleg met betrokkenen en de politiek. Een business-case is niet de verantwoordelijkheid van de gemeente en zeker niet een onderdeel van een structuurvisie. Belangrijk is het om verder te vermelden dat de gemeente het proces zodanig heeft ingericht dat met algemene middelen de voorinvestering (proceskosten en planontwikkeling) worden voorgefinancierd. Deze worden uiteindelijk ten laste gebracht van de investeringen in het te ontwikkelen windpark.

Zienswijze

Hoe gaat de gemeente initiatiefnemers en grondeigenaren bewegen tot realisatie van het windpark van 60 MW. Daarvoor is de Structuurvisie niet het geëigende instrument. Dat kan alleen wanneer initiatiefnemers, grondeigenaren en belanghebbenden in één traject samenwerken en de uitgangspunten accepteren. Dit kan het best geschieden door participatie in eigendom en exploitatie te organiseren in de vorm van een coöperatieve aanpak van betrokken burgers en bedrijven. Is de gemeente bereid om de coöperatieve methode de voorkeur te geven en deze toe te passen.

Reactie

De wijze waarop het proces georganiseerd is en ook zal worden voortgezet, is vooral bedoeld om alle betrokkenen zo veel als mogelijk de gelegenheid te geven om uitgangspunten te formuleren voor de organisatie van de te realiseren windmolenopstelling. Voor de gemeente staat vast dat ook betrokkenheid van bewoners en eigen bedrijven gewenst is. Daarop zullen we ook sturen. Dit hoeft echter niet per definitie ingevuld te worden vanuit een coöperatieve organisatie. Het is wel een toepasselijk organisatiemodel. De tijd zal leren welke mogelijkheden voor de situatie in Emmen de beste kansen biedt. Tot dat moment zal de gemeente zich niet vastleggen op één optie.

Zienswijze

Het lijkt als of het de gemeente niets uitmaakt wie het windpark ontwikkelt en dat slechts de voorwaarde van

afdracht aan een gebiedsfonds van belang is bij de realisatie. Er worden verder geen voorwaarden gesteld aan de participatie van bewoners en bedrijven. Door de bewoners en bedrijven onderdeel te maken van een coöperatieve vereniging met zeggingskracht kan de besteding van het rendement van de exploitatie worden gestuurd. Tevens hebben leden de mogelijkheid om “eigen” stroom te betrekken, waarbij het voor de Windvogel streven is te bewerkstelligen dat hierover geen energiebelasting en BTW verrekend hoeft te worden. Is de gemeente bereid om in de uitvoeringsparagraaf de coöperatieve benadering als voorkeursbenadering aan te duiden?

Reactie

De gemeente is zich goed bewust van het feit dat het van belang is om een verantwoorde keuze te maken bij de selectie van de ontwikkelaar/exploitant van de windmolenopstelling in Emmen. Daarbij zal de gemeente er op sturen dat de partij die realiseert (kan dus ook een samenwerking zijn) tevens ook de exploitatie voor haar rekening zal nemen. Belangrijke reden hiervoor is dat hiermee een duurzame verbinding met bewoners en omgeving tot stand kan worden gebracht. Voor een partij die alleen ontwikkelt is een duurzame relatie minder van belang. De coöperatieve vereniging is een waardevolle organisatievorm. Vooral ook het mede-eigenaarschap kan diverse voordelen hebben. Enerzijds draagvlak bij de ontwikkeling, anderzijds voordelen bij een succesvolle exploitatie. Wij zullen bij de opzet van de ontwikkel- en exploitatiemaatschappij de coöperatie als organisatievorm betrekken, maar even als al eerder is opgemerkt we zullen ons niet op voorhand vastleggen op één optie. Ook zullen wij mengvormen van verschillende organisatievormen verkennen.

Zienswijze

Er dient hernieuwd onderzoek plaats te vinden zodat er een betere afweging gemaakt kan worden tussen energiebelang en omgevingsbelang. Dan kan er vanuit de duurzaamheidsopgave wellicht JA gezegd worden tegen windenergie op het land. Dan zal ook blijken of er een mogelijkheid bestaat tot meerdere windmolenopstellingen, verschillend van vorm en verschillend in hoogte.

Het blijft wel altijd - voor de indiener in elk geval-, een JA, MITS:

- Er vol wordt ingezet op de andere doelstellingen van de Energienota Emmen;
- De negatieve effecten voor mens en leefomgeving worden geminimaliseerd;
- Er een duidelijke schadeloosstellingsregeling komt;
- Er participatie is van bewoners met een opbrengstregeling voor een ruim gebied.

Reactie

Diverse onderzoeken hebben in de laatste jaren het belang aangetoond van windenergie voor de realisatie van de doelstellingen voor duurzame energieopwekking. Inmiddels is dat vertaald in beleid met de daaraan gekoppelde taakstellingen voor Rijk en provincie. De gemeenten dienen dit te vertalen in ruimtelijke beleidskaders. De Structuurvisie Windenergie Emmen is daarvoor het instrument in onze gemeente. De taakstelling van 60 MW is onderdeel van ons eigen Klimaat- en Energiebeleid dat is vastgelegd in de Energienota. Met de situering van windenergie in onze gemeente wordt volop rekening gehouden met (milieu)effecten voor mens en omgeving. Voor wat betreft waardevermindering van gebouwen en dergelijke als gevolg van de plaatsing van windmolens, is compensatie in de vorm van planschade mogelijk. Daarvoor zijn er wettelijke kaders die regelen hoe de schade moet worden bepaald en hoe die kan worden verhaald op de exploitant. Participatie is onderdeel van het project en zal worden georganiseerd voor zowel bewoners als bedrijven, die daarvan, op vrijwillige basis, gebruik kunnen en willen maken.

IV.2 Zienswijzen over de milieueffecten

IV.2.1 Gezondheid

Zienswijze

Voor zover bij de inwoners bekend is er geen onderzoek gedaan naar de mogelijke gevolgen die de opstelling van de windmolens meebrengen op het gebied van emissie van laagfrequent geluid op de gezondheid van omwonenden

Zienswijze

Het is bekend dat laagfrequent geluid gezondheidsrisico's meebrengt, door de bekendheid van de gezondheidsrisico's van laagfrequent geluid dient de afstand tot de woningen minimaal 2 km te zijn in plaats van 400/500 meter.

Zienswijze

Er wordt in dit hoofdstuk geen aandacht besteedt aan de volksgezondheid en de risico's met betrekking op het plaatsen van windturbines in de buurt van bebouwing. Kunnen wij hieruit opmaken dat de Gemeente Emmen deze risico's verwaarloosd? Zijn de Gemeente Emmen en het Windteam op de hoogte van gezondheidsrisico's? Zo ja, graag aantonen in hoeverre dit mee heeft gewogen in jullie beslissing te kiezen voor een bepaald zoekgebied.

Zienswijze

Weegt gebiedsontwikkeling op tegen gezondheidsrisico's en overlast? Een gebied met minder omwonenden is dan toch in alle gevallen geschikter voor het plaatsen van een windmolenpark?

Beseffen de Gemeente Emmen en het Windteam wel hoeveel mensen er straks gedupeerd worden in het Rundeven?

Zienswijze

Er lijken wel degelijk potentiële gezondheidsrisico's op de lange termijn te zijn. Bovendien lijkt er nog te weinig bekend te zijn over de gezondheidseffecten op langer termijn. Het zou me niet verbazen dat op langer termijn het inzicht ontstaat dat windmolens nabij woningen (op een afstand van 500 meter en met minimaal 3 MW vermogen per molen) wel degelijk nadelige effecten heeft en dat windmolens te dicht op de woningen zijn geplaatst.

Zienswijze

De (huidige) bewoner is als mens geheel verdwenen tussen het geweld van ruimtelijke ordening, kernwaarden, gebiedsontwikkeling, enz.

Is er geen gezondheidsrisico, heb je geen schade en overlast als je als individuele burger (te) dicht onder de windmolenopstelling terecht komt? Zijn er geen negatieve gevolgen voor de leefomgeving?

Zienswijze

De gevolgen van windmolens op de algemene volksgezondheid is niet bekend. De effecten op de gezondheid van de mensen moet eerst onderzocht zijn alvorens men over gaat op gebruik van windenergie.

Zienswijze

Grote onnatuurlijke elementen, gemaakt van beton, ijzer en plastic werken destructief op de menselijke geest. Het geeft de mens een gevoel van onbehagen, werkt een stressgevoel in de hand en maakt de mensen angstig en ongelukkiger. Windmolens zorgen ervoor dat meer mensen uit balans zijn, zich disharmonieus gaan gedragen. Deze mensen zijn zelf ziek en maken ook hun omgeving ziek. De beleving van het gebied komt ernstig in het geding. Uiteindelijk wordt meer gezondheidszorg mn. geestelijke gezondheidszorg geconsumeerd. Dit moet eerst beter onderzocht zijn.

Reactie (op alle vragen/opmerkingen hierboven)

De zienswijzen hierboven hebben allen dezelfde strekking, daarom wordt een gezamenlijke antwoord daarop gegeven.

Het College neemt de gezondheidsaspecten van de windmolens zeer serieus. Samen met de provincie

onderhouden we contact met het RIVM en de GGD (GGD Drenthe in het bijzonder). Hiermee wordt beoogt om op de hoogte te zijn en te blijven van de stand van zaken van onderzoeken die uitgevoerd zijn of worden en de conclusies die daaruit voortvloeien voor de (volks)gezondheid.

In het algemeen gesproken is het nooit de intentie van het College om de realisatie van een activiteit toe te laten die ten koste gaat van de gezondheid van de bewoners. Een ontwikkeling wordt altijd binnen de wettelijke grenzen gerealiseerd. Wij vertrouwen erop dat deze wettelijke kaders dusdanig zijn vastgelegd dat dat geen negatieve effecten heeft op de volksgezondheid in het algemeen.

In het geval van windenergie en de effecten daarvan zal het College alle onderzoeken in de besluitvorming betrekken die door de RIVM en GGD als betrouwbaar worden beschouwd.

Dat een activiteit effect kan hebben op de gezondheid, is vaker het geval. Dit speelt in beginsel bij elk groot initiatief dat in een gebied ontplooid wordt. In Nederland zijn milieunormen ontwikkeld en vastgesteld, veelal gebaseerd op Europese normen, en zijn voor het ontplooiën van grootschalige activiteiten vergunningen vereist. Het geldt ook voor de aanleg en het gebruik van wegen, industriële bedrijven en voor veel andere zaken. Dit geldt ook voor het plaatsen van windturbines. In aansluiting op de Europese regelgeving zijn op rijksniveau normen ontwikkeld, waarbij die voor geluid speciale aandacht vragen. Bij de vaststelling van de normen is een afweging gemaakt tussen de voordelen van de windturbines en de nadelen. Provincie, gemeenten en initiatiefnemers zijn gehouden aan de landelijke normstelling. Het is echter niet uit te sluiten dat uiteindelijk een beperkt aantal mensen hinder zullen ondervinden van de effecten van windmolens.

Er is regelmatig contact met de GGD-Drenthe over de gezondheidsaspecten van de plaatsing van windmolens. Ook heeft de provincie Drenthe er bij de verantwoordelijke minister op aangedrongen nader onderzoek in te stellen naar de effecten van laagfrequent geluid en zo nodig daarvoor een norm vast te stellen.

Zienswijze

Een specifiek zienswijze gaat over een jongen van 11 jaar met ADHD stoornis (gevoelig voor geluid en veranderingen). De ouders uiten hun bezorgdheid over het mogelijke achteruitgaan van de gezondheid van hun zoon als gevolg van de effecten van de windmolenopstelling in hun directe woonomgeving.

Reactie

Dit is een zeer specifieke situatie die bijzonder aandacht vereist. Het College zal de volle aandacht aan deze situatie geven tijdens de ontwerpfase.

IV.2.2 Natura 2000 en EHS

Zienswijze

In gebied 1 wordt gesproken over een effect op Natura 2000 waarden die hier helemaal niet aanwezig zijn. Waarom is dit hier genoemd en niet bij gebied 4? In hoeverre is dit effect meegenomen in de keuzebepaling?

Zienswijze

Verder valt ons op dat bij gebied 1 in de structuurvisie wordt gesproken over pendelende vogels en vleermuizen en niet bij gebied 4.

Reactie op de bovenstaande zienswijzen

Een windmolenopstelling heeft effect vooral op vogels uit het Bargerveen (Natura 2000 gebied), maar ook andere Natura 2000 terreinen in de directe omgeving van Emmen, die dagelijks het gebied verlaten om elders voedsel te zoeken. Vanwege dit pendelgedrag kan een ingreep (zoals een windmolenopstelling) buiten het Natura 2000-gebied een effect hebben op deze vogelsoorten doordat de vogels in aanraking kunnen komen met de draaiende wieken van de windmolens. De hoogte van de aanvaringskans wordt grotendeels bepaald door de vorm van de opstelling en de omvang van het windmolenpark. De aanvaringskans is aanwezig zowel in het gebied 1 (De Monden) als in gebied 4 (Rundeveen).

Zienswijze

In de PlanMER blz. 188 het volgende; Op basis van de kaartjes in figuur 4.4 is bepaald dat de Kleine zwaan en Toedrarietgans vanuit het Bargerveen veelvuldig foerageren op gras- en bouwland rond zoeklocaties

1, 3, 4, 6 en 7. De kans dat deze soorten al pendelend slachtoffer worden van een aanvaring met een windmolen op deze zoeklocaties is zeer aanwezig.

Zienswijze

Wij vinden dit zeer vreemd, en zien hierin onze mening bevestigd dat er onvoldoende is gekeken naar de wettelijke voorwaarden waar naar gekeken moet worden om tot een gebiedskeuze te komen.

Reactie op de bovenstaande zienswijzen

Alle onderzochte gebieden hebben in meer of mindere mate effect op de pendelroute van de vogels vanuit de verschillende Natura 2000 gebieden. Zie effectenscores in tabel 4.4 (pag. 55 van de Natuurtoets). Dat er in de PlanMER geconcludeerd is dat negatieve effecten kunnen ontstaan, betekent niet automatisch dat de ontwikkeling op een bepaalde locatie niet door kan gaan. Deze negatieve effecten (zoals de aanvaringskans) kunnen verlaagd worden door verschillende mitigerende maatregelen. Te denken valt aan aanpassing van de windmolenopstelling, verplaatsing van een specifieke windmolen. Het bepalen van de concrete omvang van de effecten en de noodzakelijke mitigerende maatregelen is alleen mogelijk in de volgende fase van het project (de vergunningsfase) wanneer de concrete informatie over het type molen en de opstellingsvorm ter beschikking staat en daarmee in het onderzoek kan worden betrokken.

Inmiddels is ook een aanvulling geschreven op het planMER en is een bijhorende passende beoordeling uitgevoerd specifiek voor gebied 4. Op basis hiervan zijn nadere mitigerende maatregelen beschreven. Uit het onderzoek blijkt ook dat significante effecten op 14 soorten uit te sluiten zijn. Voor zes soorten geldt dat de thans voorliggende informatie nog niet voldoende is om over de effecten te beoordelen. Naar de effecten op deze soorten moet in de volgende fase nog aanvullend onderzoek worden gedaan.

Zienswijze

Uit figuur 8.1 blijkt dat het plangebied aan de zuidzijde aan het Natura 2000-gebied Bargerveen grenst. Kwalificerende vogelrichtlijnsoorten van het Bargerveen zijn onder meer Kleine zwaan, Toendragans en Taigagans. Zoals ook uit de PlanMER blijkt, bestaat er in gebied Rundeveen kans op aanvaringssslachtoffers van deze vogelsoorten.

Mede met het oog hierop vinden wij plaatsing van windmolens in de directe nabijheid van het Bargerveen ongewenst. Wij verzoeken u om het gedeelte van het gebied Rundeveen ten zuiden van de Verlengde Hoogeveensche Vaart te laten vervallen. Ook verzoeken wij u bij de concrete uitwerking van de windmolenopstelling nadrukkelijk rekening te houden met de pendelroutes van de Toendrarietgans, Kleine Zwaan en de Taigarietgans.

Zienswijze

Met het oog op het Natura 2000-gebied Bargerveen en de daar voorkomende kwalificerende vogelrichtlijnsoorten als Kleine zwaan, Toendrarietgans en Taigarietgans is de plaatsing van windmolens in de directe nabijheid niet gewenst met het oog op “instandhoudingsdoelstellingen”. Uit de PlanMER blijkt dat er in gebied Rundeveen kans op aanvaringssslachtoffers is van deze vogelsoorten. Daarom het verzoek om het gedeelte van het gebied Rundeveen ten zuiden van de Verlengde Hoogeveensche Vaart te laten vervallen. Tevens wordt verzocht om bij de concrete uitwerking van de windmolenopstelling nadrukkelijk rekening te houden met de pendelroutes van voornoemde vogelsoorten.

Reactie op de bovenstaande zienswijzen

Bij de ProjectMER zal in detail worden onderzocht, mede door het uitvoeren van een “passende beoordeling”, welke effecten er te verwachten zijn op kwalificerende vogelrichtlijnsoorten. Bij het lokaliseren van de windmolenopstelling zal afstand worden gehouden tot het Bargerveen. Daarnaast zal bij de situering rekening worden gehouden met pendelroutes van vogel- en vleermuissoorten.

De begrenzing van het gekozen gebied is globaal en de omvang daarvan is afgestemd op de maximale invulling die onderzocht is in het milieueffectonderzoek. Hiermee bedoelden wij niet dat het toekomstige windmolenpark zich ook daadwerkelijk tot aan de grens van Bargerveen uitstrekt.

Omdat deze weergave van de omvang voor het keuzegebied veel (onnodige) onrust veroorzaakt hebben wij besloten om het zoekgebied aan de zuidzijde te beperken tot de Verlengde Hoogeveensche Vaart. Hiermee komen we tegemoet aan de zienswijzen met betrekking tot enkele natuurthema's als ook aan zienswijzen van bewoners en stakeholders om dit gebied niet te betrekken bij het keuzegebied voor de ontwikkeling van

windenergie.

Wijziging in de Ontwerp Structuurvisie

Het keuzegebied wordt beperkt. Het deel van het keuzegebied Rundeveen dat ten zuiden is gelegen van de Verlengde Hoogeveensche Vaart komt te vervallen. Zie kaartbijlage.

Zienswijze

Volgens de Drentse provinciale EHS liggen er in en om het gebied Rundeveen diverse EHS 2013 gebieden. Zoals;

- Het Bargerveen,
- De Runde,
- De Berkenrode (westzijde),
- het Oosterse bos en
- Hoofdwijk 3.

Wij denken dat de aanwezigheid van deze gebieden in het Rundeveen onvoldoende is meegenomen en van invloed is geweest op de uiteindelijke beslissing in het ontwerp structuurvisie

Reactie

Een apart onderdeel van het Milieueffectonderzoek heeft betrekking op de (provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (pEHS). De effecten op de pEHS vormen een zwaarwegend onderdeel in het Milieueffectenonderzoek. De effecten op de EHS in de verschillende gebieden zijn uitgebreid beschreven in het document Natuurtoets Windpark Emmen(het aanvullende onderzoek op EHS pagina 96 en op pagina 85 van het milieueffectrapport beschreven.

Zienswijze

In hoeverre is er rekening gehouden met de Natura2000 en de EHS 2013 gebieden van de provincie Drenthe?

Reactie

Zie antwoorden op de voorgaande zienswijzen.

Zienswijze

Zoekgebied 4 sluit aan bij Natura-2000 gebied Bargerveen, dus niet toegestaan. Rond het Bargerveen moet dus in een zone van 30 km aangetoond kunnen worden dat plaatsing van windmolens de instandhoudingsdoelen niet in gevaarbrengen. (bron: windenergie in Emmen juni 2010).

Onze vraag: hoe zit het met de 30 km. zone? Of hebben de ganzen inmiddels bericht dat ze de komende jaren maar elders moeten rusten om niet de kans te lopen te pletter te vliegen tegen windmolens.

Reactie

Het keuzegebied raakt aan het Bargerveen. Bij de ontwikkeling van windenergie binnen het Rundeveen zal bij de definitieve locatiekeuze rekening gehouden worden met de afstand tot het natuurgebied. Bij de situering van de windmolenopstelling, ongeacht in welk keuzegebied de windtaakstelling gerealiseerd zal worden, zal aangetoond moeten worden dat de instandhoudingsdoelen voor de kwalificerende soorten niet zullen worden geschaad. Echter ook voor de realisatie van de landelijke taakstelling windenergie geldt dat er hierbij sprake is van “een dwingende redenen van groot maatschappelijk/openbaar belang” en dat hiervoor ook de ruimte genomen dient te worden om voor natuur mitigerende maatregelen te nemen zodat en de natuurdoelstellingen worden gerespecteerd als ook de windtaakstelling kan worden bereikt.

Zienswijze

Uit onderzoek blijkt dat de meeste vogels de turbines ontwijken. Er kunnen trekroutes en vliegroutes van vogels negatief beïnvloed worden, afhankelijk van ontwerp, de aantallen en de opstelling. Bron: Passende beoordeling bij plannen structuurvisie Emmen 2020.

Mijn vraag is: welke effecten hebben de windmolens op de vogels in de omgeving van de Runde en is het voorgestelde alternatief (*Lawaaicentrum Pottendijk en tussen de Tweede Groenedijk en Kanaal A te Emmer Compasuum*) niet geschikter voor de vogels?

Reactie

Een windmolenopstelling heeft effect vooral op vogels uit het Bargerveen (Natura 2000 gebied), maar ook op andere Natura 2000 terreinen in de directe omgeving van Emmen, die dagelijks het gebied verlaten om elders voedsel te zoeken. Vanwege dit pendelgedrag kan een ingreep (zoals een windmolenopstelling) buiten het Natura 2000-gebied een effect hebben op deze vogelsoorten doordat de vogels in aanraking kunnen

komen met de draaiende wieken van de windmolens. De hoogte van de aanvaringskans wordt grotendeels bepaald door de vorm van de opstelling en de omvang van het windmolenpark. De aanvaringskans is aanwezig zowel in het gebied 1 (De Monden) als in gebied 4 (Rundeveen). De genoemde alternatieve locaties vallen binnen de onderzochte gebieden.

Zienswijze

Bij het Alternatief 'Natuur' moeten Natura2000-gebieden in principe worden ontzien. In het alternatief 'Natuur' zijn de Natura2000-gebieden met vogelwaarden uitgesloten voor windmolens.

Het Bargerveen, een Natura2000 gebied, is aangewezen als stiltegebied. Op de A37, tussen Klazienaveen en de Duitse grens, mag niet harder worden gereden dan 120 km per uur vanwege het milieu. De windmolens komen volgens deze plannen op zeer korte afstand van het Bargerveen. Dit zou minstens 2 km moeten bedragen of de afstand tot minstens de A37 gezien de hiervoor genoemde (milieu)beperking. "Stilte gebieden" is geregeld in de Provinciale omgevingsverordening (POV) .

Reactie

Het Natuurgebied is beschermd op basis van (Europese) Natuurwetgeving die ervoor moet zorgen dat natuurwaarden behouden blijven. Daarom zal elke activiteit, ook het realiseren van windenergie, in de nabijheid van een natuurgebied moeten voldoen aan de wettelijke eisen. Hiermee wordt de bescherming bewerkstelligd. Om de kans van negatieve effecten zo klein mogelijk te maken is het zoekgebied in de structuurvisie aangepast. De aanpassing houdt in dat het zoekgebied aan de zuidzijde wordt begrensd door de Verlengde Hoogeveense Vaart.

Zienswijze

Windmolens storen het natuurlijk gedrag van de vleermuis. Ook binnen de Flora- en Faunawet is plaatsing van windmolens in dit gebied mogelijk verboden. Dit moet eerst beter onderzocht zijn.

Zienswijze

Waarom worden de vleermuizen bij gebied 4 niet genoemd?

Zienswijze

In het Rundedal komen vleermuizen voor. Zij houden zich schuil nabij de kassen en schuren in de buurt. In de schemertijd komen zij tevoorschijn en voeden zich in het Rundedal gebied.

Reactie op de bovenstaande drie zienswijzen

Op pagina 15 van de Natuurtoets is uitgebreid ingegaan op de effecten op de vleermuizen. (paragraaf 3.2.3) De conclusie is dat alle onderzochte gebieden (1 t/m 7), uitgedrukt per km², voor wat betreft vleermuizen, ongeveer even waardevol zijn.

Het natuuronderzoek legt het volgende vast over de vleermuizen: "In de NDFD-database is een aantal waarnemingen opgenomen van gewone grootoorvleermuis en laatvlieger in de kernen Klazienaveen en Zwartemeer (zie figuur 3.4). Beide vleermuissoorten hebben verblijfplaatsen in gebouwen. Aangezien er voor het voornemen geen ingrepen gedaan worden in of aan gebouwen zijn negatieve effecten op vleermuisverblijfplaatsen met zekerheid uit te sluiten. Gewone grootoorvleermuizen foerageren op een afstand van 0 tot 5 km van de verblijfplaats en volgen lijnvormige elementen tijdens (foerageer)vluchten (Limpens et al., 2004) waardoor de windturbines door deze soort niet bereikt worden. Negatieve effecten op vliegroutes en/of foerageergebied van gewone grootoorvleermuis zijn daarom met zekerheid uit te sluiten. Laatvliegers foerageren op 1 tot 20 km van de verblijfplaats en zijn minder gebonden aan lijnvormige elementen (Limpens et al., 2004) waardoor deze soort de windturbines wel zou kunnen bereiken. Daarnaast vliegen laatvliegers op grotere hoogten als ze op route zijn. Negatieve effecten op vliegroutes en/of foerageergebied, alsmede aanvaringsslachtoffers van laatvlieger zijn daarom niet met zekerheid uit te sluiten.

Mogelijk gaan vleermuizen, waaronder de gewone grootoorvleermuis, in de toekomst gebruik maken van de ecologische verbindingzone door het gebied (zie figuur 5.1 en begeleidende tekst). In dat geval zullen ze vooral op vegetatiehoogte en iets daarboven vliegen. De verwachting is dat verstoring door de op grote hoogte draaiende wieken van de turbines niet plaatsvindt"

Zienswijze

Langs de Runde groeit zonnedauw. Deze plant voedt zich met insecten. Binnen de Flora- en Faunawet is plaatsing van windmolens langs de Runde mogelijk verboden. Graag nader onderzoek hierin.

Reactie

Het milieueffectonderzoek geeft aan dat de negatieve effecten op de bijzondere planten nergens uit te sluiten zijn, behalve zoekgebied 5. Dit betreft dan de effecten tijdens de realisatie van de windmolenopstelling. In alle gebieden kunnen de effecten op plantensoorten en vegetatietypen door een zorgvuldige locatiekeuze (en eventueel in combinatie met mitigatiemaatregelen) naar verwachting worden uitgesloten.

IV.2.3 Geluid, laagfrequent geluid en slagschaduw

Zienswijze

Zolang er geen duidelijkheid is over de gezondheidsrisico's zullen er veilige marges moeten worden aangehouden: dit geldt voor directe geluidshinder, laagfrequente trillingen, licht/schaduweffecten, e.d. Een veilige marge lijkt 1000m afstand van bewoning te kunnen zijn.

Zienswijze

Het is bekend dat laagfrequent geluid gezondheidsrisico's meebrengt, door de bekendheid van de gezondheidsrisico's van laagfrequent geluid dient de afstand tot de woningen minimaal 2 km te zijn in plaats van 400 m.

Zienswijze

Infrasone geluiden kunnen leiden tot wat wel wordt genoemd het 'windturbinesyndroom'. Dit syndroom kenmerkt zich onder meer door slaapstoornissen, hoge bloeddruk, duizeligheid, stress en misselijkheid. Ik ben van mening dat alvorens wordt overgegaan tot het plaatsen van windmolens, de onderzoeksresultaten (*over laagfrequent geluid*) moeten worden afgewacht.

Zienswijze

Continue laagfrequente geluidsgolven werken storend op het concentratievermogen van de mensen. Uiteindelijk is dit een ziekmakende factor. Dit moet eerst beter onderzocht zijn.

Reactie op de bovenstaande vier zienswijzen

De Rijksoverheid heeft geluidsnormen vastgesteld die ervoor moeten zorgen dat de geluidsoverlast tot een minimum wordt beperkt en niet als hinderlijk wordt ervaren. Bij het verlenen van de omgevingsvergunning is het bevoegde gezag verplicht om deze normen in acht te nemen.

Wij onderkennen dat laagfrequent geluid hinder kan veroorzaken bij de mensen die daarvoor gevoelig zijn. Het omgaan met laagfrequent geluid wordt bemoeilijkt door het feit dat er landelijk geen normen zijn gesteld, zoals afstandscriteria, waaraan de activiteiten zich moeten houden.

Samen met een aantal bewoners uit het zoekgebied en de provincie zijn wij in gesprek met de GGD en het RIVM over onderzoek naar de gezondheidseffecten van windmolens, waaronder de effecten van laagfrequent geluid. De uitkomsten daarvan zijn tijdens het schrijven van deze nota nog niet bekend.

In de beantwoording van zienswijzen op de ontwerp SWoL formuleert het Rijk het volgende: "De participatieaanpak en de aandachtspunten uit de ontwerp SWoL plus de wettelijke normen voor geluid en slagschaduw moeten er gezamenlijk voor zorgen dat (grootschalige) windenergie op een verantwoorde wijze in een gebied wordt gerealiseerd. Deze aanpak geeft de noodzakelijke rechtsbescherming aan burgers". Ten aanzien van laagfrequent geluid vermeldt de beantwoording van zienswijzen op de ontwerp SWoL het navolgende: "Uit wetenschappelijke publicaties blijkt niet dat ziekteverschijnselen een standaardverschijnsel zijn. Hooguit kan eruit worden geconcludeerd dat personen gevoelig kunnen zijn voor laagfrequent geluid uit allerlei bronnen. Daarbij zij opgemerkt dat er overal in Nederland vele bronnen van laagfrequent geluid zijn en dat windturbines vanwege de hoogte van de geluidbelastingen geen belangrijke bron van deze frequenties zijn."

Zienswijze

Verder wil ik de gemeente Emmen graag wijzen op het volgende onderzoek 'The sound of high winds: the effect of atmospheric stability on wind turbine sound and microphone noise'⁶ uit 2006 over het geluid van windmolens die toch hinderlijker blijken te zijn dan voorspeld. Het blijkt dat windmolens 's nachts anders klinken dan overdag en dat bewoners hier dan (veel) hinder van kunnen ondervinden tijdens het slapen. In hoeverre is hier in de PlanMER rekening gehouden met dit onderzoek

Reactie

Dit effect is beschreven door G.P 'Van den Berg. Wij zullen rekening houden met het effect van windschering³

³ Windschering is de verzamelterm voor zeer lokale, plotselinge veranderingen in de wind. Dat kan de windsnelheid of de windrichting zijn of beide tegelijk. De wind heeft bijvoorbeeld op 100 m hoogte een snelheid van 20 knopen (40 km per uur) uit het zuiden en op 200 m een snelheid van 50 knopen uit het noorden

en het nachtelijk windmaximum bij de beoordeling van windturbinegeluid. Dit kan er toe leiden dat maatregelen getroffen moeten worden om aan de norm te voldoen. Dat kan in de ontwerpfase door een grotere afstand tot woningen aan te houden, te kiezen voor een stiller type turbine, de turbine tijdens een stabiele atmosfeer te laten werken op een stillere mode of door een windpark uit te voeren met minder turbines. Kortom: dit kan pas later worden ingevuld.

Zienswijze

De Technische ondersteuning Plan MER in bijlage 2 Geluidscontour per opstelling, geeft een vreemde lijncontour te zien. Alsof geluid niet verder gaat dan bebouwing of woonkernen. Gezien de zeer hoog geplaatste rotorbladen zal het geluid in dit landelijk gebied op grote afstand waarneembaar zijn.

Reactie

De lijncontouren geven niet de grenzen van de geluidhinder aan maar duiden op een bepaalde sterkte (intensiteit) van het geluidsniveau. Op alle punten die zich op de lijncontour bevinden is het geluidniveau gelijk. Zo geven de kaarten in de Technische ondersteuning de punten aan waar het geluidniveau 47 Lden, 45 Lden of 35 Lden is. Hoe verder een punt zich vanaf de windmolens bevindt hoe lager het geluidniveau is.

Zienswijze

De indiener is van mening dat windmolens door de enorme hoogte trillingen zullen veroorzaken. Deze trillingen zullen van invloed zijn op de ondergrond in de omgeving. De ondergrond bestaat voor een gedeelte uit veen. Er zal nader onderzoek moeten plaatsvinden wat voor schade dit kan gaan opleveren voor de omgeving (natuur, woningen).

Zienswijze

Windmolens met een hoogte van 200 meter veroorzaken trillingen in de bodem. De bodem in het Rundeveengebied bestaat uit dalgrond met een hoog gehalte aan veen. Veen heeft de eigenschap dat bij trillingen het gaat verzakken dan wel verschuiven. Komt de grond in aanraking met lucht en licht dan gaat het inklinken.

Deze verzakkingen en verplaatsingen schaden uiteindelijk het gebied. Onderzocht moet worden in hoeverre deze ondergrondse trillingen de wallekanten van het riviertje de Runde beïnvloeden. Ook is onduidelijk of deze trillingen invloed hebben op de vaste bodem op verdere afstand en dus de funderingen van de huizen en kassen. Dit moet eerst beter onderzocht zijn.

Reactie op de twee bovenstaande zienswijzen

De windmolens worden geplaatst op een fundatie van heipalen en beton. Eventuele trillingen verplaatsen zich in de zandige ondergrond via de fundatie en zullen daar uitdoven. Er zijn geen relevante effecten geconstateerd bij windparken elders in ons land, ook niet in gebieden met vergelijkbare bodemsamenstelling. Bij de vergunningverlening kan dit een aspect zijn dat nadere aandacht zal krijgen indien daarvoor aanleiding bestaat.

Gezien de ervaringen elders hebben wij de verwachting dat er geen aanleiding is om te veronderstellen dat er schadelijke effecten kunnen ontstaan voor woningen in het gebied. Ook schade aan walkanten van de Runde lijkt onaannemelijk.

IV.2.4 Algemeen

Zienswijze

Door de massale opstelling, en of grootte van de op te stellen windmolens, is het zeker dat er veel overlast en hinder zal worden veroorzaakt zoals uitzicht, aantasting landschappelijk karakter, geluidshinder, slagschaduw en veiligheid.

Reactie

De opstelling van windmolens zal effecten hebben op de omgeving zoals alle (andere) grote ontwikkelingen effecten hebben. De wet een regelgeving moet ervoor zorgen dat deze effecten binnen aanvaardbare grenzen blijven. In het milieueffectrapport zijn de verwachte effecten globaal beschreven. In de vergunningsfase wordt nog een milieueffectonderzoek uitgevoerd op detailniveau en kunnen de effecten zoals geluid, slagschaduw en veiligheid op woningniveau worden berekend. De omgevingsvergunning die opgesteld wordt moet zorgen dat deze effecten binnen de landelijk geldende normen blijven.

Zienswijze

Het leefmilieu/leefklimaat van het dorp en haar bewoners zal ernstig worden aangetast. Hoe kan het dat dit niet/amper meespeelt in de beslissing? Graag uw reactie hierop.

In bovenstaande geeft men aan dat de bewoners veel last gaan krijgen van slagschaduw, geluid en landschapsvervuiling. De negatieve gevolgen kunnen deels gemitigeerd (verzacht) worden. Maar dan de volgende vragen:

1. Wie regelt dit?
2. Wanneer wordt dit geregeld?
3. Wat zijn die waarden?
4. Wie weet wanneer waarden worden overschreden?
5. Wanneer wordt gereageerd?
6. Wie is verantwoordelijk?

Reactie

Voor de bouw van het windmolenpark wordt een omgevingsvergunning opgesteld. Er moet een aanvraag met uitvoerige gegevensdocumentatie worden ingediend. Onderdeel van het vergunningstraject is het uitvoeren van een volgend milieueffectonderzoek. In de omgevingsvergunning worden de wettelijke voorwaarden waaraan de initiatiefnemer zich moet houden vastgelegd.

Het handhaven van vergunningvoorschriften is de bevoegdheid/verantwoordelijkheid van de gemeente. In een omgevingsvergunning kan verplicht worden tot indienen van periodieke rapportages met betrekking tot gebruik en milieueffecten. De monitoring van milieueffecten wordt ook verplicht gesteld door de procedure van de milieueffectrapportage.

Zienswijze

Wij kunnen niet anders constateren dan dat de wettelijke contouren voor gebiedsaanwijzing nooit hadden mogen leiden tot aanwijzing van het gebied het Rundeveen. Veel informatie klopt niet, wordt uit zijn verband gerukt of er worden appels met peren vergeleken.

Reactie

De contouren (voor geluid en slagschaduw) zijn uitgerekend met de door overheid goedgekeurde rekenprogramma's die in het algemeen gebruikt worden voor het bepalen van de hoogte van het geluidniveau en de slagschaduw. De contouren die in de PlanMER zijn opgenomen zijn globaal en geven inzicht in de te verwachten effecten voor een opstelling en omvang zoals in de verschillende onderzochte situaties is weergegeven.

De aanwijzing van het voorkeursgebied is niet alleen op deze contouren gebaseerd maar is het resultaat van een integrale afweging. Deze afweging heeft zorgvuldig plaats gehad. De Commissie MER zal als objectieve instelling de PlanMER beoordelen op haar kwaliteit. De gemeente acht het als verantwoordelijkheid om alle belangen zorgvuldig te wegen en heeft dat ook zo uitgevoerd. Dat laat onverlet dat dit voor sommige belanghebbenden/bewoners tot minder of zelfs ongewenste keuzes zal leiden. De politieke verantwoordelijkheid voor de gebiedskeuze ligt bij de gemeenteraad. In laatste instantie kan de rechter een oordeel geven over een besluit tot vergunningverlening. Bij windenergie projecten betreft dat de Afdeling bestuursrecht van de Raad van State.

Zienswijze

Dient er tevens een LCA te worden uitgevoerd indien aantoonbaar géén Neodymium in de te plaatsen windturbine wordt gebruikt? Zo ja: wordt dit dan voor alle voorzieningen, installaties, gebouwen e.d. gevraagd die binnen de gemeente Emmen worden gebouwd/geplaatst?

Reactie

De te plaatsen windmolens moeten aan een LCA zijn onderworpen. Een dergelijk voorschrift is nog niet opgenomen in andere voorschriften of beleidsstukken. Het vormt wel een overweging om dit vaker toe te passen. Voor windenergie geldt dat windmolens duurzame productiemiddelen zijn. Wij willen dat dit ook zal gelden voor de wijze waarop deze turbines zijn gebouwd en voor de materialen die zijn toegepast. Vooral voor het Neodymium geldt dat dit bij winning tot grote milieuschade leidt. Dit kan worden voorkomen door dit zeldzame aardmetaal niet toe te passen. De techniek biedt inmiddels voldoende molens die zonder Neodymium functioneren.

IV.2.5 Zienswijzen over het landschap

Algemene reactie

Veel zienswijzen met betrekking tot het landschap richten zicht op de ge- of vermeende tegenstrijdigheid tussen de conclusies van het milieueffectrapport en de interpretatie en de vertaling daarvan in de Structuurvisie. Naar aanleiding van de zienswijzen constateren wij dat deze vertaling en nuancering van milieueffectrapport naar Structuurvisie niet voldoende navolgbaar is opgeschreven hetgeen mogelijk heeft geleid tot onbegrip en verwarring. In de aangepaste Structuurvisie wordt deze onvolkomenheid verholpen.

Deze verwarring heeft ook te maken met de verschillende rollen die de Structuurvisie en de Plan MER vervullen in de besluitvorming. Het milieueffectrapport beschrijft de te verwachten effecten. Hiervoor maakt de onderzoeker gebruik van een beoordelingskader. Op basis van objectieve beoordelingskaders worden de verwachte effecten in kaart gebracht en een beoordeling uitgesproken. Het milieueffectrapport omvat alle essentiële milieu informatie op basis waarvan het bestuur een goed overwogen besluit kan nemen.

De Structuurvisie is gericht op het tot stand brengen van een ruimtelijke ontwikkeling en daarbij het waarborgen van ruimtelijke kwaliteit (de reeds aanwezige en toekomstige kwaliteiten) in een bepaald keuzegebied. In deze taak baseert de Structuurvisie zich op het effectenonderzoek. In de vertaling van de onderzoeksresultaten naar de Structuurvisie kan het bestuursorgaan een nuancering in de toekenning van een gewicht in de besluitvorming van de verschillende effecten aanbrengen om de gewenste ruimtelijke kwaliteit te waarborgen.

Intermezzo landschap en windmolens

Na circa een kwart eeuw ervaring met het plaatsen van windmolens en het ontwerpen van opstellingen met steeds grotere turbines blijkt dat de windmolenopstellingen op land de maat en schaal van het landschap vaak overstijgen. Letterlijk door het steeds groter worden van de toegepaste turbines, waarvan het overgrote deel inclusief (draaiende) wieken boven het bestaande landschap uitsteekt, en doordat de opstelling zich kan uitstrekken over verschillende 'kamers' (afgebakende ruimten) in het landschap, waarmee de maatvoering in het landschap overstegen wordt. Letterlijk en figuurlijk zal hierdoor een nieuwe laag in het landschap ontstaan; een laag die zich grotendeels boven bestaande lagen in het landschap manifesteert.

Deze nieuwe laag, die dus fysiek niet te 'verstoppen' zal zijn in het bestaande landschap, zal ook figuurlijk een nieuwe 'laag', een nieuwe identiteit, toevoegen aan het landschap. Net zoals in het verleden het bestaande veenlandschap een nieuwe identiteit kreeg met de vervening en in gebruik name voor bewoning en de landbouw. Met dit verschil dat de nieuwe identiteit, die van het Windenergielandschap, zich fysiek vooral in het luchtruim en aan de horizon manifesteert en minder op maaiveld en ooghoogte waar de bestaande karakteristieken zich manifesteren.

Over het algemeen zullen de turbines door hun hoogte het bestaande landschap overstijgen. Wanneer windmolens zich achter bestaande krachtige landschapselementen bevinden zoals bomenrijen of singels, zal het landschap zich op de bestaande krachtige wijze op de voorgrond manifesteren en de molens op de achtergrond. Het landschappelijk karakter zal vanuit dit standpunt intact blijven. Hoe kleinschaliger het landschap, hoe meer en vaker de molens naar de achtergrond gedrongen worden. Door hun vorm /gestalte introduceren ze wel een nieuw element in het bestaande landschap. De beleving van het landschap zal daardoor beïnvloed worden en wellicht voor vrijwel iedereen, die de molens waarneemt, veranderen. De opstellingsvorm en het samenspel met het onderliggende landschap zullen bepalen hoe krachtig deze laag zich afzonderlijk boven het landschap manifesteert en in hoeverre deze de bestaande identiteit van het landschap beïnvloedt.

Landschappelijk thema: Omvang van het windpark

Zienswijze

De gekozen opstelling van 60 MW (mogelijk 20 molens van 3MW, of 10 nog grotere 5MW molens) is veel te ingrijpend voor het totale landschappelijke karakter van een kleine woongemeenschap als Barger-Compascuum. Het zal de leefbaarheid niet ten goede komen.

Reactie

Deze zienswijzen hebben betrekking op twee aspecten: de impact op het landschap en op de leefbaarheid. Voorgaande onderzoeken en landschappelijke verkenningen hebben aangetoond dat het mogelijk is een opstelling van 60 MW te plaatsen in bepaalde delen van Emmen waaronder het Rundeveen; dat de ingreep landschappelijk ingrijpend zal zijn; maar dat het landschap een opstelling van een dergelijke omvang kan dragen, mits de opstellingsvorm zorgvuldig in het landschap ontworpen wordt. In de PlanMER zijn een aantal mogelijke opstellingsvormen in beeld gebracht en getoetst. Bij deze opstellingsvormen is nog niet de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht ten aanzien van de landschappelijke inpassing. Dit proces van nauwgezette landschappelijk inpassing zal in de Projectm.e.r. plaats moeten vinden.

De invloed op de leefbaarheid is afhankelijk van wat de werkelijke overlast is. De fysieke beleefbaarheid van de opstelling zal voor de verschillende bewoners heel verschillend zijn afhankelijk van waar men zich bevindt. Visueel zal deze van plek tot plek kunnen verschillen: hoe beslotener de omgeving, hoe minder zichtbaar de molens. Denk aan het zicht dat men heeft vanuit een bos, laan, stad of dorp: hoge elementen als een zendmast, windmolens, kerktoren, hoogbouw, neemt men niet waar. Het zicht wordt door massa, bebouwing of begroeiing, dicht bij de waarnemer ontnomen. In het open landschap waar het zicht vrij is zullen de molens veel zichtbaarder zijn. Dit effect kan mogelijk beperkt worden door bijvoorbeeld gericht beplanting toe te voegen. Dit kan de leefbaarheid ten goede komen.

De invloed op de belevingswaarde zal echter van persoon tot persoon kunnen verschillen; ook afhankelijk van hoe men tegenover windenergie of tegen ingrijpen in het bestaande landschap staat. De een zal het zicht op windmolens willen uitbannen een ander houdt liever vrij zicht en zal windmolens in het blikveld accepteren of waarderen. In het windteam is met behulp van het 3D-model de belevingswaarde van de verschillende opstellingsvormen in het Rundeveen getoetst.

Landschappelijk thema: Beleidsuitgangspunt

Zienswijze

U (het College) bent van mening dat het creëren van een nieuwe landschappelijke identiteit het uitgangspunt vormt voor de plaatsing van windmolens. Dit is volledig in tegenspraak met uw opvatting tot behoud van het landschappelijke karakter van het gebied. Windmolens doen ontzettende afbreuk aan de landschappelijke kwaliteit die met uiterste zorg is opgebouwd.

Reactie

In de Beleidsregel heeft ons college het volgende vastgesteld als het om ruimtelijke voorwaarden gaat: "De windmolenopstelling wordt toegestaan als deze aansluit op de aanwezige landschapselementen en bestaande ruimtelijke waarden of als de windmolenopstelling een geheel nieuw type landschappelijke identiteit (energielandschap) creëert". Inmiddels is dit uitgangspunt aangescherpt in de Ontwerp Structuurvisie waarin wij stellen te streven naar: "... een nieuwe laag in de ruimtelijke structuur te creëren met een eigen identiteit en visuele dynamiek: het energielandschap. Deze nieuwe ruimtelijke laag wordt afgestemd op de ruimtelijke structuren in de occupatielaag die het gebiedstype bepalen." Dit houdt in dat een windmolenopstelling aan beide voorwaarden moet voldoen om toegestaan te worden.

Het college is van opvatting dat het loont om met de windmolenopstelling, net als bij andere ruimtelijke ontwikkelingen te streven naar behoud, zo mogelijk versterking van bestaande ruimtelijke waarden conform hetgeen zij aangegeven heeft in de Ruimtelijke Waardenkaart Emmen, en aan te sluiten bij aanwezige landschapselementen en -structuren. Dit op grond van de keuze van het College voor kwaliteit op de locatie, die ontwikkeld wordt, en voor de toekomstige uitstraling van het gebied."

Aanpassing naar aanleiding van deze zienswijze in de Structuurvisie:

Hfdst 7, par 7.1, p.25, 1^e alinea, 5e regel: woord 'of' vervangen door 'en'

Hfdst 7, par 7.1.1, p.25, 1^e alinea, 1e regel: woord 'de' vervangen door 'alleen'

Hfdst 7, par 7.1.1, p.25, 1^e alinea, 2e regel: woord "-structuren" toevoegen achter 'landschapselementen'

Landschappelijk thema: Interferentie

Zienswijze

In het gebied van Rundeveen is visuele interferentie aanwezig, met de windmolens in Twist (afstand +/- 4,5 kilometer). Het vreemde aan uw opstelling over interferentie is dat u afwijkt waar de afstand 7 Km bedraagt en toestaat waar de afstand slechts 4,5 Km bedraagt. De afstanden die u hanteert verschillen nogal. Met andere woorden het door u genoemde argument is niet erg steekhoudend en zeker niet consequent, m.a.w. het klopt dus niet.

Zienswijze

Klopt die afstand tot andere windparken > 7,5 km?

Volgens ons is de afstand tot het windpark Twist - zoekgebied 4 naast Zwartemeer < 4,5 km!

Zijn deze feiten ook meegenomen bij de analyse van zoekgebied 4?

Zienswijze

In de PlanMER blz. 110 wordt genoemd dat het windmolenpark in Duitsland slechts zichtbaar zal zijn aan de horizon en door de grote afstand (> 10 km) niet leidt tot interferentie. Waarom wordt in de structuurvisie vermeld dat er wel interferentie plaats vindt, terwijl de MER aangeeft van niet.

Zienswijze

Wij denken dat er wel interferentie (van het windmolenpark Rundeveen) met de windmolens Twist zal optreden in het midden en zuidelijke gedeelte van het Rundeveen (3MW optimaal). We zien er niets over terug in de PlanMER en de structuurvisie. Graag een reactie!

Reactie op bovenstaande zienswijzen over interferentie

In het PlanMER is de kans op visuele interferentie met bestaande en mogelijk toekomstige (op basis van Gebiedsvisie Drenthe) windmolenopstellingen beoordeeld. De beoordeling is uitgevoerd aan de hand van een schema (p.104. van de PlanMER) en hanteert inderdaad twee afstanden. Dit is gebaseerd op het feit dat de kans op interferentie groter is in grootschalige landschappen en afneemt naarmate het landschap kleinschaliger is. Interferentie is afhankelijk van de zichtbaarheid. In grootschalige landschappen zijn twee of meer opstellingen op grotere afstand van elkaar tegelijkertijd zichtbaar. In kleinschalige landschappen wordt het zicht eerder beperkt. Daarmee is de kans op interferentie ook kleiner.

Het model geeft aan dat in relatief kleinschalige landschappen (met ruimten kleiner dan 2.2 km) een park op een afstand verder dan 7,5 km grotendeels achter de massa verdwijnt. De afstand voor de kans op interferentie tussen twee parken wordt daarom in het kleinschaliger deel van Emmen op 7,5 km gesteld. In grootschalige landschappen met ruimten groter dan 2.2 km, is de kans op interferentie tot op grote afstand aanwezig in verband met het nagenoeg onbeperkte zicht. Hier is de vuistregel dat er bij een afstand van 10 km tussen twee windparken geen sprake meer is van interferentie. De opstellingen zijn op die afstand nog wel zichtbaar - onder goede atmosferische en weersomstandigheden kan een windpark met turbines van 3 of 5MW tot op 26 resp. 34 km zichtbaar zijn – maar zullen niet meer storend samenvloeien.

In het schema is te zien dat het zuidelijke deel van het Rundeveen binnen deze kritische 7,5 km-grens ligt; □ dus op minder dan 7.5 km van de opstelling in Twist. Bij de optimale varianten in de PlanMER, die uitgaan van de taakstelling van 60 MW, worden geen windmolens in het zuidelijk deel van Rundeveen geprojecteerd, en geeft het model aan dat er geen kans is op interferentie. Bij de maximale varianten – realisering meer dan 60MW (= meer dan de taakstelling) – worden wel molens in het zuidelijke deel geprojecteerd; bij deze varianten bestaat er kans op interferentie.

Het college gaat uit van de taakstelling van 60 MW en betreft alleen de optimale varianten in haar advies in de Structuurvisie.

In het gebied De Monden wordt voor de kans op interferentie de afstand van 10 km aangehouden. Een mogelijke windmolenopstelling in Borger-Odoorn (Gebiedsvisie Windenergie Drenthe) is geprojecteerd op circa 7 km van het zoekgebied De Monden en valt binnen de 10 km- grens. Vandaar dat de opstellingen in dit gebied negatief scoren op de kans op interferentie. Ook met het park in Duitsland bestaat kans op interferentie. Namelijk het oostelijke deel van het zoekgebied valt binnen de 10 km-grens. Interferentie met

het Duitse park is extra belastend omdat dit park in het verlengde van de 'essentiële zichtlijn' ligt die parallel aan het zoekgebied loopt. Deze essentiële zichtlijn vormt een belangrijk en hooggewaardeerd open vergezicht voor veel inwoners en passanten. De kans op verstoring door interferentie en horizonbeslag is in deze kijkrichting aanwezig.

De opstelling Rundeveen (3MW optimaal) ligt volledig in het gebied met globaal een gemiddelde ruimtemaat van < 2.2 km. Hiervoor geldt een cirkel van 7,5 km waarbinnen kans op interferentie bestaat. Deze opstelling ligt volledig buiten deze cirkel. Daarmee bestaat er theoretisch geen kans op interferentie.

Of interferentie in het midden en zuidelijke deel van Rundeveen (3MW-optimaal) werkelijk niet op zal treden is op grond van het globaal en theoretisch interferentiemodel niet uit te sluiten.

Zienswijze

In de structuurvisie wordt genoemd dat in gebied 1 interferentie met hoogspanningsleidingen kan leiden tot zeer ongunstige, rommelige landschappelijke effecten. Echter volgens de PlanMER (blz. 110) is dit onjuist. Wij zien hier een groot verschil tussen de PlanMER en de structuurvisie over de interferentie met de hoogspanningsleiding in gebied 1. Kan dit worden verklaard?

Reactie

In de PlanMER is genuanceerd naar de effecten gekeken en de beoordeling gerelateerd aan andere opstellingsvarianten. Voor enkele opstellingsvormen in de Monden, voornamelijk die waarbij de hoogspanningsleiding op de voorgrond zichtbaar is, wordt het effect negatief genoemd. In de Structuurvisie lijkt het effect inderdaad negatiever beoordeeld. Dit hangt samen met de verschillende functies die de documenten, de PlanMER en de Structuurvisie, hebben. De PlanMER stelt de kans op effecten vast, terwijl de Structuurvisie streeft naar een ruimtelijk kwalitatief optimum, waarbij de kans op interferentie met de hoogspanningslijn als zeer storend wordt ervaren ten opzichte van het gestelde optimum (een overzichtelijke herkenbare opstelling), en daardoor als zeer ongunstig wordt beoordeeld in verhouding tot zoekgebieden waar deze kans niet bestaat.

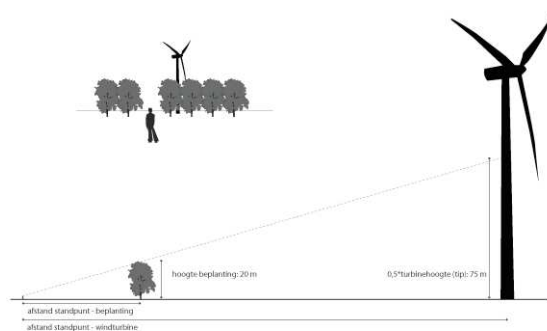
Zienswijze

Bij gebied 7 wordt in de PlanMER (Blz. 124) wel genoemd dat de beleving vanuit Bargerveen zeer negatief wordt beïnvloed doordat dit gebied aan twee kanten wordt begrensd door windmolens.

Waarom staat dit niet voor gebied 4?

Reactie

Wanneer het deel van zoekgebied 4 naast Zwartemeer benut wordt voor een windmolenopstelling zal dit net als bij gebied 7 invloed hebben op de beleving van het Bargerveen. Dit is het geval bij de maximale varianten. In de geschetste optimale varianten is dit deel van het zoekgebied niet benut. Het overige deel van zoekgebied 4 ligt op circa 4,5 km vanuit het centrum, de grote open ruimte, van het Bargerveen. Deze ruimte heeft een lengtemaat van ca 3 km in de kijkrichting naar gebied 4. Dat houdt in dat de opstelling in gebied 4 of een deel daarvan zichtbaar zal zijn vanaf de zuidrand van het Bargerveen. Naarmate de waarnemer dichterbij de begroeide rand van het Bargerveen komt, zal het zicht op deze windmolens meer ontnomen worden. Bij een afstand van 2,2 km tot de randbegroeiing zijn de molens tot en met het Rundedal voor de helft zichtbaar. Daarna zullen ze als het ware steeds verder weg zakken achter de beplanting. Onderstaand schema geeft hiervan een verbeelding.

Zienswijze

Dat er wordt genoemd dat interferentie met de hoogspanningsleiding in dit gebied kan leiden tot ongunstige, rommelige landschappelijke effecten, blijkt een stellingname die niet door de ervaringen van de indiener in den lande wordt ondersteund.

In de nabijheid van het gebied komt misschien in de toekomst het Windpark Tweede Exloërmond Zuid (op circa 7 km afstand). Daarnaast zal in dit gebied ook visuele interferentie met de bestaande windmolenparken in Duitsland optreden. Dat dit leidt in combinatie met de hoogspanningsverbinding door het gebied tot een extra visuele verstoring, blijkt weer een erg vooringenomen stellingname die niet door de ervaringen van indiener in den lande wordt ondersteund.

Reactie

Wij nemen kennis van deze constatering. Echter omdat de zienswijze verder niet is onderbouwd kunnen wij de ervaringen van de indiener niet verder betrekken bij het proces.

Zienswijze

In de Structuurvisie wordt onder punt 5.3.1 aangegeven dat interferentie met de hoogspanningsleiding in De Monden kan leiden tot zeer ongunstige, rommelige landschappelijke effecten. Volgens de PlanMER zal aan de westzijde van de opstelling interferentie plaats hebben met de hoogspanningsverbinding. Dit effect zal vooral vanaf de westrand van het gebied als storend worden ervaren. Vanuit andere zijde van het park zal de verbinding meer op de achtergrond treden en is het effect beperkt. PlanMER geeft ook aan dat voor De Monden het effect van de optimale variant op het aspect landschap, een duidelijk minder negatief effect heeft, onder andere door de kleinere omvang.

In de Structuurvisie wordt gesteld dat er in De Monden visuele interferentie met de bestaande windmolenparken in Duitsland optreedt.

Terwijl PlanMER concludeert dat het Duitse windmolenpark aan de horizon zichtbaar zal zijn, maar dat dit door de grote afstand niet leidt tot interferentie.

Reactie

In de PlanMER is genuanceerd naar de effecten gekeken en de beoordeling gerelateerd aan andere opstellingsvarianten. Voor enkele opstellingsvormen in de Monden, voornamelijk die waarbij de hoogspanningsleiding op de voorgrond zichtbaar is, wordt het effect negatief genoemd. In de Structuurvisie lijkt het effect inderdaad negatiever beoordeeld. Waarschijnlijk hangt dit samen met de geconstateerde discrepantie tussen de PlanMER en de Structuurvisie, waarbij de PlanMER kans op effecten vaststelt terwijl de Structuurvisie streeft naar een ruimtelijk kwalitatief optimum, waarbij de kans op interferentie met hoogspanningslijnen als zeer storend wordt ervaren ten opzichte van het gestelde optimum (een overzichtelijke herkenbare opstelling), en daardoor als zeer ongunstig beoordeeld in verhouding tot zoekgebieden waar deze kans niet bestaat.

Landschappelijk thema: Opstellingscriteria

Zienswijze

Er is volgens de PlanMER geen sprake van een herkenbare opstelling! Er is alleen bij een 5MW variant sprake van een herkenbare opstelling! Men vergelijkt appels met peren! Waarom?

Zienswijze

De structuurvisie zegt dat uit de nadere analyse blijkt dat de kansen voor een herkenbare leesbare opstelling in Het Rundeveen groter zijn dan in De Monden op grond van de landschappelijke karakteristiek.

Op basis van de MER blijkt dat de conclusie uit de structuurvisie onjuist is. Beide gebieden hebben als totale beoordeling negatief voor 3MW optimaal variant (60MW). Voor gebied 4 geldt dat de beïnvloeding van de landschappelijke waarden zelfs een zeer negatief effect hebben. Hoe komt de gemeente tot genoemde conclusie terwijl de PlanMER toch duidelijk iets anders aangeeft.

Zienswijze

In de PlanMER blz. 119 staat nogmaals aangegeven dat de plaatsing van windmolens van zowel 3MW variant als 3MW maximaal zeer negatief worden beoordeeld op beïnvloeding landschappelijke waarden. Op basis hiervan is de conclusie in de ontwerp structuurvisie dat uit de nadere analyse blijkt dat de kansen voor een herkenbare leesbare opstelling in Het Rundeveen groter zijn dan in De Monden op grond van de landschappelijke karakteristiek. Hoe is men tot deze conclusie gekomen?

Zienswijze

De conclusie uit de ontwerp structuurvisie (*met betrekking tot landschap Rundeveen*) is onjuist. Van een krachtige lijnopstelling is volgens de PlanMER geen sprake. Daar geeft men aan dat er geen duidelijk ontwerpprincipes ten grondslag ligt aan de opstelling in het noordelijk gebied. Het noorden en middengebied heeft zelfs een zeer negatief effect. Hoe komt de gemeente en het windteam dan tot een andere conclusie?

Zienswijze

MER blz. 119 (opstelling 3MW optimaal) Het nu open gebied zal met het plaatsen van de opstelling, mede door de centrale ligging, gedomineerd worden door windmolens. Dit werkt schaalverkleinend. Dit geldt ook voor het middengebied. Dit heeft een zeer negatief effect. Dit staat niet genoemd in de ontwerp Structuurvisie. Echter dit is wel van zeer grote invloed op de omgeving. Waarom wordt dit niet benoemd in de ontwerp Structuurvisie?

Reactie op bovenstaande vijf zienswijzen

De landschappelijke onderzoeken en analyse uit de PlanMER tonen aan dat herkenbare overzichtelijke opstellingen van belang zijn. Vandaar dat nader onderzocht is of landschappelijk beter herkenbare opstellingen mogelijk zijn. Deze geoptimaliseerde opstellingsvormen hebben als referentie gediend voor de concept structuurvisie. Niet de willekeurige 'worst case'-opstellingen van de PlanMER.

De landschappelijke onderzoeken en analyse uit de PlanMER tonen aan dat herkenbare overzichtelijke en visueel rustige opstellingen van belang zijn. over het algemeen dragen de opstellingen van de PlanMER dit keurmerk niet. dit blijkt ook uit de overwegend negatieve beoordelingsscores.

Dit is onderkend. In het windteam aangevuld met landschapsarchitectonische expertise is een tussenstap gemaakt en nader onderzoek gedaan naar landschappelijk optimalere opstellingsvormen. Visuele rust en geringe beïnvloeding c.q. aansluiting bij landschappelijke waarden waren hierbij de belangrijkste criteria. Op grond van deze nadere analyse is men tot de conclusie gekomen dat krachtige lijnopstellingen de voorkeur hebben, maar dat het belang van "mitigerende maatregelen" wel groot is. In gebied 4 gaat het immers ook om het creëren van extra ruimte voor de opstelling op deze wijze kan tot een meer optimalere (lijn) opstelling worden gekomen (passen en meten).

De beoordeling zeer negatief heeft betrekking op het schaalverkleinend effect van de opstelling. Dit geldt voor beide 3MW opstellingen (optimaal en maximaal). De totale beoordeling voor beïnvloeding landschappelijke waarden is voor 3MW- optimaal negatief en voor 3MW-maximaal zeer negatief.

aan de opstellingsvorm in de PlanMER ligt geen duidelijk ontwerpprincipes ten grondslag. Dit geeft een negatieve beoordeling op het aspect ontwerp opstelling. feitelijk dragen College en Windteam oplossingsrichtingen aan om de mogelijk (zeer) negatieve landschappelijke effecten om te buigen naar minder negatieve effecten. rustige herkenbare en overzichtelijke opstellingsvormen dragen daartoe bij.

Zienswijze:

Wanneer de opstelling zowel het gebied ten noorden als ten zuiden van Barger Compasuum beslaat, is de zichtlijn op turbines aanzienlijk voor bewoners van Barger-Compasuum, bewoners die wonen langs het Verlengde Oosterdiep Oostzijde en voor bezoekers van het Veenmuseum. Door een opstelling te plaatsen van meerdere parallelle lijnen aan één zijde van Barger Compasuum en het Veenmuseum, wordt de zichtlijn voor bewoners aanzienlijk beperkt. Is plaatsing aan één zijde van de lijn Barger-Compasuum/ Veenmuseum een mogelijke optie?

Reactie

Het ontwerpen van de windmolenopstelling is onderdeel van de volgende projectfase. Daarover zijn geen vooringenomen visies ontwikkeld. Met behulp van het driedimensionale model van ROM3D is het mogelijk om het effect van verschillende opstellingsvormen te beoordelen. Bij vingeroefeningen in het kader van vooronderzoek en PlanMER is gebleken dat lijnvormige opstellingen het best aansluiten bij de kenmerkende landschappelijke structuren (ontginningsstructuur) in het keuzegebied Rundeveen. Alle ontwerpopties staan dus nog open.

Zienswijze:

"Uitgangspunt is dat de windmolenopstelling op één locatie gerealiseerd wordt binnen het zoekgebied van de provincie Drenthe". Wat is de onderbouwing van het uitgangspunt dat de doelstelling van 60 MW op één

locatie en/of in één opstelling gerealiseerd dient te worden?

Reactie

De basis voor dit uitgangspunt is gelegen in het feit dat een windmolenopstelling een grote impact heeft op de omgeving. Verspreiden betekent dat het effect op veel plaatsen ervaren zal worden. Clustering van windenergie heeft daarom landschappelijk, mits goed inpasbaar, minder effect op het totale gebied. Daarnaast heeft clustering uit oogpunt van investeringen, bedrijfsvoering en efficiency verschillende voordelen. Ondermeer de netinpassing is eenvoudiger en minder kapitaalsintensief te realiseren.

Landschappelijk thema: Kenmerken landschap

Zienswijze

“De gebieden 1 en 4 hebben in de PlanMER gelijke scores op het thema landschap maar zijn qua karakter zo verschillend dat de bezwaren en kansen ook verschillend zijn.”

Dit is een onjuiste constatering. Volgens de MER blz. 135/136 en 138 scoort gebied 4 (Rundeveen) negatiever dan gebied 1 (De Monden). Hoe komt men tot deze constatering?

Reactie

Gebied 1 scoort in de planMER beter op het aspect herkenbare overzichtelijke opstellingsvorm (bij 3MW-optimaal en 5MW-maximaal). Interferentie met hoogspanningslijnen is onvoldoende in beeld gebracht in de planMER. In de Structuurvisie bleek dat de totale kans op interferentie (met hoogspanningslijnen en windparken in de omgeving) de kans op visuele rust aanzienlijk kan verstoren in gebied 1, waardoor de kansen op een opstelling met visuele rust in de Monden minder gunstig zijn dan de planMER doet vermoeden. De kans op verstoring door interferentie is in het Rundeveen veel kleiner. Nader ontwerpend onderzoek schetst bovendien betere kansen voor rustige herkenbare en overzichtelijke opstellingen in het Rundeveen. Dit is in de afwegingen bij de gebiedskeuze meegenomen.

Zienswijze

In de structuurvisie wordt genoemd dat er kans is op versterking van het monumentale karakter van de omgeving Rundeveen. Dat is toch totale onzin, waarom wordt dit genoemd?

Het gebied Rundeveen zal gedomineerd worden door windmolens en dat zal een zeer negatief effect hebben. Hoe kan men de plaatsing van de windmolens in gebied 4 positief noemen. Indieners kunnen zich ons vinden in wat hierover in de structuurvisie wordt gezegd. Kan de gemeente uitleggen hoe men hier tot deze conclusie is gekomen?

Reactie

In de RWK (p.67) wordt de monumentaliteit als een kwaliteit van het landschap van de grootschalige veenontginningen benoemd. De monumentaliteit wordt bepaald door de lange kanalen die zwaar in de beplanting staan en de gestrekte linten. Het grootste deel van het Rundeveen behoort tot deze grootschalige veenontginningen en voldoet aan deze karakteristiek. Het landschapsbeeld van het Rundeveen wordt dan ook gedomineerd door de monumentaliteit.

De geoptimaliseerde windmolenopstelling, met name de enkele lange rechte lijn, sluit aan bij de lange rechte lijnen van het veenontginningslandschap qua lengte en richting. De opstelling kan daardoor de lijnen van het ontginningslandschap versterken en herkenbaar maken.

Zienswijze

Dat de opstelling het landschap zal overstijgen is de conclusie die indieners kunnen delen met de structuurvisie. Echter het vervolg; de oorspronkelijke kwaliteit van het gebied zal ernstig worden aangetast. Indieners kunnen deze conclusie niet terugvinden in de planMER. Graag uitleg hoe men tot deze conclusie is gekomen.

Reactie

Dat er sprake is van een negatief effect op het landschap is op te maken uit de scores op landschap in de PlanMER. De PlanMER geeft in het beoordelingskader landschap aan dat windmolens door hun grootte de schaal en karakteristiek van het landschap overstijgen (p.102). In wezen vormen ze een nieuwe laag in het landschap. De mogelijke effecten van deze nieuwe laag op het bestaande onderliggende landschap worden beoordeeld door middel van het criterium landschappelijke waarden. (p. 101). Ook op dit criterium scoren de getoetste opstellingen licht negatief (5MW-optimaal gebied 1 en 4) tot zeer negatief (p. 135-137). Hiermee geeft de PlanMER aan dat het bestaande onderliggende landschap in alle getoetste opstellingen op zijn minst licht negatief beïnvloed wordt.

De getoetste opstellingen zijn echter geen optimale opstellingen; eerder een Worst case waarbij de beschikbare ruimte zonder ontwerpprincipes opgevuld worden met windmolens. Op basis van de bevindingen in de PlanMER streeft het College met de Structuurvisie naar het mitigeren van de negatieve effecten. Vooruitlopend op de ProjectMER heeft het Windteam de voorkeursgebieden onderworpen aan een nadere landschappelijke analyse. De vraagstelling hierbij was mogelijkheden voor landschappelijk optimalere opstellingen te onderzoeken. De opstelling in een enkele lijn lijkt de negatieve landschappelijke effecten relatief het meest te kunnen verminderen en het onderliggende bestaande landschap relatief het minst aan te tasten en daarmee een landschappelijk optimale opstelling meer te benaderen. Scores volgens de PlanMER-systematiek zijn in de nadere analyse niet toegekend. In elk geval zal de negatieve invloed c.q. aantasting minder zijn dan bij de willekeurige opstellingen uit de PlanMER. Dat de opstelling een nieuwe laag aan het landschap toevoegt, blijft een gegeven en is niet op te heffen door optimalisering.

Zienswijze

Het gebied ligt langs het riviertje De Runde. Dit riviertje is alles behalve lineair. Waarom wordt dit niet genoemd? Is er geen verstorend effect tussen een kronkelig riviertje en een blokken of lijnopstelling van windmolens?

Reactie

Het riviertje de Runde stamt uit de tijd van vóór de grootschalige veenontginningen. na deze ontginning ontstond een nieuw landschap waarin de rechtlijnigheid overheerst: verkaveling, bebouwing en beplanting volgen het rechtlijnig veenkoloniaal patroon van kanalen wijken en sloten. De bovenloop van de Runde werd vergraven tijdens de verving; tegenwoordig opnieuw bochtig uitgegraven in het overigens rechtlijnige landschap. De bochtige Runde is onbebouwd gebleven en mist de kenmerkende robuuste beplanting zoals die in het veenkoloniaal landschap voorkomt langs wegen en kanalen. De Runde heeft daarmee een eigen karakter dat contrasteert met het omringende veenkoloniaal landschap. Het eigen karakter en contrast zal door een windmolenopstelling niet wezenlijk aangetast of verstoord worden omdat de Runde vooral waarneembaar is in het maaiveld en op ooghoogte. Op dit niveau is een relatief ijle windmolenopstelling niet concurrerend: de masten staan ver uiteen (circa 400 tot 500 meter); hier zie je voornamelijk de voet of het onderste deel van de mast; vaak is slechts een deel van de opstelling te zien en niet het hele opstellingspatroon. Dat laatste is vooral zichtbaar boven ooghoogte en het onderliggende landschap. Hier is de Runde niet meer manifest (wel het rechtlijnige of blokvormige karakter van het veenkoloniaal landschap).

Zienswijze

De rust en ruimte zijn de unieke kernwaarden van het woon- en leefgebied in Barger-Compasuum en dit wordt enorm verpest door de dreigende plaatsing van zware (w)in(d)ustrie als windmolens. De mensen die hier wonen, waarderen juist deze kenmerken.

Reactie

Naar de mening van het College zijn rust en ruimte niet voldoende om de leefbaarheid van het gebied te bewerkstelligen. Naast deze kwaliteiten moet in het gebied ook geïnvesteerd worden om daarmee de andere voorwaarden van leefbaarheid te kunnen creëren.

Met het koppelen van een gebiedsfonds aan het ontwikkelen van windenergie beogen wij juist die investeringen in het gebied te brengen die naast de rust en ruimte de bewoners (vooral jongeren) ertoe verleiden om in het gebied te blijven.

Zienswijze

De opstelling van windmolens doet naar mijn mening ontzettende afbreuk aan landschappelijke kwaliteit die met uiterste zorg is opgebouwd.

Zienswijze

Op pagina 13 geeft u juist aan dat de kernkwaliteiten van een gebied zoveel mogelijk behouden dienen te blijven..... Dit is volgens de indiener niet het geval, met de plaatsing van de bedoelde windmolens gaat de kernkwaliteit juist verloren.

Zienswijze

De Structuurvisie schrijft over Het Rundeveen dat het gebied grotendeels zal worden gedomineerd door de windmolens waardoor een schaalverkleinend effect optreedt. Het gebied leent zich echter wel voor een herkenbare opstelling.

Volgens PlanMER zal de opstelling in het middengebied echter lastig als eenheid te ervaren zijn en heeft de opstelling geen duidelijke vorm. Er wordt gesproken over een "verstorend effect" dat wordt beoordeeld als zeer negatief!

Reactie op de bovenstaande drie zienswijzen

Windenergie creëert een nieuwe dimensie in het landschap. De schaal van het oorspronkelijke landschap wordt hierdoor verkleind. De constatering dat het gebied Rundeveen zich leent voor een herkenbare opstelling wordt ontleend aan de uitgangspunten die daarvoor in de PlanMER zijn geformuleerd en worden door de gemeente onderschreven. Het onderdeel beïnvloeding landschappelijke waarden wordt inderdaad als zeer negatief beoordeeld. De totale beoordeling van de invloed op het landschap is echter negatief. De PlanMER beoordeelt het effect vanuit het huidige referentie beeld. Met een juiste inpassing en vormgeving kunnen effecten worden gemitigeerd.

Cultuurhistorie

Zienswijze

Het rivierdal van de Runde heeft een bijzondere status. De venen ten oosten van Emmen zijn vanaf ongeveer 1900 afgegraven. In een halve eeuw tijd is het veen afgegraven en verandert het gebied van natuurgrond (moeras en veen) in cultuurgrond (dalgrond). Het rivierdal van de Runde is van ver voor die tijd. Dit is nog oude bodem van ver voor het begin van de vervening. Dit gebied stamt uit de prehistorie en ademt zeker ook deze sfeer uit. Dit samen met het klooster van Ter Apel, het kasteel van Coevorden, de Hondsrug in het westen en de rivier de Ems in Duitsland, het oosten. Het rivierdal van de Runde en daarmee ook het Rundedal hebben een bijzondere cultuurhistorische betekenis. De cultuurhistorische waarde van dit geologisch ouder gebied moet op zijn juiste waarde geschat worden en gerespecteerd. Molens hier doen afbreuk aan het gebied. In de Berkenrode zijn twee huisplaatsen waarvan het veen niet afgegraven is. Hier staan twee huizen op het hoogveen. Beide huisplaatsen zijn van hoge cultuur historische waarde. Delen van het Veenpark staan nog op oorspronkelijke hoogveenbodem en vertegenwoordigen een cultuur historische waarde. Molens plaatsen in de directe omgeving ervan doet hieraan afbreuk en leidt tot ernstige waardevermindering.

Reactie

U beschrijft de bijzondere cultuurhistorische waarde van het landschap van het Rundedal in al zijn facetten: restanten van een eeuwenoud landschap omgeven door een zeer jong landschap met een relatief hoge dynamiek in de afgelopen decennia. Het College heeft onderkend dat het landschap van Emmen in vele opzichten een cultuurhistorische rijk landschap en daarnaast ook een dynamisch landschap is, een gelaagd landschap, een complex samenspel van elementen en structuren uit verschillende tijdlagen. In de Ruimtelijke waardenkaart Emmen vraagt het College bijzondere aandacht voor een herkenbare gelaagdheid van het landschap.

Het zoekgebied Rundeveen is een gebied waar deze gelaagdheid herkenbaar is aan de restanten uit eerdere cultuurperioden. De herkenbaarheid is onlangs sterk vergroot door de het herstelproject van de Runde. Het college beschouwt de windmolenopstelling als een nieuwe laag in het landschap die zich autonoom in het bestaande landschap zal manifesteren en mogelijk een nieuwe kwaliteit en/of identiteit aan het landschap kan toevoegen zonder het onderliggende landschap fysiek of qua identiteit al te zeer aan te tasten. In de planvorming, o.a. in het landschapsplan kunnen de initiatiefnemers aangeven hoe zij de zeggingskracht van het cultuurhistorisch landschap behouden, of mogelijk versterken. Het college vraagt initiatiefnemers/participanten - conform de Ruimtelijke waardenkaart Emmen - om zich in de planvorming en in het gebiedsontwikkelingsproces nadrukkelijk rekenschap te geven van de omgang met cultuurhistorische elementen en structuren, nieuwe ontwikkelingen te enten op bestaande patronen en structuren, en waar mogelijk de nieuwe ontwikkelingen aan te wenden om historisch gegroeide patronen en structuren te versterken, een hernieuwde betekenis, een vernieuwde zeggingskracht te verschaffen. In het vervolgproces ligt hier de opgave de bestaande herkenbare gelaagdheid te behouden en met de nieuwe laag van windmolens verder te ontwikkelen en zo mogelijk te versterken.

IV.3 Zienswijzen gebiedskeuze

Zienswijze

In het huidige bestemmingsplan van de Runde mogen naast de tuinbouwbedrijven woningen worden gebouwd. Dat betekent dat er in het gebied tussen Rundedal en het Veenpark geen windmolens gebouwd mogen worden. Daarmee is het gebied volgens ons ongeschikt voor het windmolenpark. Verder is het onbegrijpelijk dat er zelfs maar aan gedacht wordt om zo dicht bij een dorp een windmolenpark te willen plaatsen. Een windmolenpark zou eigenlijk minstens 2 tot 5 km ver van een dorp verwijderd moeten blijven om de negatieve gevolgen voor het dorp te voorkomen. Waarom zijn er plannen om zo dicht bij een dorp windmolens te plaatsen?

Waarom worden er geen grotere afstanden tot de dorpen gehouden?

Reactie

In de Ontwikkelvisie Rundedal is het volgende vastgelegd door middel van een raadsbesluit:

“De gemeente Emmen stimuleert de realisatie van een duurzame energievoorziening. Besloten is om de inpassing van 60 MW windenergie mogelijk te maken. De uitgangspunten daarvoor zijn vastgelegd in de ‘Beleidsregel Windmolenopstelling gemeente Emmen’. De omgeving van Barger Compascuum en Rundedal zijn zoeklocaties. Er bestaan geen planologische belemmeringen om windenergie mogelijk te maken in het Rundedal. De functie windenergie past binnen scenario 2: Functieverbreiding. Bestuurlijke besluitvorming over de realisatie van windenergie vindt in afstemming met de Ontwikkelvisie Rundedal plaats maar wel in een eigen besluitvormingstraject.” Hierbij willen wij opmerken dat de Ontwikkelvisie Rundedal alleen de bouw van bedrijfswoningen toelaat.

Voor het niveau van de hinder dat door de windmolens mag worden veroorzaakt zijn landelijke afspraken gemaakt die zijn vastgelegd in wet- en regelgeving. De afstanden die moeten worden aangehouden, om de hinder onder het afgesproken niveau te houden, worden per situatie berekend. Vuistregel is bijvoorbeeld dat het aannemelijk is dat op een afstand van 500 m het geluidsniveau onder de wettelijke norm blijft. In verdergaand onderzoek tijdens de ProjectMER zal dat ook moeten worden aangetoond aan de hand van studies van de effecten van het gekozen molentype bij de verkozen opstellingsvorm.

Zienswijze

Op pagina 20 rept u over de nieuwe vastgestelde visie voor het Rundedal. In tegenstelling tot uw bewering is er tegenstrijdigheid met uw keuze van de windmolenopstelling en uw visienota met betrekking tot de toekomst van het Rundedal. Door de komst van het windmolenpark zullen zich hier naar alle waarschijnlijkheid geen bedrijven vestigen, werken in een windmolengebied lijkt mij zowel voor werkgevers als voor werknemers zeer risicovol v.w.b. gezondheid en eventuele schadeclaims, en kunnen hier zeker geen woon-werk locaties gerealiseerd worden, wat in volstrekte tegenstelling is met de eerder vastgestelde visie voor het Rundedal gebied. Indien we uw minimale afstand van 500 meter vanaf de bebouwing in acht nemen, dan is er zo wie zo geen woonlocatie mogelijk op het Rundedal.

Reactie

Voor het antwoord op deze zienswijze verwijzen wij ook naar de vorige zienswijze. De vestiging van bedrijven en of woningen is, mits de wettelijke kaders worden gerespecteerd, geen probleem. De ontwikkeling van nieuwe bedrijvigheid en daarbij behorende woon- en/of werklocaties zal mogelijk zijn zij het dat hiervoor aan wettelijke bepalingen zal dienen te worden voldaan. Dit kan voor bedrijfsontwikkeling enige beperkingen met zich meebrengen. Echter wanneer de situering van de windmolenopstelling bekend is kan daarmee rekening worden gehouden met de uitgifte en inrichting van bedrijfskavels Er zijn vele locaties in ons land waar probleemloos gewerkt en gewoond wordt in de directe nabijheid van windmolens zonder dat daarbij gezondheid van mensen in het geding blijkt te zijn.

Zienswijze

Het gebied Rundeveen sluit rechtstreeks aan op het Bargerveen en is dus in de directe nabijheid. Zie bladzijde 58 van de PlanMER figuur 4.7: opstellingsvarianten zoekgebied 4. Op basis hiervan is het gebied Rundeveen niet geschikt voor windmolens.

Reactie

De nabijheid van Bargerveen en de EHS sluit de realisatie van een windmolenpark niet bij voorbaat uit. Verder onderzoek (wettelijk is dit het onderzoek “Passende beoordeling”) moet uitwijzen welke effecten in welke omvang optreden voor het Bargerveen, en of en zo ja hoe deze effecten te mitigeren zijn. De begrenzing van het gekozen gebied hebben wij inderdaad gebaseerd op de PlanMER. De begrenzing is

globaal aangegeven en de omvang daarvan is afgestemd op de maximale invulling die onderzocht is in het milieueffectonderzoek mede op aanwijzing van de Commissie MER. Hiermee bedoelen wij niet dat het toekomstige windmolenpark zich ook daadwerkelijk tot aan de grens van Bargerveen uitstrekt. Omdat deze weergave van de omvang voor het gebied veel (onnodige) onrust veroorzaakt hebben wij besloten om het gebied aan het zuiden te beperken tot de Verlengde Hoogeveensche Vaart.

Zienswijze

Op pagina 14 staat dat een windmolenopstelling niet is toegestaan in woongebieden. Dit is in Barger-Compascuum duidelijk wel het geval. De afstand zoals nu gezien wordt tot de eerste lijn van bewoning is slechts 200 meter. Tevens doorsnijdt de voorgestelde windmolenopstelling de karakteristieke opbouw van de lintbebouwing. Eén van uw doelstellingen was juist om deze karakteristieke opbouw te behouden. Ook op dit punt spreekt u zichzelf tegen.

Reactie

De windmolenopstelling wordt niet gerealiseerd in het woongebied maar op een bepaalde afstand daarvan, hierbij worden in ieder geval de wettelijke contouren van geluid en slagschaduw gerespecteerd. De windmolens worden gebouwd op agrarische gronden

Zienswijze

Laagvliegroutes. Vooral op dinsdag vliegen straaljagers laag over het Rundeveen. In Dagblad van het Noorden (DvhN) van 22 mei 2013 stond dat het Rundeveen onderdeel wordt van een nieuw oefengebied voor straaljagers. In hoeverre heeft dit invloed op de eventueel te plaatsen windmolens ergens in de gemeente?

Reactie

De info over laagvliegroutes betreft nieuwe informatie met mogelijke consequenties. Over dit onderwerp wordt contact onderhouden met het verantwoordelijke ministerie. Wanneer uit deze aanwijzing gevolgen voortvloeien voor de gebiedskeuze zullen deze uiteraard in het vervolgtraject betrokken worden bij de verdere uitwerking. Op dit moment hebben wij hiervoor nog geen aanwijzingen.

Zienswijze

Het Veenpark herbergt een waardevolle collectie van de cultuurhistorie van het gebied. Het Veenpark ligt midden in het gebied Rundeveen. Door de komst van het windmolenpark zal het Veenpark (met name de hoogveengebieden) enorme imagoschade en milieu/natuur schade ondervinden. Het uitzicht vanaf het hoogveen en de omliggende gebieden zal worden gedictieerd door windmolens. Daarmee is het gebied Rundeveen ongeschikt voor de komst van de windmolens.

Reactie:

Het Veenpark heeft een belangrijke cultuurhistorische collectie waar wij als gemeente grote waarde aan hechten. De komst van windmolens in de omgeving zal een verandering van het landschap betekenen. Op een juiste manier ingepast kan de opstelling juist ook landschapsstructuren accenten meegeven. Verder lijkt het wel heel erg tegenstrijdig dat een attractie als het Veenpark, waar de invloed van de mens op de verandering van haar (historische) omgeving tentoongesteld wordt, een maatschappelijk noodzakelijke verandering als duurzame energie zou tegengaan.

Zienswijze

Wat zijn de wettelijke bepalingen waar de Gemeente Emmen rekening mee heeft gehouden bij de keuze voor een zoekgebied?

Reactie

Het betreft ondermeer voorschriften op het vlak van veiligheid en voor de contouren van geluid en slagschaduw.

De wettelijke beperkingen zijn te vinden in Bijlage 3 van het milieueffectrapport: 'Wettelijke kaders & beleidsdocumenten'. De gehanteerde afstanden, voor zover van toepassing, zijn vermeld in de tabel op pagina 2 van het rapport 'Technische ondersteuning PlanMER Gemeente Emmen'.

Zienswijze

Hoe verklaren jullie dat er bij nadere beschouwing toch enkele zoekgebieden te klein zijn voor een windmolenpark van 60 MW, terwijl er gebruik is gemaakt van expert judgement? Zijn er rapporten / documenten beschikbaar van deze selectie? Zo ja, dan willen wij deze graag inzien.

Reactie

De zeven gebieden zijn geselecteerd op basis van een Quick scan binnen de gemeentegrens, zie afbeeldingen op pagina 12, 13, en 14 van het onderdeel 'Technische ondersteuning PlanMER Gemeente Emmen'. In de tabel op pagina 15 van hetzelfde document is een overzicht gegeven van het mogelijke aantal windturbines per locatie. Daarnaast heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage ons opgedragen om de effecten te verkennen van de combinatie van twee gebieden met kleinschalige mogelijkheden voor de realisatie van windenergie.

Zienswijze

Korte termijn is geen termijn, graag definiëren. Volgens de pas vastgestelde Gebiedsvisie Windenergie Drenthe moet de gemeente Emmen voor 1 januari 2014 dit traject hebben afgerond voordat er sprake kan zijn van een aanvullende taakstelling. Wat houdt die taakstelling in en wat betekent dit voor het aantal windmolens wat er geplaatst gaat worden? Wat is hierover nu al bekend?

Wat houdt de aanvullende taakstelling in? De 60MW moet in 2020 gerealiseerd zijn; vanwaar die haast?

Reactie

Het veranderen van het verdrag van Meppen vereist overleg op regeringsniveau. Het Ministerie heeft al aangegeven dat de herziening van dit verdrag op dit moment niet aan de orde zal worden gesteld. Hierdoor kan het gebied niet meegewogen worden, aangezien vanwege de Gebiedsvisie per begin 2014 in een structuurvisie vastlegging van het keuzegebied voor windenergie in Emmen plaats dient te vinden. Over de toekomstige taakstellingen zijn door de provincie tot op heden geen mededelingen gedaan. Realisatie van 60 MW in Emmen is onderdeel van de rijks verantwoordelijkheid om voor 2020 6000 MW windenergie op land gerealiseerd te hebben. Inmiddels is de tijdsambitie door het Rijk vertraagd naar 2023.

Zienswijze

Daarnaast is het niet mogelijk een herkenbare en overzichtelijke lijnopstelling te realiseren. Is het realiseren van een lijnopstelling een noodzaak?

Het valt ons op dat de onderbouwing van gebied 3 in de structuurvisie erg summier is. We nemen aan dat er een totaalanalyse beschikbaar is van dit gebied. Zo ja, dan willen wij deze graag inzien?

Reactie

Bij het gebied 3 gaat het om de volgende argumenten: binnen de wettelijke contour vallen naar verhouding veel meer woningen dan bij andere gebieden (19 ten opzichte van 9 in het gebied Rundeveen). Dit in combinatie met relatief veel gehinderden binnen de 45 Lden contour en de (on) mogelijkheden voor een landschappelijk verantwoorde opstelling, heeft ertoe geleid dat gebied 3 zich niet kwalificeert als keuzegebied. Voor het ontwerp van een opstelling geniet een rechte lijn sterk de voorkeur omdat het veenkoloniaal gebied wordt gekenmerkt door rechtlijnigheid.

Zienswijze

Is er geen afweging gemaakt tussen het aantal omwonenden in combinatie met gezondheidsrisico's?

Gebiedsontwikkeling heeft altijd meer kans in gebieden waar meer mensen wonen. Je moet echter eerst kijken waar de windmolens het meest gunstigst, op basis van de PlanMER, geplaatst kunnen worden. Daarna mag je pas over gebiedsontwikkeling plannen maken. Anders zou zeker gebied 3 (meer inwoners) in aanmerking komen voor windmolens.

Weegt gebiedsontwikkeling op tegen gezondheidsrisico's en overlast? Een gebied met minder omwonenden is dan toch in alle gevallen geschikter voor het plaatsen van een windmolenpark?

Zienswijze

Vooralsnog gebied 1. De Monden blijkt uitstekend geschikt te zijn voor plaatsing van windmolens. Het gebied ligt in het open veenkoloniaal landschap in het noorden van de gemeente, globaal tussen de N391 en Emmer-Erfscheidenveen. In de Beleidsregel Windmolenopstelling wordt benoemd dat de uitgesproken ruimtelijke kwaliteiten (de grote openheid, maat en schaal, en de lange zichtlijnen) het gebied geschikt maken voor een windmolenopstelling.

Reactie op de twee bovenstaande zienswijzen

Voor de reactie op de bovenstaande twee zienswijzen verwijzen wij naar de paragraaf III.9.

Er is geen sprake van weging tussen gezondheidsrisico's/overlast en gebiedsontwikkeling. Op basis van het handhaven van de wettelijke normen kunnen risico's voor gezondheid en overlast (vrijwel) worden uitgesloten. Weging van Gebiedsontwikkeling begint wanneer aan de wettelijke kaders is voldaan.

Gebiedsontwikkeling zal vooral succesvol zijn als er veel (beleidsmatige) aangrijpingspunten zijn. Als er veel activiteiten (gepland) en/of mensen aanwezig zijn in een regio neemt de kans op succesvolle gebiedsontwikkeling toe.

Zienswijze

Hiermee blijkt weer dat er gekozen is voor gebiedsontwikkeling en niet voor de wettelijke argumenten. Als men dit goed had gedaan dan was men niet tot deze keuze gekomen.

Reactie

Het windpark moet en wordt binnen de wettelijke kaders gerealiseerd. Zie ook de beantwoording hierboven.

Zienswijze

Een ontwikkeling zou in het gebied De Monden dus erg positief zijn. Dit wordt echter niet duidelijk naar voren gebracht. Bij het Rundeveen doet men dit echter wel. Het lijkt er daarom op dat er naar een keuze wordt 'toegeschreven' zonder een heldere en vooral objectieve analyse.

Reactie

Er is weldegelijk sprake van een weging tussen Rundeveen en De Monden. Deze spreekt zich nadrukkelijk in positieve zin uit voor het Rundeveen. Geconstateerd is dat per saldo Rundeveen meer mogelijkheden heeft om de wenselijke economische en sociale meerwaarde te creëren. Deze weging is ondermeer uitgevoerd op basis van een toetsing aan het bestaande gemeentelijke beleid voor de beide zoekgebieden. Uit deze vergelijking blijkt dat er vooral in het Rundeveen sprake is van raakvlak bij bestaande gemeentelijke ontwikkelingskaders en beleidskeuzes. Deze weging is uitgeschreven in de Ontwerp Structuurvisie in hoofdstuk 5 "Integrale analyse" en hoofdstuk 6 "Het Rundeveen, de gebiedskeuze voor de te ontwikkelen windmolenopstelling".

Zienswijze

Indieners verzoeken om inzage in het advies van het Windteam.

Men hoopt dat bijlage 2 toch niet het gehele advies van het windteam is. Men wil alle beschikbare informatie van de besluitvorming van het windteam inzien. Hier geeft ook het Windteam aan dat gebiedsontwikkelings mogelijkheden hebben geleid tot de keuze voor het Rundeveen. Dit is een onjuiste keuze.

Reactie:

Het advies van het Windteam is als bijlage opgenomen bij de Ontwerp Structuurvisie. Het advies is gebaseerd op de voortdurende betrokkenheid bij het proces, op kennisontwikkeling en overigens op openbare (gemeentelijke) beleidsstukken en de PlanMER. Op basis van de beschikbare informatie is een weging gemaakt door het Windteam die heeft geleid tot het advies zoals is opgenomen in bijlage 2 van de Structuurvisie. Het Windteam constateert dat windenergie effecten heeft op het gebied, maar dat deze niet zo ingrijpend zullen zijn dat gezondheid, leefbaarheid en economie daaronder zullen lijden. Daarnaast is juist de mogelijkheid voor Gebiedsontwikkeling en positieve kant van de gebiedskeuze. Er ontstaan nieuwe kansen, die bereikbaar zullen worden door de combinatie met windenergie.

Zienswijze

Tijdens de vraag om wensen en suggesties in te dienen is niet aangegeven dat deze wensen van invloed zouden zijn op de locatiekeuze. Dat dit nu blijkt mee te tellen lijkt het alsof de mensen die hieraan meewerkten zonder het te weten hebben ingestemd met windmolens in hun gebied. Dat is precies de reden waarom sommige inwoners er niet aan hebben meegedaan. Dit lijkt erg op misleiding.

Reactie:

Met deze zienswijze wordt beweerd dat bewoners zijn misleid. Dat er een windmolenopstelling in Emmen ontwikkeld zal worden is door de gemeenteraad besloten met de vaststelling van de Energienota. Voor de gemeente is er geen enkele aanleiding om haar bewoners te misleiden. Doelstelling van het zorgvuldige proces was juist om bewoners voortdurend en stapsgewijs te informeren over de komst van windenergie. Daarnaast wordt er door het college sterk aan gehecht dat de komst van windenergie ook positieve effecten brengt voor Emmen. Inzet is om dit mogelijk te maken door Gebiedsontwikkeling. In het achter ons liggende proces is dat ook telkens zo gepresenteerd. Windenergie komt, maar als het komt dan ook met gebiedsontwikkeling. Daarbij werd de vraag gesteld welke ideeën/wensen men heeft op het vlak van gebiedsontwikkeling. Dat kon gaan om persoonlijke wensen (in de sfeer van verduurzaming van de eigen woning) als ook om wensen voor het publieke belang. Ook is telkens gepresenteerd dat dit wensenpakket een algemene uitwerking kan krijgen die toepasbaar zal zijn op elk keuzegebied. Uiteindelijk heeft dit in de

structuurvisie geleid tot thematische voorstellen. De Gebiedsorganisatie zal samen met en in overleg met bewoners, daarin ondersteund door de gemeente, zorgdragen voor de verdere uitwerking, keuzen en uitvoering van gebiedsontwikkeling.

Zienswijze

Waarom alleen zoekgebieden in de veengebieden?

Daarnaast wordt er door de Gemeente Emmen informatie naar buiten gebracht om het proces te beïnvloeden zodat er minder weerstand vanuit de gemeenschap komt zoals;

- Als wij het niet doen vanuit de gemeente dan doet het Rijk het met een nog groter plan. Dus we moeten het wel doen. Weerstand heeft geen zin;
- Het windpark is een toeristische attractie;
- Het windpark kan niet in de Monden, want daar is een laagvliegroute;
- Gebiedsgeld heeft een impuls voor dit gebied. Accepteer het nu maar dat is goed voor het gebied;
- Het levert werkgelegenheid.

Bovenstaande informatie wordt door diverse mensen van de Gemeente Emmen en het Windteam naar buiten gebracht (veelal in de pers). Echter deze informatieverstrekking is veelal onjuist en bevat enorm veel aannames. Waarom heeft de gemeente Emmen gekozen voor deze aanpak.

Reactie

De keuze voor het Veenkoloniale deel van Drenthe, als mogelijke locatie voor windenergie, is gemaakt in de Provinciale Omgevingsvisie 2010. Het College dient dit beleidsdocument te volgen. Bij de zoektocht naar de gebiedskeuze was dit dan ook een uitgangspunt. De gemeente is de regisseur van het proces rond de Beleidsregel en de Structuurvisie. Als College hebben wij beoogd om bewoners goed te informeren, hetgeen zich heeft gemanifesteerd in een intensief proces met veel contactmomenten met en --mogelijkheden voor bewoners. Het verstrekken van informatie bij planologische procedures en naar aanleiding van vragen is een plicht van de gemeente. Met name de procedure met betrekking tot de milieueffectrapportage verzekert dat de gemeente alle relevante informatie verstrekt en de Commissie voor de milieueffectrapportage toetst of de informatie correct is. Er is geen sprake van het verstrekken van onjuiste informatie. Daarnaast draagt informatie altijd bij aan meningsvorming. Om in dit geval te spreken over beïnvloeding gaat naar het oordeel van het College te ver. We hebben objectieve informatie aangereikt. Daarnaast hebben we, vanuit de doelstelling dat het gebied ook impulsen moet kunnen ontleenen aan de komst van windenergie, de kansen onder de aandacht gebracht. Bij het identificeren en presenteren van kansen is altijd sprake van aannames.

De toeristische betekenis van een (goed ontworpen) windmolenopstelling is een nieuw fenomeen. Dit begint betekenis te krijgen en is volop in ontwikkeling. In verschillende landen (België, Denemarken, Duitsland) is men bezig om windmolens te betrekken bij de toeristische (fiets)routes. In de provincie Flevoland zijn ook dergelijke initiatieven in ontwikkeling. Bij het windmolenpark Noordoostpolder is sprake van de ontwikkeling van een informatiecentrum over windenergie. De ANWB heeft een onderzoek uitgevoerd naar de beleving van de kustlijn met de windmolens.

Zienswijze

U geeft aan dat voor zoekgebied 3 geldt dat de ligging nabij het stedelijk gebied van Emmen effecten op het leefmilieu (door geluid en slagschaduw) met zich meebrengt. Het betreft vooral de geluidsbelasting. Voor zoekgebied 4 geldt, zeker voor Barger-Compascuum, dezelfde zo niet meer overlast. Het gehele dorp wordt straks ingesloten door windmolens.

Reactie

Uit het milieueffectonderzoek blijkt dat gebied 3 op geluidhinder slechter scoort dan de gebieden De Monden en Rundeveen. Dit wordt veroorzaakt doordat in gebied 3 relatief meer geluidgehinderden zijn te verwachten.

Zienswijze

In de visie is geen rekening gehouden met toekomstige woonhuizen c.q. dienstwoningen zoals opgenomen in het bestemmingsplan Veenpark. Er is geen rekening gehouden met de ongeveer 80.000 bezoekers die een hele dag op zo korte afstand van de windmolens recreëren. Er is geen rekening gehouden met de huidige verblijfsrecreanten met campers en met de recreatievaart.

Reactie:

Het belemmeringen onderzoek uit de planMER gaat uit van hindercirkels van minimaal 500 meter rond de

bebouwde kom en bebouwing waar mensen verblijven en/of wonen. Hierbij is rekening gehouden met alle objecten die gevoelig zijn voor de optredende effecten (geluid, slagschaduw, veiligheid etc.). Daarnaast is ook rekening gehouden met toekomstige gevoelige objecten, waarvan de realisatiemogelijkheid al is geregeld in een planologisch besluit (bijvoorbeeld bestemmingsplan of structuurvisie).

In het eerste deel van dit document is al aangegeven dat de berekening en de beschrijving van hinder voor de aanwezige objecten alleen globaal kan worden uitgevoerd. In het projectMER wordt de hinder per object concreet berekend en worden de wettelijke normen in acht genomen.

Zienswijze

De Structuurvisie geeft aan dat De Monden en Rundeveen min of meer gelijkwaardig scoren op milieuthema's. De PlanMER scoort echter anders. Van de punten waarop vergeleken wordt is meer dan de helft gelijkwaardig. Op andere punten scoort het Rundeveen minder, terwijl het hierbij gaat om essentiële zaken als geluid en slagschaduw. Op basis van deze constatering zou de windmolenopstelling om redenen van milieueffecten in De Monden gerealiseerd moeten worden.

Reactie:

De PlanMER is een objectief onderzoek naar de milieueffecten. De PlanMER constateert dat er bij een vergelijking van de milieueffecten sprake is van een min of meer gelijkwaardige afname van milieukwaliteit. Ook wordt geconstateerd dat de milieueffecten niet zodanig significant verslechteren dat een windmolenopstelling op voornoemde locaties niet gerealiseerd zou kunnen worden. Ten aanzien van het energierendement en daarmee de vermeden CO₂ uitstoot scoort locatie 4 het beste.

Op basis van de Beleidsregel wegen de aangrijpingspunten voor gebiedsontwikkeling bij de gebiedskeuze het zwaarst. De keuze voor het Rundeveen wordt in dit geval zowel onderbouwd vanuit het milieueffectonderzoek als op basis van het wegingscriterium 'gebiedsontwikkeling' vanuit de beleidsregel.

Zienswijze

De gemeente Emmen heeft zelf een belangrijke grondpositie in het tuinbouwgebied het Rundedal. De ontwikkeling van windmolens in het Rundedal, onderdeel van het Rundeveen, zou gemeentelijke verliezen op het grondbedrijf kunnen compenseren. De gemeente wekt hiermee de schijn dat 'eigen' financiële belangen prevaleren boven de belangen van bewoners en bedrijven.

Reactie:

Het aspect van de grondposities is geen onderdeel geweest in de afweging van de gebiedskeuze. Dat de gemeente grondposities heeft in het Rundeveen is een bijkomstigheid. De gemeente heeft eveneens grondposities in andere zoekgebieden. Zo ook in het zoekgebied De Monden. Bij het selecteren van de locaties is het nog niet op voorhand een uitgemaakte zaak dat windmolens op grondposities van de gemeente kunnen/zullen worden ontwikkeld. Het vinden van goede inpassingsmogelijkheden is belangrijker dan de realisatie op ondergrond die in gemeentelijke handen is. Indien sprake is van realisatie van windmolens op ondergrond van de gemeente dan zullen de revenuen daarvan landen in het Gebiedsfonds en ten goede komen aan de regio. Indien de gemeente grondposities in kan brengen versterkt dit de onderhandelingspositie van de gemeente aanzienlijk bij het bedingen van gunstige voorwaarden voor gebiedsontwikkeling.

Zienswijze

Er zijn in de gemeente meer locaties dan de nu gekozen voorkeurslocatie waar zonder al te grote problemen windturbines gerealiseerd kunnen worden. De provincie geeft in de Gebiedsvisie aan dat er nog een aanvullende opgaaf in de Veenkoloniën is te situeren. Ook het Rijk zoekt naar ruimte om haar doelstelling van 6000MW wind op land in 2020 te bereiken. De gemeente Emmen zou dan ook verder moeten kijken dan nu is gedaan in de ontwerpstructuurvisie.

Reactie:

Wij zijn een taakstelling aangegaan om windenergie mogelijk te maken toen er nog geen provinciale ambitie was (vastgelegd) voor de realisatie van windenergie. Naar onze bewoners hebben wij aangegeven 60 MW windenergie te zullen realiseren in combinatie met gebiedsontwikkeling. Voor deze opdracht ligt er een raadsbesluit. De structuurvisie biedt daarvoor het ruimtelijk kader. Rijks en provinciale doelstellingen zijn voor ons niet eerder opportuun dan dat door deze overheden daarvoor een beroep wordt gedaan op de gemeente. Wij achten een taakstelling van 60 MW een zware opdracht die we zorgvuldig tot een einde willen brengen.

Zienswijze

Om onbegrijpelijke redenen komt het gebied langs de Duits-Nederlandse grens (gebied 2) niet in aanmerking komt voor de ontwikkeling van een windpark vanwege het Verdrag van Meppen. Al begin 2000 zijn in het gebied afspraken gemaakt om gezamenlijk een windpark te realiseren. Het gebied biedt mogelijkheden om op een verantwoorde wijze een grootschalig windmolenopstelling te kunnen realiseren. De gemeente zou daartoe een verzoek moeten indienen bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Er wordt door de indiener van de zienswijze op aangedrongen om alsnog de mogelijkheden aan te grijpen en initiatief te nemen naar de rijksoverheid om te bevorderen dat een windmolenopstelling langs de grens met Duitsland mogelijk wordt.

Zienswijze

Uit de ontwerp Structuurvisie Windenergie Emmen met bijlagen blijkt op geen enkele wijze dat u enige inspanning heeft verricht om deze laagvliegrouete te doen opheffen dan wel te doen laten verplaatsen, waardoor deze geen belemmering meer zou kunnen zijn voor de plaatsing van windmolens.

Reactie op de bovenstaande twee zienswijzen

Na gezamenlijke afstemming van gemeente en provincie met het Rijk zijn wij tot de conclusie gekomen dat het indienen van een wijzigingsverzoek voor het Verdrag van Meppen een langdurige procedure vraagt met een onzekere uitkomst. De afspraken met Rijk en provincie vragen nadrukkelijk om planologische vastlegging op korte termijn, hetgeen niet mogelijk is voor de grenslocatie. Dit vormt de reden waarom wij de grenslocatie (zoekgebied 2) niet in het milieueffectonderzoek en in onze afweging voor de Structuurvisie hebben betrokken. Het behoort niet tot de bevoegdheden van het College of van de gemeenteraad om een laagvliegrouete op te heffen of te verplaatsen. De laagvliegrouete vormt onderdeel van internationale afspraken over defensieluchtverkeer. De minister van I&M heeft toegezegd de belangen van windenergie te coördineren met de bewindslieden van andere departementen. In dit verband zijn de laagvliegrouetes en feit en niet meer te verplaatsen.

Zienswijze

Het Rundeveen is volgens de indiener zeker geschikt om een substantiële hoeveelheid windenergie te realiseren. Daarbij wordt aandacht gevraagd voor twee thema's. Respectievelijk; is er voldoende ruimte in het plangebied voor 60 MW en de verschijning van het gebied, met verschillende functies, maken van de ontwerp-opdracht een grote uitdaging. Beide thema's maken dat het uitgangspunt voor de vormgeving kan knellen. Uitgangspunt een 'herkenbare opstelling die aansluit bij de kenmerkende lange rechte lijnen in het landschap'.

Reactie

Het milieueffectonderzoek en de verkenningen met het driedimensionale model van ROM3D geven aan dat de realisatie van een windpark van 60 MW goed mogelijk is in het Rundeveen. Het uitgangspunt van herkenbaarheid van de opstelling is een belangrijke voorwaarde voor de ontwerp-opdracht. In de fase van de ProjectMER zal ontwerp en inpassing plaatshebben in nauwe samenwerking tussen initiatiefnemers, bewoners en gemeente. Daarbij hebben wij als College het volste vertrouwen dat deze samenwerking zal bijdragen aan een zorgvuldig en gedragen/geaccepteerd ontwerp en daarmee samenhangende inpassing.

Zienswijze

Staatsbosbeheer heeft het beleid om een wezenlijke bijdrage te leveren aan de opwekking van duurzame energie in Nederland. De organisatie is bereid om bij de inpassing van windenergie de plaatsing van windmolens in eigen terreinen te faciliteren mits het karakter van de terreinen dat toelaten. Natuur en landschapskwaliteiten mogen daar niet onder lijden.

Reactie

Het College neemt kennis van het beleid van Staatsbosbeheer. Bij de inpassing van windenergie zullen wij, indien dit bijdraagt aan het ontwikkelen van een goed ontwerp voor een windmolenopstelling, een beroep doen op de medewerking van Staatsbosbeheer. We zijn Staatsbosbeheer erkentelijk voor deze handreiking, die bij kan dragen aan het optimaliseren van een windmolenopstelling.

Zienswijze

Licht is een wezenlijke factor in tuinbouwproductie. Zeker in de winter is het ongehinderd gebruik kunnen maken van zonne-uren van groot belang. Tegen deze achtergrond is het belangrijk dat bij de ontwikkeling van windenergie rekening gehouden zal worden met mogelijke schaduweffecten van windmolens.

Reactie

Wij nemen kennis van de gesignaleerde problematiek. Eventuele schaduweffecten zijn pas te beoordelen op het moment dat er duidelijkheid ontstaat over de inpassing van windenergie in het gebied Rundeveen. Betrokkenheid van tuinders bij de ontwerpoppaaf is van belang om bij inpassing voldoende rekening te kunnen houden met de belangen van de tuinbouw.

Zienswijze

De ontwikkeling van SMART GRID, slimme combinaties van energiesystemen, zullen van groot belang zijn voor het glastuinbouwcluster. Productie en gebruik van verschillende energiestromen kunnen worden geoptimaliseerd waardoor kostenvoordelen kunnen worden behaald. Lokaal geproduceerde windenergie past goed bij verduurzaming van teelten. Tevens zal windenergie de haalbaarheid van andere duurzame initiatieven, zoals geothermie, vergroten. Verduurzaming is van belang om ook in de toekomst te kunnen voldoen aan de eisen van de markt en geeft telers in het Rundedal de mogelijkheid om hier een voorsprong in te nemen. Energie is naast arbeid de belangrijkste kostenpost in de glastuinbouw. Beheersing van de energiekosten in combinatie met verduurzaming zal bijdragen aan het rendement en perspectief van het glastuinbouwcluster in de regio. Arbeidsplaatsen kunnen worden behouden of zouden zelfs weer kunnen toenemen. Als sector verzoeken wij u daarom rekening te houden met onze belangen die goed gediend kunnen worden met de komst van windenergie.

Reactie

De gemeente erkent het belang van een slimme en duurzame energievoorziening voor de glastuinbouw. We nemen kennis van de constatering dat windenergie mede kan bijdragen aan verduurzaming en aan de haalbaarheid van duurzame initiatieven in de sector. Voor de gemeente vormt dit een bevestiging dat windenergie een belangrijke bijdrage kan leveren aan gebiedsontwikkeling voor de regio. De bijdrage aan de werkgelegenheid zal daarbij een belangrijke meerwaarde kunnen vormen.

Zienswijze

Het Keuzegebied Rundeveen voor een opstelling van 60 MW is veel te ingrijpend voor het landschappelijke karakter van een kleine woongemeenschap als Barger-Compascuum en Zwartemeer. Een dergelijke ingrijpende inpassing in een landschappelijk gebied is duidelijk verstorend. Terwijl het naar oordeel van de Structuurvisie juist de leefbaarheid van het landelijk gebied zou moeten bevorderen, ook zal het windpark grote negatieve gevolgen hebben voor het Sportlandgoed. Ook een woningcorporatie meent dat de kwetsbaarheid van het gebied verder onder druk kan komen te staan. Dit kan het (maatschappelijk) rendement op de investeringen aantasten.

Reactie

Beseft wordt dat een windmolenopstelling een grote impact zal hebben op de omgeving, die hierdoor natuurlijk een uiterlijke verandering zal doormaken. Voorbeelden elders in het land laten zien dat windenergie veel kan brengen voor de lokale economie. Voorbeelden van dorpsmolens in Friesland, de aanpak van een vereniging als de Windvogel en de economische effecten van windenergie in Flevoland (Spin-off Windenergie. Een onderzoek naar de economische, duurzaamheids- en regionale effecten van windenergie. Rapportage van ACRESS) getuigen hiervan. Hierop wil Emmen ook inzetten. Daarom ook is het begrip Gebiedsontwikkeling als uitgangspunt geformuleerd voor de realisatie van windenergie. De omgeving moet mee profiteren. Voorverkenningen hebben aangetoond dat er vele positieve aangrijpingspunten worden gezien. Een eigen Gebiedsorganisatie kan daaraan verdere invulling geven. De gemeente zal in haar beleidsformulering en in het sturen op ontwikkelingen, proberen de maatschappelijke en economische ontwikkeling van de regio optimaal te faciliteren. Dit komt juist ook voort uit de signalering dat de regio het al moeilijk heeft. Ondersteuning in deze moeilijke positie is noodzakelijk en de Gebiedsontwikkeling is daarom ook een voorwaarde.

Zienswijze

Bij de selectie van zoekgebieden is kennelijk het ruimtelijke uitgangspunt dat er één windpark dient te ontstaan van 60 MW. Daarbij is het onze verwachting dat in het keuzegebied Rundeveen, gezien de gemeentelijke uitgangspunten, niet één windmolenopstelling mogelijk is in één regelmatige lijn. Vervalt daarmee niet één van de belangrijkste selectiecriteria? Zou het daarom niet beter zijn om hierop te anticiperen, door meer zoekgebieden in deze lijn op te nemen. De Noordzijde van Emmer-Compascuum zou toegevoegd kunnen worden. Dit zou tevens een eventueel tekort aan plaatsingsmogelijkheden oplossen.

Reactie

Op basis van het vooronderzoek blijkt het mogelijk om een opstelling van 60 MW te realiseren binnen het keuzegebied Rundeveen. Uitbreiding van de locatie is vooralsnog niet nodig. Ook vinden wij als gemeente dat wij duidelijkheid moeten creëren. De windmolenopstelling zal gerealiseerd moeten worden in het keuzegebied. Het is niet onze bedoeling meer locaties boven de markt te houden als dit niet noodzakelijk is. Als er aanleidingen zijn met nieuwe doelstellingen voor windenergie, dan zullen we daar een nieuw proces voor starten. Nu is onze taak vanuit de raad om voor 60 MW een gebiedskeuze te formuleren. Wij hebben ons daarbij net op voorhand vast willen leggen op vormgeving van de opstelling. Wel is er uit het proces gebleken dat er voorkeur bestaat voor een lijnvormige opstelling. Meerdere gecombineerde lijnen of een clusteropstelling zou ook mogelijk kunnen zijn. De keuze daarvoor zal blijken in de vervolgfase, waarbij de hinderaspecten mede bepalend zullen zijn bij de keuze voor de opstellingsvorm.

Zienswijze

Wij (vereniging de Windvogel) hebben een mogelijke locatie voorgesteld aan de noordkant van Emmer-Compascuum. Onze vraag is waarom deze locatie niet is meegewogen, immers de ruimtelijke criteria van de wel beoordeelde zoekgebieden zijn ook op onze locatie toepasbaar. Waarom zijn wel andere gebieden toegevoegd die ook te kleinschalig zijn.

Reactie

Onze uitgangspunten voor de keuze van een gebied voor de realisatie van windenergie, zijn vastgelegd in de Beleidsregel. De taakstelling van 60 MW is daarbij een belangrijke voorwaarde. Om deze reden zijn vele locaties met een kleinschalige ontwikkelcapaciteit niet in het uiteindelijke onderzoek betrokken. Zo ook de locatie ten noorden van Emmer-Compascuum. De keuze voor de zeven zoekgebieden is in de Ontwerp Structuurvisie toegelicht. Dat er twee locaties zijn toegevoegd (Oranjedorp en Nieuw Amsterdam) die elk ook te klein zijn heeft een oorzaak buiten de gemeente om. De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft de gemeente geadviseerd deze locaties te betrekken. Samen kan daar één opstelling gerealiseerd worden van 60 MW. De locaties kunnen dus samen als één locatie worden beschouwd. De Commissie voor de milieueffectrapportage vond het wenselijk om alle grootschalige locaties binnen Emmen goed in de afweging te betrekken. Dit biedt de gemeente ook argumenten in het overleg met Rijk en provincie over de afweging waarom juist de gekozen locatie de voorkeur heeft en waarom niet meer windenergie locaties te ontwikkelen.

Zienswijze

Is de gemeente bereid om het principe met "minder palen meer energie" toe te passen en in het ruimtelijk concept uit te gaan van plaatsing van de modernste landmachines met hoge masten en grote rotoren.

Reactie

De gemeente wil met de (nog) te onderscheiden partners (initiatiefnemers, bewoners, stakeholders, enz) streven naar een optimale windmolenopstelling. Daarbij speelt de bedrijfsmatige kant van de keuze voor een molentype, alsook de keuze voor de impact in de omgeving, een belangrijke rol. Daarbij onderschrijven wij het principe dat "minder palen, meer energie" voor ons ook de meest optimale keuze zal zijn.

Zienswijze

Is in de PlanMER voor het zoekgebied 3 alleen de noordwestelijk helft beoordeeld? Als dat zo is dan is de vraag om alsnog het gehele zoekgebied te beoordelen. Met deze aangepaste beoordeling op dit onderdeel kunnen eventueel nieuwe mogelijkheden ontstaan voor combinaties met zoekgebied 4.

Reactie

Het zoekgebied 3 is volledig beoordeeld. Bij het lokaliseren van de windmolenopstelling kan bij het ontwerpen bezien worden of en in hoeverre zoekgebied 3 betrokken kan of moet worden bij de te ontwikkelen windmolenopstelling.

Zienswijze

De al genoemde EHS 2013 gebieden zijn volledig genegeerd. Voor ons is het onbegrijpelijk dat in de structuurvisie is opgenomen dat de gebieden 1 en 4 min of meer gelijkwaardig zijn. Hoe is de keuze dan tot stand gekomen? Echter er is geen sprake van gelijkwaardigheid (tussen de gebieden De Monden en Rundeveen). Daarom had op basis van wettelijke onderzoekthema's en milieueffecten de keuze niet op Rundeveen moeten vallen. De keuze had al in een eerdere fase gemaakt moeten/kunnen zijn. Indieners willen graag uitleg met betrekking tot de keuze van de gemeente op basis van de planMER.

Reactie

De keuze voor het gebied berust op een brede en integrale belangenafweging. Eén daarvan is het milieubelang dat in het milieueffectrapport is beschreven. Het andere belangrijke aspect is de gebiedsontwikkeling met het doel om in het gebied het economische en het sociale klimaat te versterken. Het milieubelang heeft meerdere aspecten. Een aantal van deze aspecten kunnen meetbare hinder veroorzaken, bijvoorbeeld geluid en slagschaduw. Andere aspecten hebben te maken met de persoonlijke beleving van het ruimtelijk beeld, gecreëerd door de windmolens. Om voor landschap een objectief afwegingskader te kunnen hanteren is de keuze gebaseerd op de ruimtelijke effecten van interferentie. Daarnaast is ook gekeken naar welke effecten een windmolenopstelling op de natuur heeft en naar de realisatie van de gemeentelijke ambitie van de CO₂ reductie zoals uitgesproken in de Energienota. In de afweging van de locaties hebben alle milieueffecten en ook de mogelijkheden van het mitigeren van deze effecten een rol gespeeld.

Voor de gebiedsontwikkeling zijn er twee belangrijke aspecten die bepalen of het doel van de economische en sociale versterking wordt gehaald: werkgelegenheid en de opbrengst van de windenergie. Zowel bij de CO₂ reductie als bij de opbrengst is het windaanbod een essentieel gegeven.

IV.4 Zienswijzen over de gebiedsontwikkeling

Zienswijze

Er wordt al gesproken over stimuleringsmogelijkheden terwijl er nog geen keuze voor het zoekgebied (waarschijnlijk) is gemaakt. Achteraf blijkt nu dat, waar een goede inventarisatie is geweest (bijvoorbeeld via dorpsplannen en/of Emmen Revisited of interviews), dit doorslaggevend is voor de keuze van het zoekgebied. In hoeverre zijn er gebieden geïnventariseerd met betrekking tot stimuleringsmogelijkheden? Kunnen wij deze uitgewerkte documenten inzien?

Reactie

De stimuleringsmogelijkheden zijn beschreven in de Ontwerp Structuurvisie in paragraaf 8.3. Passend bij de rol van een structuurvisie, zijn deze stimuleringsrichtingen op hoofdlijnen beschreven en hebben deze een richtinggevend functie voor ontwikkelingen op basis van de huidige kennis van zaken en huidige werkelijkheid.

Deze ontwikkelingsrichtingen zijn uitgekristalliseerd in verschillende processen: intern (met de specialisten van de gemeente) en extern (met de bewoners en EOP's). De stimuleringsmogelijkheden die genoemd zijn, hebben een algemene karakter en staan los van de afzonderlijke gebieden.

Benadrukt moet worden dat de beschikbaarheid van dorpsplannen geen invloed heeft gehad op de gebiedskeuze. Echter een dorpsplan geeft de wensen weer van het desbetreffende dorp voor ontwikkelingen in de eigen omgeving. Deze wensen/ideeën kunnen betrokken worden bij de uit te voeren Gebiedsontwikkeling. De definitieve keuzes voor Gebiedsontwikkeling worden te zijner tijd genomen door de Gebiedsorganisatie, uiteraard in een proces van samenspraak en besluitvorming met betrokken leden/bewoners

Zienswijze

Op de voorlichtingsavonden wordt herhaaldelijk gesproken over “lusten en lasten”. Mensen met de meeste lasten zullen straks ook de meeste lusten krijgen. Tot onze grote verbazing wordt er bij het Gebiedsfonds gesproken over facilitaire ontwikkelingen van bijvoorbeeld een sporthal, buurtgebouw en dergelijke. Daarnaast kunnen er straks tegen een laag rentepercentage leningen worden afgesloten voor de aanschaf van zonnepanelen, isolatiepakketten enz. Bewoners van de gehele Gemeente Emmen kunnen daar straks aanspraak op maken.

Reactie

Slechts de bewoners, verenigingen, organisaties of bedrijven uit het keuzegebied kunnen aanspraak maken op bijdragen of financieringsfaciliteiten uit het Gebiedsfonds. Dus deze lusten zijn slechts voorbehouden aan het gebied zelf.

Emmen investeert in duurzaamheid voor de bewoners. In dat kader is er een regeling die binnenkort wordt opengesteld die bereikbaar is voor alle bewoners van de gemeente, waarmee duurzaamheidsinvestering in de eigen woning gerealiseerd kunnen worden.

Zienswijze

Hoe gaan jullie straks mensen compenseren als de woningen onverkoopbaar zijn geworden, ze 's nachts niet meer kunnen slapen en last hebben van slagschaduw?

Wat zijn de afstandsnormen om in aanmerking te komen voor schadevergoeding (planschade)?

Indieners vinden dat de bewoners die een molen het dichtst bij hun woning krijgen altijd moeten worden gecompenseerd en niet middels faciliteiten die voor iedereen toegankelijk zijn. Hoe gaat de gemeente dit regelen?

Reactie

Voor de veronderstelling dat woningen onverkoopbaar worden zijn geen aanwijzingen en het College deelt deze veronderstelling niet.

Zoals in de Structuurvisie is aangegeven wordt een gebiedsfonds gecreëerd waaruit projecten die behoren tot de verschillende ontwikkelingsthema's (genoemd in de structuurvisie) kunnen worden ondersteund. Er is voor gekozen om het Gebiedsfonds onder een gebiedsorganisatie te laten vallen. Deze organisatie zal bestaan uit bewoners van het gebied die de voorwaarden van de verschillende financiële mogelijkheden uitwerken.

De hoofdlijn die hier wordt gehanteerd is: 'wie de meeste lasten heeft, moet ook de meeste lusten krijgen'. Het fonds is alleen bedoeld voor de bewoners van het gebied en niet voor de hele gemeente Emmen.

Wettelijk is geregeld dat de gemeente de planschade kan verhalen op de initiatiefnemer.

Voor het vaststellen van de hoogte van de planschade geldt een wettelijke procedure. De hoogte wordt, door onafhankelijke deskundigen, bepaald aan de hand van diverse factoren en een taxatie van de marktwaarde.

Zienswijze

Er wordt gesuggereerd dat de komst van de windmolens bijdraagt aan het sociaal klimaat van een gemeenschap.

Er wordt gedaan alsof het windmolenpark een grote meerwaarde geeft voor het gekozen gebied en er wordt niet gesproken over de negatieve kanten hiervan. Hier wordt verder geen aandacht aan besteed.

Kan de gemeente aangeven wat de negatieve gevolgen zijn voor het gebied het Rundeveen en hun bewoners?

Reactie

Er is voor een gebiedsfonds gekozen om de sociale ontwrichting voor te zijn. Hier denken wij aan de situatie die kan ontstaan als alleen grondeigenaren vergoeding van de ontwikkelaars ontvangen wanneer de windmolen op hun gronden worden geplaatst. Door middel van het gebiedsfonds worden niet alleen de grondeigenaren bevoordeeld vanwege het feit dat toevallig op hun grond de plek voor een windmolen valt maar een hele gemeenschap kan van de 'lusten' profiteren.

De meerwaarde van een windmolenpark zien we in de activiteiten die met het Gebiedsfonds mogelijk worden gemaakt: het gaat om werkgelegenheid in het gebied zelf die ontstaat als mensen financiële steun krijgen om bijvoorbeeld woningen te isoleren of zonnepanelen te plaatsen. Bedrijven krijgen de mogelijkheid om zich te profileren als 'duurzame' bedrijven. Dit laatste is van groot belang voor de tuinbouwsector in het gebied Rundeveen om concurrerend te kunnen produceren.

In het planMER zijn de milieueffecten beschreven. Het is echter ook een beleidsmatig streven van de gemeente om niet alleen investeringen in de ontwikkeling van duurzame energie te realiseren, maar ook een investering in Gebiedsontwikkeling in de regio.

Zienswijze

Impuls voor de bouw- en installatiesector? Kunnen jullie dit uitleggen of is dit weer een aanname?

De windmolens worden straks (waarschijnlijk) door buitenlandse bedrijven gebouwd! Dit betreft ook het onderhoud. En woningbouw? Wie wil er in een gebied wonen met een windmolenpark of tussen windmolens in? Graag toelichten.

Zienswijze

Waarom wordt hier niet genoemd dat de mensen met de meeste lasten moeten worden gecompenseerd?

Nu worden commerciële bedrijven gesponsord in plaats van de bewoners met de meeste overlast.

Graag uw reactie hierop.

Wij weten zeker dat niet elk genoemd bedrijf en/of stakeholder even gelukkig zal zijn met de komst van de windmolens. Een aantal ondernemers uit het gebied Rundeveen geeft aan dat de komst van de windmolens een negatief effect zal hebben op hun activiteiten, juist met betrekking tot recreatie en toerisme.

In de structuurvisie wordt de indruk gewekt dat er door de komst van het windmolenpark meer werkgelegenheid rondom het gebied Rundeveen ontstaat. Is hier onderzoek naar gedaan? Zo ja, dan willen wij graag de rapporten inzien van dit onderzoek. Indien het aannames zijn waar is dit dan op gebaseerd?

Reactie op de twee voorgaande zienswijzen

Windenergie wordt gezien als een maatschappelijk noodzakelijke investering voor de samenleving. Hiertoe is ook door het Rijk besloten. Door de Raad van State zijn uitspraken gedaan die het rijksbeleid, op het vlak van windenergie, als maatschappelijk noodzakelijk bestempelen. Als er sprake is van aantoonbare schade dan kan hiervoor aanspraak worden gemaakt op Planschade. Verder heeft het College voor en daarmee ook beleidsmatig bepaald dat het gebied waar windenergie zal worden gerealiseerd, daar ook voordelen aan moet kunnen ontleen. Daarvoor wordt het zogeheten Gebiedsfonds ingericht, van waaruit bewoners en bedrijven investeringen kunnen realiseren.

Met de Ontwerp Structuurvisie is een lijn uitgezet voor de toekomstige ontwikkelingen voor het gebied. Het gaat er om dat het College werk maakt van de ambitie die in de Energienota is vastgesteld: gemeente Emmen energieneutraal in 2050. Om dit te bereiken is het nodig dat de gemeente gebruik maakt van alle beschikbare vernieuwbare energiebronnen. In de Energienota komen zowel geothermie, zonne-energie als windenergie aan bod. In het gebied Rundeveen zijn er kansen voor elk van de genoemde bronnen. Bij de exploitatie van elk van deze bronnen brengt dit werkgelegenheid mee. Direct of indirect.

Enkele voorbeelden: De trends van nu laten bijvoorbeeld zien dat zonnepanelen een lucratieve onderneming

mogelijk maakt. Als in het gebied Runderveen mensen zonnepanelen op het dak plaatsen en tegelijk ook isolatie aan de woningen aanbrengen, gebruik makend van de laagrentende leningen uit het gebiedsfonds, dan wordt niet alleen de woning meer waard maar de ondernemers (installateur, bouwers, etc.) in het gebied krijgen hierdoor ook meer werk.

Aan windmolens moeten regelmatig onderhoudswerkzaamheden worden gepleegd. De scholen worden gestimuleerd om in te spelen op deze ontwikkeling waardoor Emmen zelf de specialisten voor onderhoud kan leveren. Dit is een reële kans voor de werkgelegenheid gezien het feit dat in het veenkoloniaal gebied van de provincie Drenthe 285,5 MW aan windenergie wordt gerealiseerd (zie Gebiedsvisie windenergie Drenthe). Hieronder vindt u de inschatting van de bijdrage aan de CO₂- en werkgelegenheidsdoelstelling uit de Energienota als gevolg van de realisatie van 60 MW windenergie.

Groene groei

Op basis van de inschatting dat de realisatie van een windmolenopstelling van 60 MW een investering vergt van 80 miljoen euro zijn onderstaande werkgelegenheidseffecten berekend (zie Energienota):

Windenergie	Directe tijdelijke werkgelegenheid	Indirecte tijdelijke werkgelegenheid	Totale tijdelijke werkgelegenheid
Tijdelijke werkgelegenheidseffecten (in Fte's)	180 ⁴	150	330
Werkgelegenheidseffecten gekoppeld aan onderhoud energieprojecten (in Fte's)	6,0 ⁵	2,4	8,4

Zienswijze

Door de komst van de windmolens zal er in het Runderdal binnen een straal van 500 meter rondom de molens niets gebouwd kunnen worden waarin mensen kunnen werken; In ieder geval mogen daar geen woonruimtes. Dit gaat om een diameter van 1km. Dit zou betekenen dat de hele investering van meer dan €20 miljoen die in het verleden door de gemeente in het Runderdal is gedaan, nutteloos zal kunnen zijn. Stel dat de windmolens in dit gebied €200.000 per jaar opleveren, dan duurt het ongeveer 100 jaar om dit terug te verdienen.

Hoe kijkt de gemeente Emmen hier tegenaan?

Reactie

In de Ontwikkelvisie Runderdal is de volgende vastgelegd door middel van een raadsbesluit:

“De gemeente Emmen stimuleert de realisatie van een duurzame energievoorziening. Besloten is om de inpassing van 60 MW windenergie mogelijk te maken. De uitgangspunten daarvoor zijn vastgelegd in de ‘Beleidsregel Windmolenopstelling gemeente Emmen’. De omgeving van Barger Compasuum en Runderdal zijn zoeklocaties. Er bestaan geen planologische belemmeringen om windenergie mogelijk te maken in het Runderdal. De functie windenergie past binnen scenario 2. Functieverbreiding. Bestuurlijke besluitvorming over de realisatie van windenergie vindt in afstemming met de ontwikkelvisie Runderdal plaats maar wel in een eigen besluitvormingstraject”. Windenergie is één van verschillende functies die in verschillende scenario’s kan worden ingevuld in het gebied.

Zienswijze

Geothermie (voor stroom) levert restwarmte die kan worden gebruikt voor het verwarmen van bijvoorbeeld de kassen. Kunt u aangeven hoe de relatie gelegd wordt tussen de door de windmolens opgewekte energie en de tuinbouwsector? Wat heeft biobased economy te maken met de gebiedskeuze. Dit zou evengoed voor de andere gebieden kunnen gelden. Graag reactie.

Waarom wordt in zoekgebied 4 de verduurzaming etc. wel genoemd en in andere gebieden niet? Door lokale aanbod en vraag van stroom kunnen problemen ontstaan. Smart Grids zijn er om de elektrische knelpunten op

⁴ Inschatting op basis van standaardwaarden literatuur FTE per MW (o.a. Wind Energy – The Facts, EWEA (2004) en praktijkvoorbeeld (Windpark Noordoostpolder).

⁵ Idem

te lossen. Wat dit te maken heeft met kostenefficiëntie is onduidelijk. Graag uw reactie. Wat heeft te maken met de gebiedskeuze?

Reactie

Als antwoord op deze vraag staat hieronder een citaat uit de zienswijzen ingediend door een groep tuinders uit het gebied:

“Wij zien mogelijkheden dat de ontwikkeling van het windmolenpark aanzienlijk kan bijdragen aan de verduurzaming van het glastuinbouwgebied in Klazienaveen, rekening houdend met zo min mogelijk hinder voor de ondernemers/bewoners in het gebied.

Een belangrijke belemmering voor de haalbaarheid van geothermie is gelegen in het feit dat er momenteel voor de elektriciteitsproductie (belichting) en/of warmte en CO₂-productie er aardgasgestookte WKK's gebruikt worden. Als de tuinbouw beschikking zou hebben over duurzame alternatieven voor elektriciteit (in dit geval met de windturbines) en CO₂ (bijv. met biovergisting) is de realisatie van geothermie nog aantrekkelijker.

Juist de beschikbaarheid van deze verschillende duurzame energiebronnen naast elkaar dragen bij aan de economische haalbaarheid ervan. Mogelijkheden zijn er voor het ontwikkelen en ondersteunen van een SMART GRID waarbij binnen het glastuinbouwcluster productie en gebruik van de verschillende energiestromen geoptimaliseerd wordt waardoor kostenvoordelen kunnen worden behaald.

Als ondernemers in het glastuinbouwgebied voorzien wij dus dat lokaal geproduceerde windenergie goed kan passen in verduurzaming van teelten en daarbij de haalbaarheid van andere duurzame initiatieven, zoals geothermie, vergroten. Verduurzaming is van belang om ook in de toekomst te kunnen voldoen aan de eisen van de markt en geeft telers in het Rundedal de mogelijkheid om hier een voorsprong in te nemen.

Energie is naast arbeid de belangrijkste kostenpost in de glastuinbouw. Beheersing van de energiekosten in combinatie met verduurzaming zal bijdragen aan het rendement en perspectief van het glastuinbouwcluster in de regio waardoor arbeidsplaatsen kunnen worden behouden of zelfs weer kunnen toenemen.” Overigens streeft de gemeente naar vitale glastuinbouwgebieden en een vergroening van de economie en het energieverbruik in de in 2011 vastgestelde Kadernota Economie 2011-2015.

Zienswijze

Wat wordt bedoeld met Rundedal als tuinbouwcluster in combinatie met windenergie? Wat wordt bedoeld met verhoogde afzetkans voor de producten en werkgelegenheid?

Allemaal aannames; KUNNEN. Heel Europa en de hele wereld gaat aan Verduurzaming/vergroening doen. Daardoor geen verhoogde afzet zoals hier wordt gesuggereerd. Wat levert het dan uiteindelijk op? Er zijn betere manieren om aan verduurzaming te doen; bijvoorbeeld Geothermie. Dit zal direct warmte kunnen leveren aan de tuinbouw.

Reactie

Voor het antwoord op deze vraag verwijzen wij deels naar de citaat in de vorige zienswijze. Daarnaast gaat deze vraag ook over de afzetkans. Daarover het volgende: In de huidige praktijk stellen bijvoorbeeld de supermarkten steeds strengere kwaliteitseisen aan de (tuinbouw) producten. Een van deze eisen is dat de tuinbouwproducten duurzaam moeten worden geproduceerd. Dit houdt ook in dat de energie die gebruikt wordt duurzaam dient te zijn opgewekt. Tuinders willen/moeten daarop inspelen. Windenergie is een belangrijke grote potentiële stap om hun productieproces te verduurzamen.

Het niet voldoen aan de eisen van de supermarkten kan ook leiden tot verminderde afzet en minder werkgelegenheid. Het gaat dus ook om behoud van werkgelegenheid.

Zienswijze

Op pagina 23 heeft u het over kansen over gebiedsontwikkeling. U heeft het dan voornamelijk over het stimuleren van de lokale economie, het accommodatiebeleid, beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Dit zijn echter voornamelijk zaken die door de gemeentelijke overheid uit gemeenschapsgeld dienen te worden betaald. Naar mijn mening is er amper voordeel voor de inwoners en een zeer groot financieel voordeel voor de gemeente te behalen. In deze situatie is een schijnbare belangenafweging die fors in het voordeel van de gemeente uitpakt leidend. Belangen van omwonenden worden ondergeschikt gemaakt aan het voordeel voor de gemeente. Er is geen groot of extra maatschappelijk belang wat aan uw beslissing ten grondslag ligt, slechts financieel gewin voor de gemeente. Een heroverweging van uw beslissing zou voor de hand liggen.

Zienswijze

In de structuurvisie wordt gesproken over het stimuleren van lokale economie, multifunctionele

accommodatie, beheer en onderhoud van openbare ruimte en dergelijke. Is dit bij andere gebieden niet aan de orde? Waarom daar niet genoemd? Is dit niet gewoon een kostenbesparing van de Gemeente Emmen? De Gemeente Emmen is nu verantwoordelijk voor onderhoud aan deze gebouwen. Waarom worden deze kosten straks betaald uit het gebiedsfonds? Waar blijft jullie bekende spreuk “mensen met de meeste lasten krijgen straks de meeste lusten”

Reactie op de twee voorgaande zienswijzen

Het gebiedsfonds biedt extra financiële steun voor het gebied. De gemeente zal ook in de toekomst haar verantwoordelijkheid nemen voor de zaken die tot de gemeentelijke verantwoordelijkheid behoren. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om het Gebiedsfonds in te zetten voor andere doelen dan de economische/sociale versterking van het gebied. Middelen uit het Gebiedsfonds kunnen ook niet worden besteed door de gemeente. In de Structuurvisie is aangegeven dat het Gebiedsfonds wordt beheerd en toegekend door een organisatie bestaande uit bewoners van het gebied waar de windmolens worden gebouwd (Gebiedsorganisatie). Deze organisatie zal besluiten over de doeleinden waarvoor het fonds wordt ingezet.

Het zijn middelen die beschikbaar komen voor het gebied en die onder verantwoordelijkheid van de Gebiedsorganisatie in samenwerking met bewoners en bedrijven zullen worden ingezet.

Zienswijze

Gebiedsontwikkeling moet je doen als mitigerende maatregelen. Dus als de keuze is gemaakt, ga je pas kijken hoe je de nadelen met betrekking tot de plaatsing van de windmolens kunt verzachten door het geld dat vrijkomt voor gebiedsontwikkeling te gebruiken. Nu wordt dit gebruikt om de gebieds keuze te maken. En dit is een pertinent onjuiste keuze.

Reactie

In het proces hebben wij ook antwoord gezocht op de vraag: wat moet gebiedsontwikkeling voorstellen voor een gebied? Het antwoord komt uit drie bronnen: de bewoners van het (provinciaal) zoekgebied, de brainstorm-bijeenkomst (ook charrette genoemd) met de stakeholders en enkele professionals (op het gebied van financiën, economie, toerisme en recreatie) en het dorpsprogramma.

Het programma voor gebiedsontwikkeling is een synthese van de informatie die uit deze bronnen is gehaald. Gebiedsontwikkeling is geen mitigerende maatregel, maar een voorwaarde voor het ontwikkelen van windenergie. De keuze voor Gebiedsontwikkeling is een beleidsmatige keuze zoals vastgelegd in de Beleidsregel, een beleidsdocument dat is vastgesteld door het College na inspraakreacties. Er zijn geen bezwaren geuit tegen het samengaan van gebiedsontwikkeling en windenergie.

Zienswijze

Indieners hebben veel verschillen gezien tussen wat er in de planMER staat en wat er in de Ontwerp Structuurvisie staat. Sommige zaken staan loodrecht op elkaar. Indieners zijn van mening dat er niet op goede gronden een keuze is gemaakt. Gevraagd wordt dit met grote zorg te bekijken en hopen dat de gemeente tot dezelfde conclusie komt en hierop een goede afweging gaat maken die recht doet aan wat in deze zienswijze is aangetoond.

Geconcludeerd wordt dat er onvoldoende rekening is gehouden met de planMER en het lijkt erop alsof het Windteam erg gestuurd is of onvoldoende op de hoogte was.

Reactie

De opmerkingen met betrekking tot het Windteam zijn suggestief. Zoals gezegd is de afweging uiterst zorgvuldig gemaakt. Het planMER en de Ontwerp Structuurvisie verschillen in die zin dat het planMER informatie over de milieueffecten voor de onderzochte gebieden bevat en de Ontwerp Structuurvisie een integrale afweging maakt van alle belangen voor de keuze van een gebied. Naast het betrekken van de milieueffecten bij de afweging tot de gebieds keuze is ook de weging van de geconstateerde meerwaarde, die in het gebied bereikt kan worden door Gebiedsontwikkeling, een belangrijk argument voor de gebieds keuze. De planMER laat zien dat realisatie in beide gebieden, zowel in de Monden als in het Rundeveen, op basis van de geconstateerde milieueffecten mogelijk is. Dat de milieueffecten niet onderscheidend zijn, maar dat op het onderdeel landschap de voorkeur uitgaat naar realisatie van windenergie in het keuzegebied Rundeveen.

Zienswijze

De doorslag voor uw gebieds keuze zou vooral zijn gegeven door de meer dan gunstige voorwaarden voor gebiedsontwikkeling in het Rundeveen. Dit zou het meest zwaarwegende criterium zijn op basis van de

beleidsuitgangspunten van de beleidsregel. Er is absoluut niet duidelijk gemaakt welke deze gunstige voorwaarden zijn en deze kunnen nooit opwegen tegen de afbraak van het woongenot, woonomgeving en woonbeleving. Tevens staat dit uitgangspunt haaks op de bewering dat er zo weinig mogelijk woningen mogen worden beïnvloed door effecten van windturbines. In dat geval zou de keuze dus niet het Rundeveen moeten zijn.

Reactie

De basisgedachte bij de benadering van het windenergievraagstuk was om de ontwikkeling van windenergie niet alleen als klimaatdoelstelling te beschouwen maar ook als kans voor de economische en sociale versterking van het gebied.

Om deze redenen hebben wij als College het tot stand brengen van een gebiedsfonds voorgesteld waaruit verschillende economische en sociale activiteiten kunnen worden ondersteund. Dit heeft ook betrekking op het woongenot en de woonbeleving als het aantal geïsoleerde woningen stijgt (wooncomfort) en de bewoners hun eigen stroom kunnen opwekken waardoor ze minder afhankelijk worden van de netleveringen waarvan de stijgende prijzen de woonlasten moeilijk betaalbaar maken.

Zienswijze

Wat de indiener niet begrijp is dat er in de structuurvisie wordt gesproken over een Gebiedsfonds (gevuld door opbrengsten van de windmolens) die de bewoners kunnen gebruiken om het gebied rondom de woongemeenschap te verbeteren. Dus voor de financiering van de gebiedsontwikkeling. Dat klinkt op zichzelf leuk, maar er is recentelijk al aan gebiedsontwikkeling gedaan in Barger-Compascuum, namelijk via het dorpsprogramma Barger-Compascuum 2012 - 2017. Hier is veel tijd en energie in gestoken. Bijvoorbeeld het hele centrum is opgeknapt en er is een mooi multifunctioneel speelveld bij het handbalveld geplaatst. Deze investeringen zijn al gedaan. Wat moet nog worden gefinancierd uit het gebiedsfonds. Hoe verhoudt het gebiedsfonds zich tot dit dorpsprogramma?

Reactie

In het dorpsprogramma zijn wensen voor ontwikkelingen in Barger-Compascuum geformuleerd. Deze zaken zouden mede bekostigd kunnen worden vanuit het Gebiedsfonds. Er zijn echter nog diverse andere wensen geïnventariseerd tijdens de informatiebijeenkomsten georganiseerd in de zoekgebieden. De thema's waarvoor een aanspraak gemaakt zou kunnen worden op het Gebiedsfonds zijn weergegeven in de Structuurvisie. Het is aan de Gebiedsorganisatie om samen met bewoners en bedrijven de bestedingen en investeringen vanuit het Gebiedsfonds vorm te geven.

Zienswijze

De lusten (opbrengsten, incl. subsidies) kunnen niet alleen voor de (toevallige?) eigenaar van grond + lucht daarboven en de investeerder zijn. De lasten in de vorm van overlast en schade komen in ieder geval direct bij de mensen in de omgeving terecht. In de Beleidsregel en de Structuurvisie is dit niet of onvoldoende geregeld. Ook algemene wetgeving biedt onvoldoende mogelijkheden.

Reactie

De Beleidsregel en Structuurvisie van de gemeente Emmen zijn in hun opzet uniek in ons land en geven juist een invulling van wat er met onderhavige zienswijze wordt benadrukt. Normaal gesproken wordt er geen afdracht ten behoeve van bewoners en omgeving gerealiseerd. De gemeente heeft er juist voor gekozen, en dat ook beleidsmatig vertaald, dat er vanuit de windenergie ook geïnvesteerd zal worden ten behoeve van bewoners en hun omgeving.

Zienswijze

De indiener van deze zienswijze stelt dat geen enkele financiële bijdrage in verhouding staat tot de negatieve effecten van de windmolens, op de leefomgeving, uitzicht, gezondheid en rust etc.

Reactie

Het college neemt kennis van deze constatering.

Zienswijze

Alle belanghebbenden, stakeholders en andere betrokkenen of gedupeerden is op de gebiedsontwikkeling en het bijbehorende fonds gewezen. Je zou het "zwaaien met een zak geld" kunnen noemen maar "iedereen een worst voor houden" is iets wat zeker aan de orde is. Voor zover bekend zijn er geen beloftes of toezeggingen aan wie dan ook gedaan, want de gemeente wil de uitvoering overlaten aan een nieuwe, nog te vormen, organisatie. In deze organisatie zullen samenwerkende bewoners en bedrijven de keuzes maken. Vooral eigen initiatief en

ondernemersgeest zullen dan op prijs worden gesteld.

Reactie

Wat door ons wordt beoogd is dat het gebied in de gelegenheid wordt gesteld om eigen regie te nemen voor ontwikkelingen die zelf gewenst worden. Windenergie is een taakstelling vanuit het Rijksbeleid en gemeentelijk beleid. Daarnaast is windenergie ook een noodzaak in het kader van energie en klimaatbeleid. Maar er is ook het besef, bij overheid en initiatiefnemers, dat windenergie (emotionele) impact heeft op de regio waar het wordt gerealiseerd. Vooralsnog uniek in Nederland is dat de gemeente Emmen integraal ruimtelijke ordenings- en gebiedsbeleid heeft ontwikkeld, de Ontwerp Structuurvisie, waarin is vastgelegd dat uit de exploitatie van windenergie middelen worden aangereikt voor gebiedsontwikkeling. Tevens is in het beleid vastgelegd dat de Gebiedsorganisatie aan het “stuur zit” als het gaat om de bestedingen. De gemeente zal daarbij de gebiedsontwikkeling faciliteren. De wijze waarop het faciliteren zal gebeuren, wordt na besluitvorming uitgewerkt.

Zienswijze

De gemeente stelt dat in samenhang met de toekomstige gebiedsontwikkeling de toeristisch recreatieve sector meer aantrekkingskracht en werkgelegenheid kan creëren. Het Veenpark is daarbij een belangrijke speler. Negatieve effecten van windenergie op de ontwikkeling van Veenpark zou kunnen worden opgevangen door aanpassing en uitbreiding van het park. Waarvoor echter, door het blokkeren van de verblijfsrecreatie, de belangrijkste financieringsbron ontbreekt. Het gebiedsfonds zou daarvoor uitkomst kunnen bieden, maar op voorhand is er geen enkele zekerheid over een bijdrage.

Er wordt op geen enkele manier aangegeven hoe en met welke fondsen bedrijven worden gestimuleerd.

Reactie

De ervaringen met andere windparken bevestigen het beeld dat in deze zienswijze is beschreven geenszins. De gemeente zal zich inspannen samen met het gebied om de juiste combinaties van activiteiten te ontwikkelen waardoor toeristische meerwaarde tot stand komt.

Toewijzing van middelen vanuit het Gebiedsfonds is een verantwoordelijkheid van het gebied zelf. De hoogte van de gebiedsbijdrage is onderwerp van onderhandelingen. In de Ontwerp Structuurvisie is wel een percentage genoemd waarop wij als College ons richten. Hierover zijn door de gemeente op dit moment geen zekerheden te bieden. De uitwerking van de wijze waarop stimulering vanuit het Gebiedsfonds kan plaatshebben is verantwoordelijkheid van de Gebiedsorganisatie. Stimulering van de economische en bedrijfsontwikkeling is een belangrijke prioriteit van gemeentelijk beleid. Een proactieve houding van bedrijven naar de gebiedsorganisatie kan een belangrijke bijdrage leveren voor de eigen bedrijfsontwikkeling.

Zienswijze

Er zijn bijeenkomsten georganiseerd, ondermeer de charrette, rond het verkennen van mogelijkheden rond gebiedsontwikkeling. Bij de charrette heeft het Veenpark aangegeven dat niet de gebiedsontwikkeling, maar het plaatsen van windmolens het doel is. En dat in het licht daarvan over de mogelijke gebiedsontwikkeling moest worden gesproken. De tijdens de charrette gemaakte afspraken voor uitwerking moeten nog worden nagekomen. Vraag is ook of de uitwerking van afspraken bewust wordt vertraagd.

Reactie

Het College heeft als taak om de ontwikkeling van windenergie mogelijk te maken. Doelstelling is om dat te combineren met gebiedsontwikkeling, hetgeen ook is vertaald in het beleid. Gebiedsontwikkeling heeft daarmee dus duidelijk relatie met windenergie en vloeit daaruit voort. De charrette diende ter verkenning van mogelijke ontwikkelingen. Aan de uitwerking daarvan wordt momenteel op verschillende plekken uitvoering gegeven. Ondermeer de uitwerking van het TROP is daarvan een voortvloeiende. Gemeente en Veenpark hebben naar elkaar uitgesproken om, in het licht van de charrette afspraken, verkenningen uit te voeren. Wij staan daarvoor open indien het Veenpark daarin een actieve opstelling naar de gemeente inneemt.

Zienswijze

De gemeente Emmen zet bij de uitvoering van het project “windenergie” hoog in. Het windpark moet leiden tot financieel gewin, werkgelegenheid en versterking van de economie van het gebied. Wij hebben begrip voor de insteek om lokaal economische meerwaarde te creëren, maar verzoeken u wel om realistisch te blijven. Als er geen rendabel windenergieproject gerealiseerd kan worden, dan kunnen ook de doelstellingen voor gebiedsontwikkeling niet worden gehaald. De verwachtingen moet dan ook niet op voorhand te hoog gesteld

worden.

Reactie

Het College vindt het rendement voor gebiedsontwikkeling van groot belang. We hebben daarom ook een sterke regierol gekozen. Onze inzet willen we ook zo ver doorzetten dat we zullen proberen om gunstige subsidievoorwaarden (SDE+) uit te onderhandelen voor het windpark. Daarnaast zullen we ook ons inzetten voor gunstige financieringsvoorwaarden. Op deze manier kunnen wij bijdragen aan de realisatie van een rendabel windenergieproject.

Door vroegtijdige afstemming en intensieve samenwerking willen we bijdragen aan een voortvarende ontwikkeling van windenergie binnen onze gemeente.

Zienswijze

De gemeente vraagt een hoge bijdrage uit de exploitatie van windenergie. Dit staat mogelijk de financiering van het windpark in de weg.

Reactie

Zoals hiervoor al opgemerkt zullen wij ons inzetten voor het realiseren van gunstige financieringsvoorwaarden voor het windpark. Ook zullen wij bemiddelen bij het verkrijgen van gunstige subsidievoorwaarden uit de Subsidieregeling Duurzame Energie (SDE+).

Zienswijze

Heeft de gemeente een visie over de verdeling van de middelen vanuit het Gebiedsfonds tussen burgerinitiatieven (omwonenden) en de verschillende ondernemingssectoren (recreatie, tuinbouw, transport, etc.)? Is de gemeente bereid of voornemens om een bijvoorbeeld een bepaald percentage vanuit het Gebiedsfonds te reserveren ten behoeve van de verdere ontwikkeling van het tuinbouwcluster Klazienaveen?

Reactie

De inzet van middelen vanuit het Gebiedsfonds is een verantwoordelijkheid van de op te zetten Gebiedsorganisatie. De inzet van middelen moet binnen de kaders van de Structuurvisie plaats hebben. Op welke manier dit vorm zal krijgen is op dit moment nog niet uitgewerkt. Wel is de ondersteuning van bedrijvigheid, vooral met het oog op het creëren van werkgelegenheid, onderdeel van de doelstellingen van het Gebiedsfonds. Werkgelegenheidsherstel is een belangrijke doelstelling van de in april 2011 door de raad vastgestelde Kadernota Economie 2011-2015 welke in april 2011 door de raad is vastgesteld

Zienswijze

De gunstige voorwaarden voor gebiedsontwikkeling in het Rundeveen zou, op basis van de beleidsuitgangspunten van de Beleidsregel, het meest zwaarwegende criterium zijn voor de gebiedskeuze. Dit wordt onvoldoende duidelijk gemaakt in de Structuurvisie. Tevens wordt onvoldoende duidelijk gemaakt wat de invloed is voor het Sportlandgoed en staat het daarnaast haaks op het effect dat veel van onze woningen worden beïnvloed terwijl u eigenlijk zo min mogelijk woningen wilt beïnvloeden.

Reactie

Het is ontegenzeggelijk zo dat het gebied Rundeveen veel mogelijkheden kent om, mede in relatie tot windenergie, kansen voor gebiedsontwikkelingen tot stand te brengen. Dit is niet één op één onderzocht voor het Sportlandgoed. Voor recreatie zijn er kansen. Het Sportlandgoed kan samen met het gebied en de gebiedsorganisatie de kansen verkennen en mogelijk tot ontwikkeling brengen. Dat er opstellingsvarianten zijn die in meer of mindere mate raken aan het Sportlandgoed raken is duidelijk. Echter in de vervolgfase zal er uiteindelijk gekozen worden voor een variant die, naar wij hopen en verwachten, veel van de woon- en recreatieve bebouwing van het Rundeveen kan en zal ontzien.

Zienswijze

De gemeente heeft zich in haar keuze voor het gebied Rundeveen en de argumentatie voor gebiedsontwikkeling laten leiden door het behalen van financieel voordeel voor de gemeente. Normaal gaat het daarbij om zaken die bekostigd dienen te worden door de gemeentelijke overheid uit gemeenschapsgeld. Naar de mening van de indiener wordt er amper voordeel voor de inwoners behaald, maar wel een zeer groot financieel voordeel voor de gemeente. te behalen. Belangen van omwonenden worden daarbij ondergeschikt gemaakt. Een heroverweging van de locatiekeuze zou daarom voor de hand liggen.

Reactie

In de aanpak van het College staat de economische stimulering van het gebied centraal. Dit wil het College bereiken met behulp van het Gebiedsfonds. De besteding van het Gebiedsfonds wordt bepaald door een (nog

op te richten) organisatie uit het gebied binnen de randvoorwaarden vastgelegd in de Structuurvisie. De gemeente zelf zal blijven investeren binnen haar grenzen en binnen haar financiële en beleidsmatige mogelijkheden. Daarvoor blijft het Rundeveen om diverse andere redenen een belangrijk gebied met een gemeentelijke focus (ontwikkelingsvisie Rundedal). Naast de gemeentelijke investeringen ontstaat er juist door het Gebiedsfonds de mogelijkheid om meer specifiek de aandacht te richten op de belangen van de bewoners. Een voorbeeld daarvan zijn de mogelijkheden voor het investeren in duurzame energietoepassingen binnen de eigen woning (bijvoorbeeld zonne-energie). De gemeente heeft bij haar afwegingen dus een integrale afweging gemaakt. Voor een heroverweging zien wij op dit moment geen aanleiding.

Zienswijze

Een belangrijk deel van de Ontwerp Structuurvisie gaat over de uitvoering en vooral voorstellen die gaan over de uitgangspunten die betrekking hebben op de verdere gebiedsontwikkeling. U geeft aan dat u alleen maar bereid bent om een vergunning af te geven voor een windmolenopstelling als dit aantoonbaar leidt tot meerwaarde voor het gebied, met het in te stellen "gebiedsfonds" als instrument, waarmee u dat wilt bereiken. Op zich kan een dergelijk fonds een positieve bijdrage leveren. Essentieel is wie verantwoordelijk is voor de voeding van het fonds, en wat als de exploitatie tegenvalt of als de exploitant niet bereid is de gewenste bijdrage te leveren.

Reactie

Wij hebben de overtuiging dat het "Gebiedsfonds" een belangrijke bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van het gebied het Rundeveen. De exploitant (of de samenwerkingsorganisatie hoe die er dan ook uit ziet) zal uit de exploitatie bij moeten dragen aan de voeding van het Gebiedsfonds. Deze bijdrage zal worden vastgelegd in een overeenkomst die gekoppeld is aan de vergunning. De vergunning wordt niet verleend als de overeenkomst niet wordt afgesloten. Als de exploitatie tegenvalt dan zal dit inderdaad tot gevolg hebben dat de bijdragen ook zullen afnemen. Het College zal van haar kant proberen om alle voorwaarden te optimaliseren zodat het rendement voor het gebied zo aantrekkelijk mogelijk zal zijn.

Zienswijze

Gebiedsontwikkeling betekent dat je verschillende projecten combineert. Jammer genoeg moeten wij constateren, dat de gebiedsontwikkeling niet concreet is gemaakt en dat een ruimtelijke uitwerking van de gebiedsontwikkeling nog geheel ontbreekt. Op basis waarvan kunnen de wensen en voorstellen uit het ontwikkelingsproces van het gebied door de gemeente in dit ruimtelijk kader tot stand worden gebracht? Ook is er gekeken naar "kansen voor gebiedsontwikkeling" per zoekgebied. De consequentie is dat er maar in één gebied gebiedsontwikkeling plaats zal vinden. Daarmee wordt de gebiedsontwikkeling onnodig beperkt.

Reactie

Gebiedsontwikkeling wordt de primaire verantwoordelijkheid van de Gebiedsorganisatie en daarmee van de bewoners en de bedrijven uit het gebied zelf. Als gemeente willen we dit faciliteren. We willen niet zelf op voorhand de concrete projecten daarvoor bepalen, maar dat in handen geven van de Gebiedsorganisatie die met haar achterban op basis van criteria daarvoor de afwegingen zal gaan maken. De Structuurvisie biedt daarvoor de uitgangspunten om de Gebiedsorganisatie te ontwikkelen. Voorts zijn wij in dit verband van mening dat het gebied dat lasten ervaart ook de lusten mag oogsten. Vandaar dat het "Gebiedsfonds" beperkt blijft tot het gebied waar de windenergie zal worden gerealiseerd.

Zienswijze

Gebiedsontwikkeling is een proces op basis van vertrouwen en een gedeeld ontwikkelingsconcept waarin partijen met uiteenlopende belangen samenwerken aan de ontwikkeling van een gebied. Gangbaar is om bij gebiedsontwikkeling te werken met een overleg/organisatie van alle betrokkenen - initiatiefnemers, grondeigenaren, burgers en bedrijven. Die organisatie ontbreekt nog in het onderhavige gebied. Daarnaast is Gebiedsontwikkeling meer dan alleen een ruimtelijk proces. Indien er verzoekt daarom "de potentie van gebiedsontwikkeling" als selectiecriteria tussen de zoekgebieden te laten vervallen. Daarmee valt een belangrijk, overigens ruimtelijk niet relevant, criterium weg bij de selectie van het keuzegebied.

Reactie

De omschrijving van het proces en de organisatie voor de Gebiedsontwikkeling wordt door het College onderschreven. De blauwdruk voor de organisatie van het proces wordt door ons (op dit moment) ook al gevolgd. Dat Gebiedsontwikkeling meer is dan alleen een ruimtelijk proces wordt daarmee ook erkend. Het gaat om samenwerking. Daarmee is het van belang dat het gebied en haar bewoners en bedrijven mede

mondig gemaakt worden door voorwaarden die door de gemeente worden gedefinieerd als ook door de kennispositie die geboden wordt. De gemeente meent met de Ontwerp Structuurvisie daarvoor de voorwaarden op een goed niveau te hebben gebracht. Na het vaststellen van de Structuurvisie (en dus de voorwaarden) kunnen alle betrokken partijen samen een concrete organisatie tot leven roepen. Uw suggestie dat gebiedsontwikkeling ruimtelijk niet relevant is wordt door ons zeer zeker niet onderschreven. In de combinatie kunnen ze elkaar, mits goed op elkaar afgestemd, ruimtelijk ondersteunen en versterken. Dat is ook ons uitgangspunt.

Zienswijze

Participatie is een belangrijke voorwaarde voor het te creëren draagvlak. De structuurvisie geeft hiervoor weinig invulling en is overigens ook niet het instrument omdat te organiseren. Dit kan tot stand gebracht door een strategische organisatie waarbij publiekrechtelijke en privaatrechtelijke instrumenten gecombineerd worden in één proces. Als Windvogel hebben we daarmee ervaring. Deze expertise willen we graag inbrengen in het proces.

Reactie

Participatie kan verschillend worden gezien. Als gemeente verstaan wij daar twee zaken onder. Enerzijds de participatie in het proces van beleids- en planontwikkeling. Anderzijds verstaat het College daaronder de mogelijkheid om een (beperkt) financieel belang te kunnen nemen in het windbedrijf. Wij achten ons zelf direct verantwoordelijk voor het proces waarbij de bewoners in het proces kunnen participeren. Daarvoor hebben we een goed proces ingericht. De voorwaarden voor financiële participatie hebben wij nog niet gesteld. We hebben het echter wel als een uitgangspunt omschreven in de Beleidsregel en ook in de Structuurvisie. De uitwerking daarvan zal in de volgende fase plaatshebben. Daarbij zal expertise en ervaring, die beschikbaar wordt gesteld, aangegrepen worden om uiteindelijk een goed participatiemodel te ontwikkelen voor de omgeving Rundeveen. Ook uw expertise zal ons van pas kunnen komen.

Zienswijze

Het Gebiedsfonds bestaat nog niet en heeft ook nog géén duidelijke doelstelling. Het zal, zoals omschreven staat in de Ontwerp Structuurvisie, een invulling zijn van een wensenlijstje van bewoners en bedrijven. Selectiecriteria ontbreken verder. Daarmee is de afdracht misschien wel sociaaleconomisch, maar zeker niet ruimtelijk relevant. Ook ontbreekt in de structuurvisie de legale titel op basis waarvan deze afdracht publiekrechtelijk kan worden ingesteld.

Reactie

Aan de Structuurvisie kan een fonds worden gekoppeld voor bijdragen aan ontwikkelingen in het gebied. Het hoofdstuk grondexploitatie van de Wro geeft hiervoor mogelijkheden. Overeenkomstig deze wettelijke regeling worden dan, bij het verlenen van omgevingsvergunningen, overeenkomsten met exploitanten van windmolens afgesloten met verplichtingen voor afdrachten aan dat fonds. De Ontwerp Structuurvisie geeft hiervoor de handvaten zoals deze ondermeer op basis van verevening in het kader van de Grondexploitatiewet kan worden ingevuld. Hiervoor is juist de ruimtelijke koppeling aan een doelgebied (ruimtelijke duiding) voor de bijdragen een voorwaarde. Er is dus weldegelijk sprake van ruimtelijke relevantie. Voor zover gewenst of noodzakelijk kan dit worden uitgebreid met afdrachten die in het kader van een privaatrechtelijke overeenkomst (Anterieure overeenkomst) worden vastgelegd. De kaders voor het Gebiedsfonds en de Gebiedsorganisatie zijn gedefinieerd in de Ontwerp Structuurvisie. In de vervolgfase zullen deze verder worden uitgewerkt in samenspraak met het gebied. De projecten/bestedingen die in het kader van het Gebiedsfonds plaats kunnen hebben zijn opgesplitst in drie domeinen.

Zienswijze

Het doel van het instellen van een Gebiedsfonds is om een financiële en sociaal-maatschappelijke impuls te geven aan het gebied. Dit doel kan ook bereikt worden op de manier zoals De Windvogel dat doet. Er kan een nieuwe windcoöperatie opgezet worden voor dit gebied. Een coöperatie is democratisch, transparant en toegankelijk voor iedereen. De leden zijn de eigenaren van de molens en zijn verantwoordelijk voor de bestedingen van het rendement in het kader van gebiedsdoelstellingen.

Reactie

Een coöperatieve vereniging is een organisatievorm die een interessante meerwaarde kan betekenen voor het Rundeveen. Deze organisatievorm zal ook worden betrokken bij het te bepalen definitieve exploitatiemodel. Echter ook in het model van de coöperatie is het geen wet van “Meden en Perzen” dat de

middelen in het gebied zullen landen. Daarom zijn het Gebiedsfonds en de Gebiedsorganisatie alleen met een algemene formulering gedefinieerd in de Ontwerp Structuurvisie. Dit sluit echter geenszins de coöperatie als organisatievorm uit.

IV.5 Zienswijze over de relatie met toerisme-recreatie

Zienswijze

Volgens u zou in samenhang met toekomstige initiatieven vanuit de gebiedsontwikkeling/ Gebiedsfonds windenergie deze vier trekkers meer aantrekkingskracht en werkgelegenheid kunnen creëren in de voor Emmen kansrijke sector recreatie en toerisme. Hoe kunt u dit als een positief argument aanvoeren terwijl in de vorige alinea juist de nieuwe ontwikkelingen, gezamenlijke investeringen opgeteld van rond de 100 miljoen (Vaarverbinding Erica- Ter Apel), worden genoemd om recreatie en toerisme en daarmee werkgelegenheid te stimuleren in dit gebied. Juist de versturende factor van de eventueel te plaatsen windmolens in dit prachtige recreatieve gebied zal nooit kunnen opwegen tegen gebiedsontwikkelingen met behulp van het gebiedsfonds windenergie.

Reactie

De investeringen, zoals in de zienswijze aangehaald, betreffen voorwaarde scheppende ontwikkelingen. Hierdoor kan recreatie plaatshebben en kan het toerisme zich ontwikkelen. Windenergie heeft doorgaans weinig tot geen effect op de keuze van de recreant voor de omgeving waar hij gaat recreëren. Dit blijkt ook uit referentie gebieden die hiervoor als voorbeeld zouden kunnen dienen (in Zeeland, Noord-Holland, Flevoland). Het Gebiedsfonds kan een impuls zijn voor bedrijfsmatige ontwikkelingen in de toeristische sector en kan bijdragen aan gunstige financieringsvoorwaarden voor lokale initiatieven.

Zienswijze

Graag verneem ik van de gemeente waarom de windmolens het effect van eerder genoemde investeringen zou versterken in plaats van afzwakken. Wat dragen de windmolens bij aan het verbeteren van het toerisme en recreatie?

Reactie

Zie voorgaande reactie.

Zienswijze

De gemeente propageert een toename van toerisme in de Zuid-Oosthoek van Drenthe, specifiek het Bargerveen en de vaarverbinding naar Ter Apel. Het plaatsen van windmolens in een aantrekkelijk toeristisch gebied lijkt volledig in tegenspraak met wat de gemeente van een economische ontwikkeling op toeristisch gebied van de inwoners verwacht. Er zal naar alle waarschijnlijkheid niet door inwoners van Barger-Compascuum in de toeristische sector worden geïnvesteerd als het landschappelijk karakter en de woonomgeving aangetast worden door de plaatsing van windmolens in dit gebied. Er dient eerst onderzoek verricht te worden naar de nadelige gevolgen voor recreatie en toerisme, denk hierbij bijvoorbeeld aan daling van werkgelegenheid in deze sector.

Reactie

De gemeente draagt verantwoordelijkheid voor de situering van windenergie. Divers onderzoek heeft aangetoond dat de omgeving van het Rundeveen daarvoor een goede locatie is. Ook is onderbouwd dat windenergie een positief effect zal hebben op de werkgelegenheid. Het gemeentelijk beleid om de ontwikkeling van windenergie samen te laten gaan met Gebiedsontwikkeling moet ook andere impulsen opleveren voor het gebied. Zoals hiervoor is weergegeven, hebben wij de verwachting dat de toeristische sector niet hoeft te lijden onder de ontwikkeling van windenergie.

Zienswijze

Het Veenpark heeft gezocht naar mogelijkheden voor aanvullende inkomsten en het aanboren van nieuwe bronnen voor financiering. Zo is het plan ontwikkeld tot het bouwen van enkele woonhuizen en aan de vaarroute gesitueerde recreatiewoningen. Doelstelling is om hierdoor de exploitatie te verbeteren en kapitaal te genereren voor investeringen in het Veenpark. Een ontwikkeling die door B&W wordt gesteund. Door de komst van windenergie wordt de doorontwikkeling van het Veenpark ernstig bedreigd en staat de continuïteit van dit attractiepark op het spel.

Reactie

Wij bevestigen dat het Veenpark een belangrijke bezoekattractie vormt voor de regio Emmen. De ontwikkeling van woonhuizen en recreatiewoningen in en door het Veenpark wordt als idee omarmd. Daarvoor zijn nog geen verdere stappen richting gemeente door het Veenpark gezet. Windenergie zal een nieuwe identiteit geven aan het landschap rondom het Veenpark. Windmolens zullen op afstand van het Veenpark worden ontwikkeld, ze behoeven daarmee niet de ontwikkeling van het park in de weg te staan.

Daarbij komt dat het landschap van Emmen door de eeuwen heen gekenmerkt wordt en zelfs zijn identiteit heeft ontleend aan energiewinning. De energietoepassingen van de toekomst kunnen onderdeel vormen van de museale presentaties in het Veenpark. Het park kan zich daarmee thematisch onderscheiden. Dit kan nieuwe kansen op het vlak van samenwerking met zich meebrengen voor het Veenpark dat zich daarvoor ondernemend dient aan te bieden.

Zienswijze

Wanneer vernieuwing wordt gehinderd door de komst van windmolens betekent dit dalende bezoekersaantallen. Gevolg zal zijn dat dit een negatief effect zal hebben op de exploitatie. Mensen recreëren niet graag in de omgeving van windmolens. Een belangrijk onderdeel van de beleving, van de product-mix, van het aanbod, wordt door de windmolenopstelling teniet gedaan. Dit zal nog een extra daling met zich meebrengen. Het Veenpark kan buiten haar schuld ineens niet meer voldoen aan de verwachtingen van de bezoeker.

Zienswijze

De plaatsing van molens beïnvloedt de economische ontwikkeling van het gebied negatief. Toerisme en recreatie krijgen minder goede ontwikkelingskansen. De overheid heeft de laatste jaren veel geïnvesteerd in het gebied. Dit tot grote tevredenheid van de bewoners. Het Rundedal is gecreëerd en de Veenvaart aangelegd. Met de Veenvaart is een project tot stand gekomen van internationale allure. De lokale economieën 'varen' er wel bij. De komst van de windmolens doet het positieve effect van de overheidsinvesteringen in het gebied teniet. Het gebied wordt voor de vaarrecreant minder aantrekkelijk om erin te verblijven, hierdoor zal men er snel doorheen trekken. Dit zal een negatieve invloed hebben op de lokale economie. Dit in tegenstelling tot de conclusie van het windteam. De komst van de windmolens heeft een negatieve invloed op de aantrekkelijkheid van het gebied op de fiets- en wandelrecreatie maar ook voor mountainbikers en Nordic Walking.

Reactie op de twee bovenstaande zienswijzen

Dat de windmolens de exploitatie zullen hinderen wordt door de praktijk niet ondersteund. Dag- en verblijfsattracties in gebieden als Goeree Overflakkee en Flevoland wijzen op het tegendeel. Een aantrekkelijk product mits het met de tijd meegroeit kan dat ook blijven. Zoals hiervoor ook aangegeven kan de komst van windenergie ook nieuwe kansen brengen. Het zoeken van samenwerking met gebiedspartners kan daarbij een belangrijke dienst bewijzen. Het kan nieuwe voorwaarden voor financiering en exploitatie brengen. In de beantwoording van zienswijzen op de ontwerp SWoL constateert het Rijk het volgende ten aanzien van toerisme: "Er zijn ons geen onderzoeken bekend die aantonen dat windturbines in Nederland afbreuk doen aan de aantrekkingskracht op toerisme c.q. het toeristisch verdienpotentieel."

Zienswijze

Stimulering van toeristische ontwikkelingen loopt volgens de Structuurvisie via de lijnen die zijn uitgezet in het TROP. Echter het TROP voorziet helemaal niet in een situatie met windmolens. Dit vergt aandacht bij de ontwikkeling van de nieuwe beleidsvisie vrijetijdseconomie.

Reactie

Naar ons oordeel biedt het TROP nog steeds aanknopingspunten voor ontwikkelrichtingen. Echter wij zijn het met de inspreker eens dat de ontwikkeling van windenergie, en de mogelijke kansen en bedreigingen die dit met zich meebrengt, aandacht vraagt in de nieuwe beleidsvisie voor vrijetijdseconomie.

Zienswijze

Als een gemeente beleid uitstippelt moeten ondernemers en bewoners op de consistentie daar van kunnen vertrouwen. Door toeristische ontwikkelingen als maar te benadrukken en te stimuleren wekt de gemeente een verwachtingspatroon. Is het niet onbehoorlijk van het bestuur dat door het plaatsen van windmolens het gebied qua toerisme kansen worden ontnomen?

Reactie

Als College hebben wij een integrale beleidsverantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van onze gemeente. Daar hoort naast het (beleidsmatig) faciliteren van recreatie en toerisme, ook het Energie- en klimaatbeleid toe. In dat kader hebben we de structuurvisie windenergie ontwikkeld. Door de combinatie met windenergie beogen we met gebiedsontwikkeling positieve spin-off voor de regio te bewerkstelligen. Daarmee nemen we onze bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het gebied.

Zienswijze

Het voortbestaan van het Veenpark kan onder druk komen door de komst van windenergie. Er zijn vele gevolgen voor de omgeving als het Veenpark verdwijnt. Geen limitatieve opsomming, maar een aantal worden hierna genoemd. Zo gaat een belangrijke dagattractie verloren en daarmee het daar ondergebrachte culturele erfgoed van deze regio dat op basis van particulier initiatief in stand wordt gehouden. Werkgelegenheid gaat verloren, zowel permanente, enkele werkplekken voor Emco gaan verloren en de vakantiebaantjes voor jongeren. De leefbaarheid van de kern Barger-Compascuum zal wezenlijk worden beïnvloed.

Reactie

Wij zijn als gemeente bereid om mee te denken bij de ontwikkeling van het Veenpark. Dat hebben wij schriftelijk bevestigd bij de vraag voor de vestiging van woonhuizen en recreatiewoningen. Ook hebben wij toegezegd mee te willen denken bij het onderzoeken van ontwikkelperspectieven. Zoals hiervoor al aangegeven zien wij kansen voor de ontwikkeling van het Veenpark. Het Veenpark kent een ondernemers gerichte exploitatie zo bevestigt u in uw zienswijze. Deze ondernemende houding brengt samen met de faciliterende rol van de gemeente kansen voor het Veenpark. Zowel met als zonder windenergie.

Zienswijze

De gemeente propageert een toename van toerisme in de Zuid-Oosthoek van Drenthe, specifiek het Bargerveen en de vaarverbinding naar Ter Apel. Het Sportlandgoed heeft hierin al vijf jaar geïnvesteerd. Het plaatsen van windmolens in een aantrekkelijk toeristisch gebied lijkt volledig in tegenspraak met wat de gemeente van een economische ontwikkeling op toeristisch gebied van de inwoners verwacht. Verwacht wordt dat verdere investeringen in de toeristische sector achterwege zullen blijven.

Reactie

De basis kwaliteit van het gebied het Rundeveen is goed. Windenergie zal daar geen ingreep op plegen. Wel krijgt de landschappelijke kwaliteit een andere uitstraling. De verwachting is dat, als het product wat geboden wordt van een goede kwaliteit is, de toeristen blijven komen. Windenergie zal daarbij geen remmende factor zijn zo blijkt uit onderzoek in andere vergelijkbare regio's. Te denken valt daarbij aan regio's als Goeree Overflakkee, Groningen, Friesland en Flevoland. Zowel de verblijfsrecreatie als de dagrecreatie in deze regio's blijft groei vertonen naast de doorontwikkeling van windenergie.

IV.6 Zienswijze over de waardedaling woningen

Zienswijze

Het is aannemelijk dat windturbines een zeer negatief effect hebben op de waarde van woningen in de omgeving.

Zienswijze

De plaatsing van windmolens doet de huizenprijs in de buurt zakken. Dit effect moet eerst uitgezocht worden en de overheid moet bereid zijn dit effect te compenseren.

Zienswijze

Er bestaat geen duidelijk zicht op de gevolgen wat deze plannen betekenen voor de eventuele waardedaling van de woningen en hoe dit wordt gecompenseerd. Onderzoek op grote schaal heeft uitgewezen dat huiseigenaren binnen een straal tot 5 km van windparken substantieel verlies leiden bij de verkoop van hun woning. Dit verlies kan oplopen tot 50% van de waarde en in het uiterste geval tot 100%, wat inhoudt dat de woning onverkoopbaar is geworden. Er zal dus voor woningeigenaren vooraf op dit punt duidelijkheid dienen te komen. Voor een goed inzicht in dit proces is het belangrijk, dat samenstelling, opdracht, werkwijze en advies/keuze kunnen worden geëvalueerd.

Reactie op de bovenstaande drie zienswijzen

Over de waardedaling van de woningen heeft het onafhankelijke adviesbureau Ecorys een onderzoek uitgevoerd in het kader van het windenergie-initiatief Lage Weide. In het rapport is verslag gedaan van het onderzoek naar de optredende waardedalingen in het geval van de bestaande windmolenparken. Het onderzoek wijst uit dat de realisatie van de onderzochte windmolenparken niet of een te verwaarlozen effect hebben gehad op de prijzen van de omliggende koopwoningen binnen de bebouwde kom. Dit effect is doorgaans minder dan 1%.⁶ In een enkel geval is een grotere waardevermindering geconstateerd maar meestal gaat het om een hele specifieke situatie en een beperkt aantal woningen. Als voorbeeld worden onder andere een landelijk en vrij gelegen woonboerderij genoemd waarbij het windmolenpark uiteindelijk vol in het zicht is gerealiseerd.

In het geval dat een situatie zich voordoet die aanleiding geeft voor planschade, wordt hiervoor de voorgeschreven wettelijke procedure gevolgd.

Hoe de waarde van de woningen zich ontwikkelt in ons geval is moeilijk te voorspellen omdat deze samenhangt met de specifieke lokale omstandigheden: is de windmolen direct in het zichtveld van de bewoners, is beplanting aanwezig die het zicht wegneemt, zijn er ook andere verstoringseffecten (industrie, glastuinbouw, etc).

In het geval dat een situatie van waardevermindering zich voordoet, wordt hiervoor de voorgeschreven wettelijke planschade procedure gevolgd.

Zienswijze

Komt er ook een nulmeting om de waarde van de woningen te bepalen voor de plaatsing van de windmolens en nadat de windmolens zijn geplaatst?

Reactie:

Zie voorgaande beantwoording.

Zienswijze

De meerwaarde van de gedachte ontwikkelingen zal in dit geval de som moeten zijn van "minwaarde" door de opstelling van windmolens en de "meerwaarde" van de gebiedsontwikkeling. Alles uiteraard onderbouwd, aangetoond en met geormerkte budgetten.

De plaatsing van windmolens in het Rundeveen zal grote negatieve gevolgen hebben op de bedrijfsvoering van het Veenpark. Deze schade zullen wij bij de realisatie van de windmolens in het gebied Rundeveen verhalen op de initiatiefnemers en de betrokken overheden. Ook voor het Sportland zal gelden dat door aantasting van

⁶ Rapport "Windmolenparken en woningwaarde", ECORYS Nederland BV, in opdracht van de gemeente Utrecht.

landschap, door geluidshinder en slagschaduw sprake zal zijn van financieel nadeel.

Reactie

Als er aantoonbaar sprake is van schade in de exploitatie, als gevolg van de komst van windmolens, dan is sprake van planschade. Via de daarvoor bestaande wettelijke kaders kan planschade geclaimd worden bij de gemeente.

Zienswijze

Het effect van windparken op de waardeontwikkeling van het omliggend vastgoed is in objectieve zin nog onduidelijk. Met gezond verstand kun je wel redeneren dat de plaatsing van windmolens wel degelijk een negatief effect hebben op de populariteit van woningen die liggen in de nabijheid van de windmolens. De woningcorporatie vraagt nadrukkelijk aandacht voor het houden van een gedegen onderzoek en monitoring naar de ontwikkeling van de vastgoedwaarde in het gebied. Gezien het belang vraagt de corporatie om nauwe betrokkenheid bij de opzet en uitvoer van een dergelijk onderzoek. Naast waardeontwikkeling maakt de corporatie zich ook zorgen over de verhuurbaarheid van het vastgoed vooral in die delen van de woningvoorraad die straks in de nabijheid van de windmolens komen te liggen. Woningen met de meeste geluidsoverlast of slagschaduw zullen moeilijker verhuurbaar zijn met een extra nadelig effect op onze bedrijfsvoering, zowel financieel als volkshuisvestelijk. De corporatie zal de mogelijkheden onderzoeken om geleden schade in de vorm van waardedaling en verminderde verhuurbaarheid te verhalen.

Reactie

De zienswijze schetst een vooronderstelling. Op basis van de uitgevoerde landschappelijke verkenningen tot nu toe is de verwachting dat binnen de dorpen zelf de windmolenopstelling vanuit de meeste woningen niet zichtbaar zal zijn. Het bezoek aan een bestaand windpark in Flevoland heeft ook geleerd dat effecten zoals geluid en slagschaduw nauwelijks waarneembaar zijn. In die zin zal er dan ook geen of nauwelijks sprake kunnen zijn van direct relateerbare effecten op verhuurbaarheid en op de waarde van het woningbezit. De woningen in de kernen zullen alle buiten de wettelijke contouren liggen. Wat wij echter van groot belang vinden is dat wij in samenwerking met de corporaties onderzoeken welke meerwaarde er te realiseren is voor het woningbezit van de corporaties en van de huurders door duurzame energietoepassingen in de woningen versneld te realiseren. Hiervoor zien wij als gemeente een belangrijke taak bij de corporaties en ook overigens in ondersteunende zin voor de rijksoverheid, die mede verantwoordelijk mag worden gehouden voor een goede uitgangspositie voor de volkshuisvesting in combinatie met het realiseren van duurzaamheidsambities die het rijk heeft en beleidsmatig doorvertaald naar lagere overheden en corporaties.

Schadevergoeding

Zienswijze

De indiener van onderhavige zienswijze stelt de volgende regeling voor: De enkele woningen binnen 1000m worden schadeloosgesteld/opgekocht. Voor waardevermindering tussen 1000 en 2000m wordt een regeling getroffen, zodat mensen zelf een afweging kunnen maken. Deze schaderegeling wordt naast of in het fonds voor gebiedsontwikkeling opgenomen.

Reactie:

De zienswijze veronderstelt een aanzienlijke waardedaling die een schadevergoeding vereist. Deze veronderstelling is niet onderbouwd. Indien er schade wordt verondersteld door de realisatie van windenergie kan de bewoner zich beroepen op Planschade. Daarvoor is de procedure toegelicht. De inzet van middelen uit het gebiedsfonds zal altijd moeten voldoen aan de voorwaarden uit de Ontwerp Structuurvisie en de concrete toepassing van het fonds zal door de toekomstige gebiedsorganisatie worden uitgewerkt.

Zienswijze

.....verdient het aanbeveling het gebied, waar de lasten spelen, maar ook de lusten kunnen neerdalen, ruimer te omschrijven.

Reactie

De Gebiedsorganisatie is verantwoordelijk voor het omschrijven van het gebied waarvoor het Gebiedsfonds van toepassing is. De Gebiedsbegrenzing zal nooit ruimer zijn dan het keuzegebied het Runderveen.

IV.7 Zienswijze over het Windteam

Zienswijze

Is er een selectiebeleid geweest bij de samenstelling van het windteam?

Zijn de mensen die zitting hebben genomen in het windteam wel voldoende objectief? Kunnen jullie aangeven welke mensen er zitting hebben (of hebben gehad) in het windteam?

Reactie

Er is geen selectie geweest voor het Windteam. Er hebben zich 15 bewoners aangemeld, die alle zijn opgenomen in het Windteam. Zoals eerder in het proces al is opgemerkt zijn de bewoners betrokken bij hun eigen woonomgeving. Dat is ook de aanleiding om zich aan te melden voor het Windteam. Van objectiviteit kan dan ook niet worden gesproken. Wel is men er van overtuigd dat men zorgvuldige procesgang wenst en een verantwoorde inpassing van windenergie onder voorwaarden. De voorwaarde van gebiedsontwikkeling is nauwgezet geformuleerd in de Ontwerp Structuurvisie, mede op aangeven van het Windteam. De Windteamleden zijn open in hun betrokkenheid bij het proces. Ze treden dan ook regelmatig naar buiten en staan voor hun advies en voor hun eigen mening. Het is echter een voorwaarde dat de adviezen en de daarbij betrokken personen als teamverantwoordelijkheid worden gepresenteerd. Dit is tevens een voorwaarde van de werkwijze van Emmen Revisited. Personen verbonden aan adviesteams (dorpsteams of –platforms) adviseren als team. De besluitvorming van dat team en de daarvoor noodzakelijke besluitvorming vindt plaats in vertrouwelijkheid. Daarover worden dan ook geen nadere mededelingen gedaan.

Zienswijze

De gemeente Emmen is onbehoorlijk bestuur verwijtbaar en komt niet goed op voor een deel van haar bewoners. De samenstelling van het windteam is niet duidelijk. Hoeveel ambtenaren namen deel en hoeveel bewoners van het gebied? Wat was de status en hoedanigheid van de bewoners. Waren zij vertegenwoordigers van groepen of namen zij deel op persoonlijke titel. Steeds heeft de politiek de indruk gewekt dat de bewoners groepen en of dorpen vertegenwoordigden.

Reactie

Voor het antwoord op deze vragen verwijzen wij naar het algemene deel van deze Nota van Beantwoording, naar pagina 11, paragraaf III.8

Zienswijze

Het is raadzaam alsnog de samenstelling van het windteam bekend te maken. Zo niet, hiervoor een duidelijke reden aan te geven.

Reactie

Zie de hiervoor gegeven beantwoording.

Zienswijze

Hoe kan het windteam dan wel een schakel zijn tussen de bewoners en EOP? Hoe kan het windteam dan als een afvaardiging gezien worden van de omliggende dorpen, terwijl er zoveel mensen tegen zijn?

Het Windteam kan niet gezien worden als een schakel tussen de bewoners en de EOP's. Door de grote tegenstelling functioneren zij ook niet als aanspreekpunt voor de bewoners uit het gebied.

De raad heeft niet ingestemd met de Gebiedsvisie Windenergie Drenthe en de voorliggende ontwerp Structuurvisie Windenergie Emmen moet nog door de Raad worden vastgesteld (september 2013) Graag reactie.

Reactie

De Gebiedsvisie is een provinciaal kader voor windenergie, dat het college ter beschikking staat bij de te maken afweging en bij de advisering van de gebiedskeuze naar de raad. De gemeenteraad is inderdaad uiteindelijk verantwoordelijk voor het vaststellen van de Structuurvisie en benut daarbij de adviezen van het College. Ook zal de raad kennis nemen van het advies van het Windteam en dat betrekken bij de beleidskeuzen.

Het Windteam betreft een uitsnede van bewoners uit het zoekgebied windenergie. Zij hebben vanuit een grote betrokkenheid zich verdiept in de voors en tegens van windenergie, de effecten die dat zal hebben voor het gebied waar de windenergie wordt gerealiseerd en de mogelijkheden die er zijn voor Gebiedsontwikkeling. Zij vertegenwoordigen slechts zichzelf, maar zijn weldegelijk ook bewoners en hebben hun aansluiting bij de

samenleving van Emmen. De meeste leden van het Windteam zijn tegelijk ook bestuurslid van plaatselijke verenigingen. Op basis van afspraken met de betrokken EOP's informeert het Windteam de EOP's. Ruggenspraak met de EOP's leert dat zijn het gevolgde proces en de adviezen met grote waardering hebben ontvangen. Door de (proces)relatie met de EOP's hebben de Windteamleden gefunctioneerd als een aanspreekpunt/klankbord voor het gebied.

Hiermee is dus sprake van een schakelfunctie tussen het Windteam en bewoners. Het Windteam is echter geen afvaardiging van de bewoners, zoals de dorpssteams ook geen afgevaardigden zijn, maar een adviesgroep rondom een specifiek project.

Het Windteam is door het College aangezocht om als adviescommissie voor het College dienst te doen. Het College beoordeelt het advies van het Windteam, betreft dat bij haar besluitvorming en neemt op basis van de beschikbare informatie een eigenstandige beslissing en adviseert de gemeenteraad en doet voorstellen voor de besluitvorming rond de Ontwerp Structuurvisie.

De verantwoordelijkheid van het Windteam gaat niet verder dan verantwoordelijkheid voor het advies aan College.

Zienswijze

Op basis van welke gegevens heeft het windteam zijn advies uitgebracht? We vragen ons af, wat is het windteam?

Inwoners die geen windmolens willen, nemen bij voorbaat geen zitting in dit windteam. Dat voelt namelijk alsof je er al mee akkoord gaat. Er was, zo hield de gemeente steeds vol, immers al besloten dat de windmolens geplaatst zouden worden. Alleen de exacte locatie moest nog bepaald worden. Dit is een sterk sturende richting waarop al veel inwoners niet meer de moeite nemen om zich er verder in te verdiepen.

Reactie

Het Windteam heeft ondermeer geoordeeld op basis van de resultaten van het milieueffectrapport, de ruimtelijke 3D-studies, input van deskundigen en op basis van studiedagen en de excursies die zijn georganiseerd om de kennis over de verschillende aspecten van de windenergie te verdiepen. Er is nog geen sprake van de duiding van de exacte locatie. Er is onderzoek uitgevoerd om op een afgewogen wijze tot de Gebiedskeuze te kunnen komen.

Zienswijze

Zoals al eerder opgemerkt is de vraag op basis van welke informatie het Windteam het advies heeft uitgebracht. Als het is op basis van de structuurvisie dan is er volgens ons sprake van misleiding. Kunnen wij het advies van het Windteam inzien? We mogen toch niet hopen dat bijlage 2 het gehele advies van het windteam is?

We willen alle beschikbare informatie van de besluitvorming windteam inzien. Is er een lijst beschikbaar met leden van het windteam met functies en achtergronden?

Er is steeds gestuurd dat de windmolens er toch zullen komen. In hoeverre heeft dit het meewerken in het Windteam en de keuze beïnvloed?

Reactie

De Structuurvisie is opgesteld nadat het Windteam advies heeft uitgebracht. Het College heeft de argumenten uit het advies gewogen en vindt daarin voldoende onderbouwing om het advies te betrekken bij de afweging in het kader van de gebiedskeuze in de structuurvisie.

Bij het uitbrengen van het advies (opgenomen als bijlage in de Structuurvisie) heeft het windteam ondermeer de volgende informatiestromen gebruikt:

- het milieueffectrapport (PlanMER)
- uitkomsten informatiebijeenkomsten in het provinciaal zoekgebied
- de dorpsprogramma's
- uitkomsten van de brainstormsessie (charrette) met ondernemers uit het gebied en landelijk en regionaal erkende professionals op verschillende thema's (recreatie/toerisme, financiën, gebiedsontwikkeling)

Het besluit over de Energienota is een vertrekpunt voor het Windteam. De besluitvorming in het kader van de Energienota heeft gedurende het proces plaatsgehad. Dat windenergie een feit was en niet meer stuurbaar voor het Windteam heeft het proces niet gehinderd. Men heeft met veel inzet en vanuit een open grondhouding gewerkt aan het advies ten behoeve van het College.

Zienswijze

In de Structuurvisie doet u voorkomen alsof alles tot stand is gekomen in overleg met de bewoners. Wat u bedoelt met "bewoners" zijn die enkele bewoners die in het Windteam zitten.

Met de feitelijke bewoners (dus alle bewoners) is blijkbaar weinig overlegd, want gelet op de vele protesten die nu ontstaan is dit niet in overeenstemming met de tekst in de Ontwerp Structuurvisie. Er is blijkbaar onvoldoende overleg geweest en nieuw overleg met alle bewoners en niet uitsluitend het zogenaamde Windteam lijkt zeer nodig en zinnig. Daarnaast strookt de gang van zaken volledig met uw collegevoornemen, zoals verwoord in het collegeprogramma, alternatieven voor te leggen aan de raad. Gehoord de uitspraken van de verantwoordelijke wethouder is alles al beslist en hoeft de gemeenteraad slechts "ja" te knikken. Waar zijn uw alternatieven voor de raad?

Reactie

Er is niet alleen sprake geweest van interactie met het Windteam. Ook zijn er vele contactmomenten geweest met bewoners en politiek. De bewoners hebben zich kunnen uitspreken over de Beleidsregel, waarvan door slechts een zeer beperkt aantal bewoners/insprekers gebruik is gemaakt. Intensieve communicatie met alle bewoners is, ook door fysieke mogelijkheden, beperkt mogelijk. Daarom is er voor gekozen om, in het verlengde van de werkwijze van Emmen Revisited, intensief om te gaan met een aantal representatieve bewoners in het Windteam. De Windteam leden zijn ook feitelijke bewoners. Het Windteam heeft kennis ontwikkeld en vanuit de beschikbare informatie en de verkregen kennis geadviseerd. Deze kennis is in diverse bijeenkomsten gedeeld met de EOP's en tijdens informatiebijeenkomsten met de bewoners in het gebied. Het is nu aan de gemeenteraad om besluiten te nemen over windenergie. Het College zal de raad adviseren, mede op basis van de verkregen adviezen van het Windteam en zal daarbij uiteraard ook de zienswijzen en de interactie met het bewoners uit het gebied betrekken.

De wethouder heeft nooit geschetst dat de gemeenteraad conform het advies van het College (in overeenstemming met het advies van het Windteam) moet besluiten. Indachtig het duale stelsel van politieke besluitvorming zal zij de gemeenteraad adviseren over de keuzerichting en voorstellen doen voor behandeling en besluitvorming. Het uiteindelijke besluit is aan de gemeenteraad.

Zienswijze

Het Windteam is in februari 2012 van start gegaan; op ambtelijk en beleidsniveau is er minstens vanaf 2010 aan windenergie in Emmen gewerkt. Heeft deze kennisvoorsprong in het teamoverleg niet een (te) grote rol gespeeld?

Reactie

Het Windteam is geïnformeerd over de stappen vanaf het begin van de besluitvorming rond windenergie. Aan het Windteam is de gelegenheid geboden en zijn faciliteiten verstrekt om informatie en deskundigheid te raadplegen om een goed oordeel te kunnen vormen. Het Windteam heeft dan ook de overtuiging dat haar advies gestoeld is op voldoende informatie en kennis. Daarnaast is er sprake van gelijkwaardigheid in het Windteam waar bewoner-leden en ambtelijke-leden samen staan voor het afgegeven advies.

Zienswijze

Het Windteam bestaat niet alleen maar uit inwoners. Hun advies is dus ook geen algemeen standpunt van of namens de bewoners van het gebied. Het gaat bovendien om een aantal inwoners van het gebied die op persoonlijke titel daarin zitting hebben genomen. De inwoners, de bevolking van de dorpen van het gebied Rundeveen, distantieëren zich massaal van het advies van het windteam. De gemeente dient in haar visie dan ook mee te nemen dat de inwoners helemaal niet positief staan tegenover de plannen.

Reactie

Grootschalige ontwikkelingen kennen vaak tegenstanders. Dat geldt zeker ook voor windenergie. Bijzonder van het Windteam is dat door gegroeid vertrouwen en door opgebouwde kennis een deskundig advies is afgegeven voor windenergie in de eigen woonomgeving. Dit advies is gedaan op persoonlijke titel. De Windteamleden zijn niet allemaal voorstander geworden van windenergie, maar het belang daarvan voor duurzame energieopwekking wordt onderkend. Naar aanleiding van de ter visie legging van de Ontwerp Structuurvisie windenergie hebben veel bewoners vanuit het gebied hun onrust over de ontwikkeling kenbaar gemaakt. Veel van de onrust kan echter weggenomen door de bewoners goed te informeren en te betrekken bij de verdere planontwikkeling rond windenergie en de daarmee samenhangende gebiedsontwikkeling. Wij zullen zorgdragen voor informatieverstrekking en voorlichting, om daarmee te bereiken dat iedereen kan beschikken over de juiste informatie. Hierdoor kan naar wij hopen de onrust bij de inwoners worden weggenomen, of in ieder geval worden beheerst.

IV.8 Zienswijzen over de overige thema's

Zienswijze 'Opheffen laagvliegroute'

Uit de Ontwerp Structuurvisie "Windenergie in Emmen" met bijlagen blijkt op geen enkele wijze dat u enige inspanning heeft verricht om deze laagvliegroute te doen opheffen dan wel te doen laten verplaatsen, waardoor deze geen belemmering meer zou kunnen zijn voor de plaatsing van windmolens.

Reactie

Het behoort niet tot de bevoegdheden van het College of van de gemeenteraad om een laagvliegroute op te heffen of te verplaatsen.

Zienswijze 'Gedachtengoed Emmen Revisited'

Hoe is er precies gebruik van het gedachtengoed van Emmen Revisited gemaakt? En wat is deze gedachtengoed eigenlijk?

Reactie

Kort samengevat houdt de gedachtengoed van Emmen Revisited in: als partijen willen samenwerken is het nodig dat de partijen vanuit hetzelfde kennisniveau (persoonlijk, proces en inhoud) aan de slag gaan. Dit is de voorwaarde om begrip voor elkaars standpunten te krijgen. Hiermee krijgen de partijen respect voor elkaar. Begrip en respect tussen de partijen is voorwaarde om een succesvolle samenwerking tot stand te brengen. Dan kan ook gesproken worden van een breed draagvlak voor het gezamenlijke doel.

Zienswijze 'Neodymium'

Graag verneem ik de reactie van de gemeente Emmen op het artikel 'In China, the true cost of Britain's clean, green windpower experiment: Pollution on a disastrous scale'.

Reactie

Het College is bekend met de enorme negatieve effecten van de winning van neodymium in China. Dit is voor ons ook mede de aanleiding geweest voor het verplicht stellen van een LCA. Wij hechten er aan dat duurzame oplossingen die bij ons in Emmen gerealiseerd worden niet mogen leiden tot te grote negatieve effecten elders. Windenergie kan ook gerealiseerd worden zonder gebruik te maken van neodymium. Daarom sluiten wij ook de toepassing van windmolens met neodymium in principe uit.

Zienswijze 'Leesbaarheid'

... Veel plaatjes niet duidelijk te lezen zijn. De teksten in de legenda zijn wazig en ook andere details zijn niet goed zichtbaar.

Reactie

De weergave van figuren zal in de definitieve Structuurvisie extra aandacht krijgen. Waarbij we ons excuseren dat de leesbaarheid in het ontwerp niet goed is geweest. Echter we hebben de overtuiging dat dit een zorgvuldige presentatie niet in de weg heeft gestaan.

Zienswijze Rijksbeleid

Centraal Planbureau (CPB) maandag 17 juni 2013.

De plannen om meer windmolens op land te plaatsen, kunnen het beste 5 jaar worden uitgesteld. Dat stelt het Centraal Planbureau (CPB) maandag 17 juni 2013 dat op verzoek van het kabinet naar de financiële gevolgen van de voornemens keek. Volgens het CPB is uitstel van de operatie om 3500 megawatt aan windenergie op land te realiseren het beste nu er tijdens de economische crisis weinig vraag is naar energie. Er is overcapaciteit en de prijzen zijn zo laag dat elke uitbreiding van de productie verliesgevend is, aldus het planbureau.

Reactie

Het Centraal planbureau is een adviesorgaan van de Rijksoverheid. De adviezen worden gebruikt om landelijk beleid te ontwikkelen of bij te stellen. Het landelijk beleid werkt in de vorm van wet- en regelgeving door naar de lagere overheden. De lagere overheid kan een mening hebben over de uitspraak van het Centraal Planbureau maar is niet bevoegd om daarop gebaseerd eigen regels te stellen, of de uitvoering van het vastgestelde landelijk beleid te blokkeren. Volgend op de publicatie van het CPB heeft de minister bevestigd het rijksbeleid voor windenergie ongewijzigd voort te zullen zetten. Inmiddels is er een Energieakkoord gesloten "Energieakkoord voor Duurzame Groei" door de minister. De uitrol van 6000 MW windenergie op land maakt daarvan ongewijzigd onderdeel uit.

Zienswijze ‘Rijksbeleid’

In het algemeen is de keuze voor meer windenergie in de huidige vorm een keuze voor subsidiëring van sociale ongelijkheid, overlast, slechts beperkte reductie van CO₂-emissie en van hoge kosten. Door verder te gaan op de weg zoals uw ontwerp structuurvisie aangeeft levert u als college een bijdrage tot het in stand houden van deze subsidiëring met kwalijke gevolgen.

Zienswijze ‘Rijksbeleid’

De indiener vraagt zich af of Nederland als land wel geschikt is voor plaatsing van windmolens op land. Nederland is een zeer dicht bevolkt land met te weinig landoppervlakte om zonder overlast voor omwonenden windmolens op land te kunnen plaatsen.

Zienswijze ‘Rijksbeleid’

De indiener verneemt graag waarom windenergie beter zou zijn dan alternatieve bronnen als zonne-energie en geothermie. Dit zou ondersteund moeten worden door wetenschappelijke onderzoeken die gepubliceerd zijn in gerenommeerde bladen die dit zouden ondersteunen.

Zienswijze ‘Rijksbeleid’

Als laatste wijst de indiener op het rapport 'KBA Structuurvisie 6000 MW Windenergie op land' van het CPB die op 17 juni 2013 te verschenen. Hierin wordt gesteld dat uitstel van het project 'Wind op land' met 5 jaar op dit moment de beste optie is. Plaatsing van windmolens nu, draagt alleen maar bij aan het vergroten van de overcapaciteit aan energie.

Reactie Rijksbeleid op bovenstaande zienswijzen *De keuze voor de ontwikkeling en subsidiëring van windenergie is gemaakt door de Rijksoverheid met de goedkeuring van het Parlement, om de doelstellingen voor de realisatie van duurzame energieopwekking te ondersteunen. De gemeente heeft hierin geen bevoegdheid. De Raad van State heeft in juridisch uitspraken bevestigd dat de realisatie van windenergie van groot maatschappelijk belang is. Wetenschappelijke uitspraken doen daar verder niets toe of af. Het Rijk wordt daarmee bevestigd in het door haar gevoerde beleid om te komen tot de realisatie van een grote windenergietaakstelling. Ook de KBA Windenergie van het CPB wordt als document terzijde geschoven hetgeen ook begrijpelijk is aangezien het advies om vijf jaar te stoppen met de ontwikkeling van windenergie samenvalt met het feit dat de ontwikkeling van windenergie zeer tijdrovende procedures vraagt. Deze procedure tijd stemt overeen met de genoemde vijf jaar.*

Zienswijze ‘Rijksbeleid’

Emmen is niet door het rijk aangewezen; de provincie maakt een gebiedsvisie; kan Emmen nog eigenstandig een nieuwe afweging maken, uitgaande van de huidige stand van zaken?

Reactie

Over wel of geen windenergie in de gemeente Emmen heeft de raad eigenstandig al een afweging gemaakt in de Energienota. Dit vooruitlopend op de ontwikkelingen omtrent de provinciale Gebiedsvisie Windenergie Drenthe en de landelijke Structuurvisie Wind op land. De Raad kan in principe op haar besluit terugkomen. De vraag daarbij is of een ander besluit houdbaar is gezien de politieke druk van de hogere overheden.

Het Ministerie van Infrastructuur en milieu (I&M) heeft dit voorjaar de Ontwerp Structuurvisie Windenergie op land gepubliceerd. Daarin heeft de rijksoverheid elf gebieden aangewezen die geschikt zijn voor grootschalige windenergie. In Drenthe is dit het deel van het provinciaal zoekgebied voor windenergie in de gemeenten Borger-Odoorn en Aa en Hunze. Dit betekent dat alleen in deze gebieden windparken zijn toegestaan van 100 MW of meer. Het deel van het zoekgebied in de gemeente Emmen, ten noorden van Klazienaveen en Zwartemeer, is wel in het MER bij de Structuurvisie windenergie op land onderzocht, maar maakt geen deel uit van de hiervoor bedoelde gebieden voor grootschalige windenergie. Vanuit het beleid uit de Gebiedsvisie Windenergie Drenthe werkt de gemeente mee aan het realiseren van een taakstelling van 60 MW en draagt daarmee bij aan de realisatie van de rijkstaakstelling tot de realisatie van 6000 MW windenergie op land.

Zienswijze ‘Sociale effecten’

De plannen voor het plaatsen van de genoemde windmolens zorgen voor een tweedeling in de lokale bevolking en in de gemeente in het bijzonder. Grotere kernen worden in uw ontwerp structuurvisie ontzien, er worden

geen windmolens op bedrijventerreinen rondom andere woonkernen geplaatst. Emmen, Nieuw-Amsterdam en Klazienaveen hebben alleen de voordelen van de opwekking van duurzame energie. In kleine gemeenschappen waar men veel op elkaar is aangewezen ligt dit anders, daar worden de nadelen ervaren en heeft dit een duidelijke sociale ontwrichting tot gevolg.

Zienswijze ‘Sociale effecten’

Windmolens zijn geen gezamenlijk doel, dus de sociale verhoudingen worden niet versterkt, maar vertroebeld. Enkel en alleen de belanghebbenden hebben voordeel bij de windmolens, alle anderen zijn de verliezers.

Zienswijze ‘Sociale effecten’

De komst van de windparken heeft een negatief effect op de onderlinge verbondenheid van de lokale gemeenschappen. Het gevaar bestaat dat er een twee- of driedeling ontstaat tussen enerzijds voorstanders en betrokken ondernemers, en anderzijds tegenstanders. Wij ervaren dat daarbij de gemoederen hoog op kunnen lopen, met gevaar op langdurige sociale ontwrichting van de gemeenschap. Een derde groep spreekt zich niet uit als voor- of tegenstander vanwege sociale of financiële afhankelijkheid van ofwel de voor- ofwel tegenstanders. Mensen zullen, of windmolens er wel of niet komen, wel met elkaar verder moeten.

Zienswijze ‘Sociale effecten’

De discussie van plaatsing van windmolens brengt juist geen saamhorigheid in een gemeenschap maar werkt als een splijtzwam.

De komst van windmolens is des harmonieus voor een gemeenschap. Uiteindelijk is dit een ziekmakende factor.

Reactie ‘Sociale effecten’

Wij erkennen het risico voor de samenleving. Het is echter ook de verantwoordelijkheid van de samenleving en niet alleen van de gemeente om te waken voor onnodige ontwrichting. De realisatie van windenergie is een maatschappelijke verantwoordelijkheid/taak. Het kan toch niet zo zijn dat ondernemers die daarvoor risico's nemen met de nek worden aangekeken. Overigens heeft de gemeente ook daarom de verantwoordelijkheid genomen voor een intensieve regierol in het proces en neemt de gemeente de verantwoordelijkheid voor het aanwijzen van het keuzegebied. De meest optimale keuze moet worden ingevuld en niet de keuze van de meest opportunistische initiatiefnemer, zonder deze ondernemer tekort te willen doen.

Er is voor een Gebiedsfonds gekozen om de sociale ontwrichting voor te zijn. Op deze manier worden niet alleen de grondeigenaren bevoordeeld, voor het feit dat toevallig op hun grond de plek voor een windmolen valt, maar een hele gemeenschap kan van de 'lusten' profiteren.

De meerwaarde van een windmolenpark zien we in de activiteiten die met het Gebiedsfonds mogelijk worden gemaakt. Het gaat om werkgelegenheid die ontstaat als mensen financiële steun krijgen om woningen te isoleren of zonnepanelen te plaatsen. Bedrijven krijgen de mogelijkheid om zich te profileren als 'duurzame' bedrijven. Dit laatste is van groot belang voor de tuinbouwsector in het gebied Rundeveen en de toekomstige bedrijven die op het Rundeveen zich gaan vestigen om concurrerend te kunnen produceren. Dit zijn enkele voorbeelden van de mogelijkheden van Gebiedsontwikkeling. De verwachting is dat het Gebiedsfonds door het bieden van impulsen aan de regio juist ook bij kan dragen aan saamhorigheid. De Gebiedsorganisatie kan hierin een belangrijke rol spelen. Het wordt de organisatie voor de regio, die initiatieven mede mogelijk kan maken door de beschikbaarheid van financiële middelen uit het Gebiedsfonds.

Zienswijze Krimpgebied

De gemeente Emmen is sinds kort een krimpgemeente grenzend aan een groot gebied Oost-Groningen waar de krimp nog meer voelbaar is dan in de Zuid-Oosthoek van Drenthe. De al bestaande en doorzettende krimp zal worden versterkt door de komst van windparken, waardoor mensen uit het gebied sneller zullen vertrekken en de voorzieningen in het gebied nog verder onder druk komen te staan.

In het algemeen is de keuze voor meer windenergie in de huidige vorm een keuze voor subsidiëring van sociale ongelijkheid, overlast, slechts beperkte reductie van CO₂-emissie en van hoge kosten. Door verder te gaan op de weg zoals uw Ontwerp Structuurvisie aangeeft levert u als College een bijdrage tot het in stand houden van deze subsidiëring met kwalijke gevolgen.

Reactie

Krimp is een feit. Windenergie heeft daarop geen enkele invloed gehad. De vraag is of windenergie de krimp

zal beïnvloeden. De raad van Emmen heeft gekozen voor een duurzaam klimaat- en energiebeleid. De hoop is dat investeringen in klimaat en energie ook gepaard kunnen gaan met nieuwe werkgelegenheid en een versterking van bestaande werkgelegenheid. Door de voorwaarde dat windenergie ook Gebiedsontwikkeling moet brengen streeft het college er naar dat er geïnvesteerd kan/zal worden in samenleving en economie. Het college hoopt dat dit een positief effect zal hebben voor de regio waar de windenergie zal worden gerealiseerd.

Emmen heeft een taakstelling in de realisatie van windenergie. Het rijk heeft de provincie Drenthe een taakstelling opgelegd. Een deel van deze provinciale taakstelling zal worden gerealiseerd in Emmen. Juist door de combinatie met gebiedsontwikkeling probeert de gemeente lusten en lasten meer evenwichtig te spreiden.

Zienswijze Mer

De onderzoeksoopdracht van 2006 is maar gedeeltelijk uitgevoerd: er is alleen gekeken naar de plaatsingsmogelijkheden van windturbines. Een integraal onderzoek naar alle voor- en nadelen van windenergie voor de Emmense samenleving, is er niet geweest.

Reactie

De PlanMER is een zeer uitgebreid onderzoek naar de effecten van de komst van windenergie. Daarnaast heeft de gemeente onderkend dat windenergie een grote impact heeft op de omgeving. Daartoe heeft ze gekozen voor het instrument van Gebiedsontwikkeling en van een Gebiedsfonds. Hierdoor ontstaan er mogelijkheden voor de regio om te investeren in de samenleving, de economie en in de voorzieningen. Hiermee is sprake van diepgaand effecten onderzoek en een uitgebreide afweging van belangen in relatie tot de aanstaande realisatie van windenergie in de regio.

Zienswijze Beleidsregel

In de Ontwerp Structuurvisie staat onder 5.1, dat de Beleidsregel bepaalt, dat uiteindelijk één gebied zal worden aangewezen. Volgens de indiener is dit niet juist; dit is niet zodanig verwoord. Tevens is dit ongewenst, omdat (gedeeltelijke) combinatie van 1., 3. en 4. meer mogelijkheden tot inpassing biedt.

Reactie

In de Beleidsregel is in hoofdstuk 8 "Ruimtelijke voorwaarden/kaders plaatsen windmolenopstelling" bij punt 8.4 geformuleerd "Windmolens zijn alleen toegestaan binnen een windmolenopstelling. Solitaire windturbines of kleinschalige parken zullen niet worden toegestaan". Om uiteenlopende redenen heeft het College hiervoor gekozen. Mocht het noodzakelijk of wenselijk zijn om hiervan af te wijken dan zal dit moeten blijken tijdens de projectm.e.r.. Daartoe wordt geen noodzaak gezien en het College hecht aan de ruimtelijke uitgangspunten/voorwaarden zoals zijn verwoord in de Beleidsregel.

Zienswijze

Station netinpassing Rundedal In paragraaf 6.4 staat dat er een 180-kV-onderstation is voor netinpassing. Dit getal is onjuist, het is een 110-kV-onderstation.

Reactie

Deze zienswijze is juist. Het College zal deze fout in de definitieve structuurvisie corrigeren.

Zienswijze

De gemeentelijke doelstelling gaat uit van 60 MW. Doordat de ruimtelijke uitwerking daarbij nog ontbreekt leidt dit tot verschillen in de feitelijke duurzame-energieopbrengst op de verschillende locaties. Beter zou het zijn om te refereren aan de feitelijke productie in kWh per jaar op de verschillende locaties. Voorts is uitgegaan van meetgegevens die beter gebaseerd hadden kunnen worden op de ervaring met de metingen van Enercon op locatie Haren (Duitsland). Dit is zwaarwegend omdat de uitgangspunten van de planMER tot een te optimistische energieopbrengst leiden.

Reactie

De gemeente heeft als uitgangspunt dat 60 MW aan windenergie dient te worden gerealiseerd. Dit wordt mede veroorzaakt doordat het rijk en de provincie een taakstelling in vermogen hebben opgelegd. Wij zijn het met u eens dat 'Vermogen in MW uitgedrukt' niets zegt over het energierendement van locaties. De PlanMER presenteert het energierendement in kWh op de verschillende locaties en geeft daarmee een inschatting op basis van energieopbrengst.

De voor de berekeningen gehanteerde basis informatie wordt als algemeen gangbaar gehanteerd voor het rekenen aan opbrengstcijfers in het kader van een PlanMER. Mochten de cijfers een te positief beeld schetsen

dan is dat in gelijke mate voor alle locaties gebeurd. De vergelijkbaarheid is daarmee dus niet in het geding. In de volgende fase van de Projectm.e.r., zullen de gegevens van de business case gebaseerd worden op windmetingen ter plekke en van meetreeksen uit de omgeving (voor zover beschikbaar). De gegevens van Enercon zullen daarbij mogelijk van pas komen.]

Zienswijze: Provinciaal beleid

Er is door de provincie Drenthe nooit onderbouwd waarom er alleen in de Veenkoloniën windmolens mogen worden gebouwd. Waarom heeft het college van de gemeente Emmen hiermee ingestemd?

Reactie

Voorafgaand aan het vaststellen van het provinciaal beleid is een politieke discussie gevoerd waarin de voors en tegens aan bod kwamen. Het proces is afgesloten en het beleid is vastgesteld. Daarom geldt het provinciaal beleid als beleidskader voor de Structuurvisie Windenergie Emmen.